

314.2

๖ 6๖๖๖

๘. 3

การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง : กรณีศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ว่าที่ร้อยเอก รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง

22 ต.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

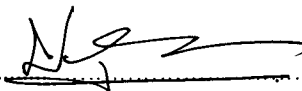
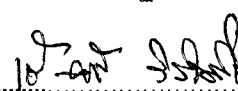
กันยายน 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

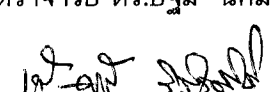
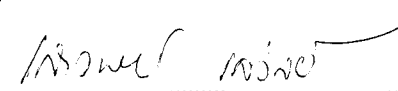
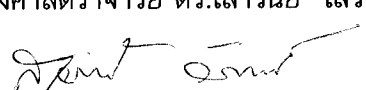
1๖๐๐๐

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

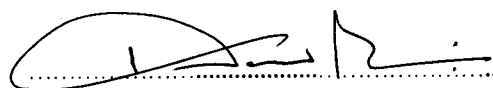
คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เชียรศรี วิวิธสิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เชียรศรี วิวิธสิริ)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2541

ประกาศคุญูปการ

ปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง : กรณีศึกษาในเรือนจำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาแนะนำ ให้คำปรึกษา พร้อมทั้ง ข้อคิดเห็นอันมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า ด้วยความตั้งใจและเสียสละ จาครองศาสตราจารย์ ดร. ปฐม นิคมานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย และรองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ท่านประภัก วัชรสวัสดิ์ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และกำลังใจใน การวิจัย ตลอดจนข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็น และท่านเฉลิมชัย เนตรมัย ผู้อำนวยการ ส่วนการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และท่านสุรางค์ เอกโชติ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการฝึก อาชีพ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษา วิจัย ตลอดจนข้อแนะนำต่าง ๆ อันมีส่วนทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนข้าราชการ ผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ ข้าราชการส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

คุณค่าที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา-มารดา ครู-อาจารย์ ที่มีส่วน ในการสนับสนุนและ คุณอรสา โพธิ์ทอง และบุตร-ธิดา ที่ให้กำลังใจกับผู้วิจัยตลอดมา รวมถึง ผู้ต้องขังซึ่งเป็นบุคคลที่รอการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

ว่าที่ร้อยเอกรุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ภาระหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์	7
การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในอดีต	8
การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในปัจจุบัน	10
แนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง	11
ความร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน	13
อุปสรรคและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง	15
งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องขัง	16
งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง	18
3 วิธีดำเนินการ	24
รูปแบบของการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	24
การเก็บข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
4 การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	31
โครงสร้างการบริหารในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	31
การจัดการศึกษาสายสามัญ	33
หลักสูตรระดับประถมศึกษา	35
หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	37
หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	40

บทที่	หน้า
กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	43
การฝึกอบรมด้านอาชีพ	48
การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม	52
กิจกรรมเสริมการศึกษา	54
ปัญหาการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ด้อยชั้น	55
5 ภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ด้อยชั้น	58
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ด้อยชั้น	58
ตอนที่ 2 ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ด้อยชั้น	61
6 ความคิดเห็นของผู้ด้อยชั้นที่มีต่อสภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ด้อยชั้น	
เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา	64
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ด้อยชั้นที่ได้รับการสัมภาษณ์	64
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	67
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ	71
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม	75
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษา	76
7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	86
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	86
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	88
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	88
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย	117

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	56
2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สํารวจเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540	58
3 ภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สํารวจ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540	62
4 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์	64
5 เหตุผลผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ	68
6 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ	69
7 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ	72
8 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ	73
9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม	76
10 สาเหตุของการไม่เข้าใช้บริการของห้องสมุด	78
11 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าใช้บริการของห้องสมุด	80
12 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมสันทนาการ	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กรมราชทัณฑ์ เป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมของสังคม โดยทั่วไปจะแบ่งภาระหน้าที่หลักอย่างกว้าง ๆ ได้ 2 ประการ ประการแรกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาและคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง กักกัน และควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดการเช็ดหลาบและป้องกันมิให้สังคมได้รับความเดือดร้อน ประการที่สองเป็นภาระที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม ซึ่งได้แก่ การอบรมแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขภายหลังจากพ้นโทษแล้ว ภารกิจประการที่สองนี้เป็นภารกิจทางการศึกษา ซึ่งกรมราชทัณฑ์ต้องจัดให้แก่ผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม (อาทิตย์ โพนทอง. 2535 : 1)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานกระแสพระราชดำริถึงงานของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีใจความโดยสรุปดังนี้

“งานราชทัณฑ์ นับตั้งแต่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ลงไปจนถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดต้องรับภาระหน้าที่อันหนักและเหน็ดเหนื่อยมาก ทั้งในสายตาของคนทั่วไปก็มองงานราชทัณฑ์ไปในทางที่ไม่เป็นมงคลว่าเป็นงานต่ำต้อย เป็นงานคุก งานตะราง ทรงเห็นใจผู้ที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์ ขอให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่ทุกคนอย่าได้คิดท้อถอย ขอให้คิดว่างานราชทัณฑ์เป็นงานที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม หากอบรมผู้ต้องขังให้ประพฤติดีขึ้นไม่ได้ พ้นโทษออกไปก็จะกลับเป็นคนอันธพาลเป็นภัยต่อสังคมอีก ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ควรจะภูมิใจถ้าสามารถฝึกอบรมผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองดีได้ ขอให้ข้าราชการกรมราชทัณฑ์มีมานะอดทน พยายามอบรมแก้ไขให้ผู้ต้องขังเป็นคนดี ฝึกหัดงานอาชีพสำหรับเป็นเครื่องมือทำมาหากินโดยสุจริตได้ เมื่อพ้นโทษออกไปแล้วก็ควรจะติดตามดูแลด้วยว่า เขานำเอาวิชาชีพที่ฝึกอบรมให้นั้นไปทำงานการอะไรได้บ้าง” (ประเสริฐ เมฆมณี. 2535 : 55)

กรมราชทัณฑ์มีบทบาทที่ค่อนข้างเด่นชัดในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง โดยมุ่งเน้นการอบรมแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง และพัฒนาระดับความรู้ความสามารถเพื่อให้พร้อมที่จะกลับเข้าสู่สังคมได้อีกต่อไป โดยใช้วิธีให้การศึกษารูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอาชีพ การอบรมทางศีลธรรม การจัดกิจกรรมกลุ่มชุมชนบำบัด การกีฬา การจัดสวัสดิการ การเตรียมการปลดปล่อยและการสงเคราะห์หลังปล่อย ด้วยหน้าที่และการบริการดังกล่าว

เรือนจำจึงเปรียบเสมือนโรงเรียน โรงฝึกอาชีพ ธรรมสถาน และแม้กระทั่งเป็นโรงงาน “บำบัดความเน่าเสีย” ของคน (กรมราชทัณฑ์. 2537 ก : 25 - 26) กิจกรรมที่ดำเนินการนี้อยู่ภายใต้พื้นฐานของหลักกฎหมาย หลักพฤติกรรมศาสตร์ และหลักมนุษยธรรม (พ.ท.กมล ประจวบเหมาะ. 2535 : 1)

ประเสริฐ เมฆมณี (2535 : 50 - 51) ได้พูดถึงภารกิจด้านการศึกษาของเรือนจำและทัณฑสถานว่าเป็นองค์กรแปรเปลี่ยนพฤติกรรมหรือปรุงแต่งแก้ไขและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ต้องขัง เพื่อฟื้นฟูสภาวะทางร่างกาย จิตใจ อาชีพ และสถานภาพทางสังคม ของบุคคลที่เสื่อมโทรมไปแล้วให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ เป็นที่ยอมรับของสังคมภายหลังได้รับการปลดปล่อยหรือพ้นโทษแล้ว การกระทำดังกล่าวให้ได้ผลดีจำเป็นต้องอาศัยมาตรการปฏิบัติเพื่อชักนำส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสำนึกในความผิด และมีความสามารถที่จะปรับตัวใหม่ โดยกระบวนการอบรมสั่งสอนทั้งในแง่ของการศึกษาวิชาสามัญ การฝึกฝนวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ และการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีผสมผสานกันไป ภารกิจส่วนนี้จะประสบความสำเร็จได้ก็โดยอาศัยความร่วมมือและความตั้งใจของผู้ต้องขังเอง และจำต้องอาศัยปัจจัยความมีศรัทธา ความเสียสละ ความตั้งใจจริง ความรู้ และความสามารถของเจ้าพนักงานเป็นอย่างสูง รวมไปถึงความร่วมมืออย่างจริงจังของสถาบันสังคมอื่น ๆ ในการรณรงค์แก้ไขปัญหอาชญากรรมอย่างมีระบบ

ในการจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังนั้น กรมราชทัณฑ์ได้ประสานงานและขอความร่วมมือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเปิดสอนวิชาสามัญ และวิชาชีพตามตลาดแรงงานต้องการ ให้การศึกษาทั้งทางทฤษฎี และภาคปฏิบัติ มีวุฒิบัตรและประกาศนียบัตรรับรองผลการศึกษาเมื่อเรียนจบ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาสายสามัญ ได้กำหนดมาตรฐานให้เรือนจำอำเภอ เรือนจำจังหวัด และทัณฑสถานระดับเดียวกัน เปิดดำเนินการสอนอย่างน้อยระดับประถมศึกษาในระบบชั้นเรียน สำหรับเรือนจำกลางและทัณฑสถานในระดับเดียวกันให้เปิดดำเนินการสอนในระดับมัธยมศึกษา และเปิดสอนผู้ต้องขังหญิง นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำมาตรฐานในการประเมินผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักวิชาและได้มาตรฐานอย่างจริงจัง มาตรการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติตามนโยบายการทำ “เรือนจำให้เป็นโรงเรียน” (นันทิ จิตสว่าง. 2536 : 15)

กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายปฏิรูประบบการศึกษาของผู้ต้องขังอย่างจริงจัง โดยได้ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาของผู้ต้องขังให้ถือเป็นภารกิจหลักของเรือนจำในการจัดการศึกษาทั้งสายสามัญและอาชีพในทุกเรือนจำ และลดการให้ความสำคัญต่อการทำงานเพื่อหารายได้ของเรือนจำ โดยให้จัดการฝึกอาชีพอิสระแก่ผู้ต้องขังอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ (กรมราชทัณฑ์. 2536 : 45) ทั้งนี้ ได้ประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 114 แห่ง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 ก : 5) เพื่อจัดการศึกษา

นอกโรงเรียนทั้งด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพและเป็นพลเมืองที่ดีเมื่อพ้นโทษแล้ว

จากรายงานในปี พ.ศ. 2535 กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังทั่วประเทศทั้งสิ้น 72,074 คน ในจำนวนนี้มีผู้ต้องขังที่เข้ารับบริการการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพจำนวน 16,645 คน คิดเป็นร้อยละ 23.09 (กรมราชทัณฑ์. 2535 : 34) และในปี พ.ศ. 2537 มีผู้ต้องขัง ทั้งหมด 102,917 คน มีผู้เข้ารับบริการการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ จำนวน 38,292 คน คิดเป็นร้อยละ 37.21 (กรมราชทัณฑ์. 2538 ข : 16 - 25) แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษามีมากขึ้น

แม้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน จะได้รับความสนใจมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแผนงานและนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินงาน และขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารระดับสูง ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง ตลอดจนระยะเวลาการต้องโทษจำคุกของนักโทษแต่ละคน ก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดให้เข้ารับการศึกษาตามที่เรือนจำจัดขึ้น การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของผู้ต้องขังก็มีย่างจำกัดและไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง (กรมราชทัณฑ์. 2531 ข : 31)

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่าในเรือนจำและทัณฑสถานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ได้จัดกิจกรรมการศึกษาและการฝึกอบรมในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขังในรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่ยังไม่มีการวิจัยที่เป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นสภาพการจัดการศึกษาดังกล่าว เพื่อสร้างความตระหนักถึงภาระด้านการศึกษาสำหรับบุคลากรของกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับองค์กรต่าง ๆ รวมถึงสังคมโดยทั่วไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง โดยจะทำการสำรวจภูมิหลัง ด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความคิดเห็นและความต้องการด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำไปใช้ กำหนดนโยบายวางแผนจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในแง่ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มี คุณภาพยิ่งขึ้น นั่นคือสามารถจัดบริการการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ ของผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องตามความเป็นจริง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง โดยยกกรณีของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นกรณีศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้กำหนดความมุ่งหมายเฉพาะเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1.1 การจัดการศึกษาสายสามัญ
- 1.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ
- 1.3 การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม
- 1.4 กิจกรรมเสริมการศึกษารูปอื่น ๆ ได้แก่ การจัดห้องสมุด กิจกรรมกีฬาและ

สันทนาการ

2. เพื่อศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว วุฒิทางการศึกษา ข้อมูลด้านครอบครัว กรณีทำผิด และระยะเวลาที่ต้องโทษ

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในกิจกรรมการจัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมและกิจกรรมเสริมการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาจะให้ประโยชน์ดังนี้

1. **ประโยชน์ในทางวิชาการ** การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง สภาพและลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง ความคิดเห็นและความต้องการด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง ข้อมูลดังกล่าวให้ประโยชน์โดยตรงต่อเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรมราชทัณฑ์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนดำเนินการด้านการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. **ประโยชน์ในทางปฏิบัติ** การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบซึ่งได้ประโยชน์โดยตรงต่อเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำไปใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังที่มีความชัดเจน และได้ผลดียิ่งขึ้น
3. **ประโยชน์ในทางวิจัย** ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังให้มีความกว้างขวางและมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้เจาะจงเลือกศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นกรณีศึกษา เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งอยู่เลขที่ 8 ถนนประจวบ อำเภอเมือง

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 42 ไร่ 3 งาน 62 ตารางวา และมีฐานะเป็นเรือนจำระดับจังหวัด สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามสถิติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540 มีผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น 717 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำหรับการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง ได้แก่ รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่ดำเนินการในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามลักษณะและความมุ่งหมายของกิจกรรม ซึ่งแยกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1.1 การจัดการศึกษาสายสามัญ เพื่อยกระดับความรู้ของผู้ต้องขัง โดยใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มี 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ เช่น ช่างไม้ครุภัณฑ์ ช่างตัดผม ช่างปูน ช่างไฟฟ้า ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี เป็นต้น

3.1.3 การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ได้แก่ การจัดอบรมธรรมศึกษา มี 3 ระดับ คือ ธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก

3.1.4 กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาอื่น ๆ เช่น การจัดบริการห้องสมุด กิจกรรมกีฬาและสันทนาการ เป็นต้น

3.2 ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว วุฒิทางการศึกษา ข้อมูลด้านครอบครัว กรณีการทำผิด และระยะเวลาที่ต้องโทษ ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาพิจารณาจัดบริการการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

3.3 ความคิดเห็นและความต้องการทางการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ความคิดเห็นต่อบริการการศึกษาที่จัดอยู่ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการให้ดีขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เรือนจำ ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ยกมาเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

2. ผู้ต้องขัง ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง ผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างการคุมขังที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยถือจำนวนผู้ต้องขังวันที่ 31 มกราคม 2540 ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นของการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

3. การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดสำหรับผู้ต้องขังภายในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ การศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาอื่น ๆ เช่น การจัดบริการห้องสมุด กิจกรรมกีฬา สันทนาการ เสี่ยงตามสาย และการให้ความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การจัดนิทรรศการ และป้ายประกาศต่าง ๆ เป็นต้น

4. การศึกษาสายสามัญ หมายถึง บริการการศึกษาประเภทชั้นเรียนเพื่อเพิ่มวุฒิสายสามัญให้กับผู้ต้องขัง โดยใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. การฝึกอบรมด้านอาชีพ หมายถึง การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำ โดยหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีสาขาวิชาที่เปิดสอนคือ ช่างไม้ครุภัณฑ์ ช่างปูน ช่างตัดผม ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี และช่างอาหาร-ขนม เป็นต้น

6. การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม หมายถึง การจัดฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงแต่งและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ส่งเสริมฟื้นฟูสภาพจิตใจให้สามารถเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง และสังคม โดยนำหลักการทางศาสนาเป็นหลักในการอบรม และส่งเสริมให้ผู้ต้องขังศึกษา อบรมด้านธรรมศึกษา มี 3 ระดับ คือ นักธรรมชั้นตรี โท และเอก

7. กิจกรรมเสริมการศึกษา หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มุ่งให้บริการความรู้ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังรู้จักและเห็นคุณค่าของการศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมที่จัดคือ การบริการห้องสมุด กิจกรรมกีฬา สันทนาการ นิทรรศการ และป้ายประกาศต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ได้แบ่งเป็น 8 หัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ

1. ภาระหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์
2. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในอดีต
3. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในปัจจุบัน
4. แนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง
5. ความร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน
6. อุปสรรคและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง
7. งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องขัง
8. งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

ภาระหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ (2534 : 6) เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหรือผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาโทษของผู้มีอำนาจการดำเนินงานมีตั้งแต่การควบคุม กักขัง กักกัน จำคุก และประหารชีวิต ตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของประเทศไทย จะเป็นไปในทางโดยอ้อมขึ้นอยู่กับการนโยบายราชทัณฑ์ของรัฐบาล ภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และค่านิยมในสังคมประกอบกันไปด้วยเสมอ กล่าวได้ว่า หน้าที่อันแท้จริงของเรือนจำและทัณฑสถานมีลักษณะเป็นการผสมผสานระหว่างการใช้เรือนจำและทัณฑสถานเป็นแหล่งควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี และป้องกันสังคมให้พ้นจากภัยคุกคามของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้กลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งประกอบด้วยวิธีการปฏิบัติดังนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี. 2522 : 7)

1. ควบคุม กักขัง ลงโทษผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาล หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ
2. ตรวจตรา ดูแล ควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี เพื่อความปลอดภัยของสังคม กับเพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย
3. จัดการศึกษาวิชาชีพ วิชาสามัญ และอบรมศีลธรรมจรรยาแก่ผู้ต้องขัง
4. จัดสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขังตามควรแก่กรณี

5. รักษาระเบียบวินัยและความสงบราบรื่นในการปกครองผู้ต้องขัง
6. หน้าที่อื่น ๆ ตามความจำเป็น เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมสังคมภายนอก การจัดกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ
7. การดำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพในการบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานให้เป็นไปตามนโยบายและระเบียบแบบแผน กฎ ข้อบังคับ ที่ได้กำหนดไว้

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในอดีต

กรมราชทัณฑ์ (2538 ก. : 2) มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอบรมให้แก่ผู้ต้องขังนอกเหนือไปจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาล ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการในลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างการใช้เรือนจำและทัณฑสถานเป็นสถานที่ควบคุมและคุมขัง ตลอดจนแก้ไขความประพฤติและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยมีนโยบายหลัก คือ การควบคุมผู้ต้องขัง การให้การศึกษ อบรม และการศึกษาวิชาชีพ โดยเชื่อมั่นว่าการศึกษเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้เห็นคุณค่าชีวิต และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้วสามารถกลับไปอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างเท่าเทียมคนทั่วไป และไม่ประพฤติผิดซ้ำแล้วกลับเข้าไปในเรือนจำอีก

หลักฐานการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง ปรากฏชัดเจนในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงมีแนวคิดริเริ่มที่จะปลูกฝังการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังและพัฒนางานราชทัณฑ์ให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ต้องขังและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม จึงได้ส่งคนไทยไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ แล้วโปรดให้กรมพระนเรศวรฤทธิ์ เสนาบดีกรมพระนครบาลร่างข้อบังคับสำหรับคุมขังนักโทษขึ้น ทูลเกล้าฯ ถวาย

ในข้อบังคับนี้มีส่วนที่ว่าด้วย “การเรียนวิชา ” ของนักโทษ โดยระบุว่าการเล่าเรียนในขณะที่จำคุกนั้นผู้ต้องขังคนใดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา ต้องถูกบังคับให้เล่าเรียนทุกคน ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ถ้าสมัครเข้าเรียนจะได้รับอนุญาตเฉพาะผู้ที่มีความประพฤติดี กิริยาเรียบร้อย และในขณะที่เล่าเรียนให้งดการทำงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถอ่านออกเขียนได้ โดยเปิดห้องเรียนในภาคเช้าระหว่างเวลา 07.00-11.00 น. และภาคบ่ายเวลา 12.00-16.00 น. ในการเรียนนั้นจะสอนให้ผู้ต้องขังอ่านเขียนหนังสือไปพร้อม ๆ กับการสอนให้คิดเลข โดยมีสื่อการเรียน คือ หนังสือแบบเรียนเร็ว 2 เล่ม หนังสือเลขวิธี 2 เล่ม โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าผู้ต้องขังเรียนได้ 5 เดือน ไม่จบเล่ม 1 ทั้งแบบเรียนเร็วและหนังสือเลขวิธีก็ให้ออกจากการเล่าเรียน (กรมราชทัณฑ์. 2535 : 598)

นอกจากนี้ได้ให้เจ้ากรมกำหนดแบ่งเวลาให้ผู้ต้องขังผ่อนเล่าเรียน ถ้าผู้ต้องขังคนใดถึงเวลาเรียนก็ให้งดทำงานและให้กลับเข้ามาทำงานหลังจากเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับ

ผู้ต้องขังในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ถ้าเป็นคนดี รู้เลข รู้หนังสือพอเป็นครูได้ มีความประพฤติเรียบร้อย ให้เป็นผู้ช่วยครูสอนหนังสือผู้ต้องขัง โดยมีรางวัลคะแนนพิเศษเพิ่มขึ้นเดือนละ 1 คะแนน ผู้ต้องขังที่เรียนหนังสือสามารถขออนุญาตเอาหนังสือไปอ่านในห้องขังได้ ทั้งนี้ ต้องขออนุญาตเจ้ากรมก่อน (กรมราชทัณฑ์. 2538 ก : 2)

ในปี พ.ศ. 2476 กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดระเบียบให้กรมราชทัณฑ์ถือเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนผู้ต้องขัง โดยแบ่งเป็น 3 แผนก (กรมราชทัณฑ์. 2525 : 598-602) คือ

1. แผนกศีลธรรม ได้กำหนดให้มีพระภิกษุเทศนาสั่งสอนในวันหยุดสัปดาห์ละครั้ง และผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่นก็ให้จัดหานักบวชหรือครูสอนศาสนานั้น ๆ มาสั่งสอน ส่วนในวันธรรมดาให้เจ้าพนักงานเรือนจำผลัดเปลี่ยนการสั่งสอนศีลธรรมและหน้าที่พลเมือง

2. แผนกวิชาสามัญ ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยให้จัดสถานที่สำหรับให้เรียนตามความเหมาะสมของเรือนจำและทัณฑสถาน มีอุปกรณ์การเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะครู สมุด หนังสือ คู่มือครู โต๊ะเก้าอี้ของผู้เรียน ทางด้านครูผู้สอนนั้น ให้คัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความรู้มาเป็นครู มีเจ้าพนักงานของเรือนจำเป็นครูใหญ่ ด้านเนื้อหาวิชานั้น ให้ผู้เรียนสามารถอ่าน เขียน คิดเลข มีจรรยาบรรณ สู้วิทยา ความรู้เรื่องเมืองไทย จนถึงระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ ด้านการสอบได้กำหนดให้มีการสอบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงธรรมการร่วมพิจารณาดำเนินการ

3. แผนกวิชาชีพ ได้ให้เรือนจำทำการเปิดสอนวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ วิชาที่เปิดสอนได้แก่ วิชาช่างไม้ ช่างจักสาน ช่างตัดผมและเกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ ได้เน้นถึงการเรียนวิชาชีพ เพราะเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว ถ้าหากมีวิชาชีพและนำไปประกอบอาชีพก็จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

ในปี พ.ศ. 2497 กรมราชทัณฑ์ (2538 ค : 4 - 5) ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โดยบัญญัติให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์มีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง โดยกรมราชทัณฑ์ได้วางระเบียบในการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 3 ด้านคือ

1. พุทธิศึกษา ได้แก่ การอบรมสั่งสอนในวิชาสามัญและวิชาชีพ
 2. จริยศึกษา ได้แก่ การอบรมศีลธรรม จรรยา และหน้าที่พลเมืองดี
 3. พลศึกษา ได้แก่ การศึกษาอนามัยและสุขาภิบาล ตลอดจนการออกกำลังกาย
- การจัดการศึกษาวิชาสามัญและฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังได้เริ่มเป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2490 ที่จังหวัดน่าน และได้ขยายผลไปยังเรือนจำและทัณฑสถานในจังหวัดอื่น ๆ โดยประสานงานกับแผนกศึกษาธิการจังหวัดเพื่อขอความร่วมมือทางด้านการเรียนการสอนทางวิชาการ หลักสูตร และแบบเรียน

ในปี พ.ศ. 2514 กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษาและกรมราชทัณฑ์ได้ร่วมกันจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จัดการเรียนการสอนสายสามัญตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 1-2-3 ในเรือนจำและทัณฑสถานที่มีความพร้อม

ปี พ.ศ. 2518 เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ คือ ระดับประถมศึกษาเดิม เป็นหลักสูตรระดับที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 2) ระดับที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4) ซึ่งใช้เวลาเรียนระดับละ 6 เดือน กรมราชทัณฑ์ได้เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนผู้ใหญ่สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานไปด้วย และต่อมากรมราชทัณฑ์ได้ขยายการศึกษาสายสามัญเป็นระดับที่ 3 (ประถมศึกษาปีที่ 6) ระดับที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) และระดับที่ 5 (มัธยมศึกษาปีที่ 6)

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในปัจจุบัน

กรมราชทัณฑ์ (2537 ข : 3 - 4) ได้ให้ความสำคัญในการให้การศึกษาและพัฒนาจิตใจแก่ผู้ต้องขัง โดยได้ประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาภาคีรัฐบาลและเอกชนจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง ทั้งนี้ได้เร่งรัดให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ให้การศึกษาอบรมและพัฒนาจิตใจให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้จัดตั้งฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจขึ้นและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ดำเนินการจัดการศึกษา ดังนี้

การให้การศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ

ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จนถึงชั้นประถมปีที่ 6 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และถ้าผู้ต้องขังประสงค์ที่จะเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา กรมราชทัณฑ์ให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าชั้นเรียนอย่างทั่วถึง

สำหรับการศึกษาทางวิชาชีพ ผู้ต้องขังได้มีโอกาสเข้าเรียนวิชาชีพระยะสั้นตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือหลักสูตรอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสรับวุฒิบัตรเพื่อจะได้ไปประกอบอาชีพสุจริตเลี้ยงตนเองและครอบครัวภายหลังการพ้นโทษ

การพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเพื่อแก้ไข ปรับแต่ง ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของผู้กระทำผิด ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี เป็นผู้อยู่ในครรลองของศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสังคม โดยนำหลักการทางศาสนาของศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม มาเป็นหลักในการอบรม นับตั้งแต่ผู้ต้องขังเข้าอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานจนถึงวันที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ โดยมีอนุศาสนาจารย์ประจำอยู่ตามเรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง

เป็นผู้อบรม และเชิญวิทยากรภายนอก เช่น พุทธสมาคม อนุศาสนาจารย์จากกองทัพเรือ กองทัพบก กองทัพอากาศ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยสนับสนุน การอบรม เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับแนวความคิดใหม่ ๆ หลายรูปแบบที่ไม่ได้ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากจำเจ นอกจากนี้ยังจัดให้มีการอบรมจิตตภาวนา เพื่อฝึกให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์ มีการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมตรี ธรรมโท ธรรมเอกตามหลักสูตรแม่กองธรรมสนามหลวง

แนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

การจัดบริการการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง เป็นกิจกรรมสำคัญยิ่งในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และการปกครองเรือนจำและทัณฑสถาน กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา แก่ผู้ต้องขังดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี. 2522 : 466 - 467)

หลักการและเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

1. เรือนจำและทัณฑสถานต้องทำการประชุมอบรม หรือชี้แนะให้เจ้าพนักงานเรือนจำ และทัณฑสถาน ทั้งฝ่ายควบคุมและฝ่ายอบรมฝึกวิชาชีพ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีทัศนคติที่ดี ในอันที่จะร่วมกันจัดบริการทางการศึกษาแก่ผู้ต้องขังให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน
2. เรือนจำและทัณฑสถานต้องชี้แจง แนะนำแนวทางการจัดบริการการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง นับตั้งแต่วาระแรกที่ถูกนำเข้ามาขังไว้ในเรือนจำและทัณฑสถาน
3. การจัดบริการการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง การทดสอบถึงความถนัดและความสามารถ เฉพาะตัวของผู้ต้องขัง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดชั้นเรียนหรือหลักสูตรการศึกษาของผู้ต้องขัง ในเรือนจำและทัณฑสถาน
4. เป้าหมายของการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง มุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังมีความรู้อันจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน หน้าที่พลเมืองและการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม
5. แผนการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานต้องมีความสอดคล้อง และรวมเข้าไว้ในส่วนหนึ่งแห่งแผนการศึกษาของชาติ โดยการจัดหลักสูตรและการรับรองคุณภาพของการศึกษา ต้องอยู่ในการควบคุมและส่งเสริมจากสถาบันการศึกษาแห่งท้องถิ่น ที่เรือนจำและทัณฑสถานตั้งอยู่ หรือสถาบันการศึกษาของชาติอันเป็นส่วนรวม
6. การจัดการศึกษาในเรือนจำและทัณฑสถานแก่ผู้ต้องขัง ต้องมีความสอดคล้องกับ กิจกรรมปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมรักษาความปลอดภัย การอบรมฝึกวิชาชีพ การ สันทนาการ และการปลดปล่อยผู้ต้องขัง เพราะกิจกรรมทุกอย่างต่างก็เป็นอุปการะแก่กันทั้งสิ้น

วิธีการปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

1. ในการคัดเลือกผู้ต้องขังเข้ารับการศึกษาวชิราวุธและวิชาชีพ ให้เรือนจำและ ทัณฑสถานดำเนินการคัดเลือก โดยแจ้งให้ผู้ต้องขังซึ่งทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบ เพื่อ

เปิดโอกาสให้ผู้สนใจสมัครเข้ารับการศึกษาร่วมกัน และให้คัดเลือกโดยคำนึงถึงความรู้เดิม ความสนใจในการศึกษา ความอดุสาหะวิริยะ และการรักษาระเบียบวินัยประกอบการพิจารณา ด้วย โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ไม่รู้หนังสือ ควรเอาใจใส่จัดเข้ารับการศึกษาก่อนเป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อสนองนโยบายของทางราชการที่มุ่งขจัดปัญหาการไม่รู้หนังสือของคนในชาติให้หมดสิ้น

2. เมื่อมีการย้ายผู้ต้องขังในระหว่างเรียนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อของผู้ต้องขัง ในเรือนจำและทัณฑสถานให้ปฏิบัติดังนี้ (1) แจ้งจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกย้ายให้โรงเรียนผู้ใหญ่ของ เรือนจำและทัณฑสถานที่ย้ายไปทราบ พร้อมรายละเอียดต่าง ๆ อาทิ ชื่อ ระดับชั้น หรือวิชา ซีพที่กำลังศึกษาอยู่ ระยะเวลาที่ศึกษามาแล้ว ผลการศึกษาและอื่น ๆ ที่จำเป็น และ (2) คัด ล่าเนาระเบียนการศึกษาส่งไปตามระเบียบ

3. เรือนจำและทัณฑสถานควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิทำการสอนให้เพียงพอ และ มอบหมายให้ทำหน้าที่ครูผู้สอนโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อครูจะได้ทำหน้าที่สอนได้เต็มที่และมี ประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์แก่ครู

5. เรือนจำและทัณฑสถาน ควรจัดให้มีห้องสมุดหรือสถานที่สำหรับอ่านหนังสือไว้ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่สนใจได้ใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ได้เป็นอย่างดี

กระบวนการให้การศึกษาและพัฒนาจิตใจ

เรือนจำและทัณฑสถานต้องให้การอบรมและให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง (อาทิตย โพนทอง. 2536 : 20) ดังนี้

1. ให้การอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยและวิธีปฏิบัติตนขณะที่ต้องขังอยู่ในเรือนจำ เรียกว่า “การอบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่”
2. ให้การอบรมเกี่ยวกับวิธีการฝึกจิตตภาวนาสมาธิ โดยมีหลักสูตรการฝึกอบรมและมีภาคปฏิบัติอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
3. ให้การอบรมศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของ สังคมในวันหยุดประจำสัปดาห์ ในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ และโดยการให้การศึกษาทาง อากาศ (ฟังเทปเสียง)
4. ให้การอบรมรายตัว ในกรณีที่ผิดปกติหรือเป็นปัญหาเฉพาะตัวสำหรับผู้ต้องขัง
5. ให้การอบรมก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำ
6. ให้การศึกษาทางด้านวิชาสามัญตั้งแต่ระดับต้น (ผู้ไม่รู้หนังสือ) จนถึงระดับมัธยม ศึกษาตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรี (มหาวิทยาลัยเปิด) ได้อีกด้วย

7. ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของเรือนจำ ทั้งที่เป็นไปตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและความรู้พื้นฐานทางการอาชีพโดยทั่วไป

8. ให้การศึกษอบรมตามหลักสูตรธรรมศึกษาแก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาเล่าเรียนทางธรรม

ความร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ (2538 ค : 16 - 21) กระทรวงมหาดไทยและกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ร่วมกันจัดทำเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป จึงได้จัดทำข้อตกลงร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้ต้องขังและยกระดับพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นหลังจากพ้นโทษไปแล้ว โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ร่วมมือกันจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
 2. มีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขังโดยถือว่าเป็นภารกิจร่วมกัน
 3. มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจนทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว
 4. จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการในการดำเนินงานขึ้น ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของทั้งสองหน่วยงาน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย กำกับดูแล การติดตาม ผลและการประเมินผลการปฏิบัติงาน
 5. ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานมาดำเนินการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเป้าหมาย
 6. การประชุมติดต่อประสานงานร่วมกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในทุกระดับ เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง
 7. มีการสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
 8. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานร่วมกัน
 9. มีการประชาสัมพันธ์แถลงข่าวอย่างสม่ำเสมอ
 10. มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนามาตรการดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
- จากข้อตกลงดังกล่าว ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนขึ้นในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และด้านสื่อการเรียนการสอนตามความจำเป็น

การบริหารศูนย์การเรียนดำเนินการในลักษณะเดียวกับสถานศึกษา มีคณะผู้บริหาร และผู้ดำเนินการประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ คือ หัวหน้าศูนย์การเรียน เจ้าหน้าที่ธุรการ และการเงิน เจ้าหน้าที่ทะเบียน ครูผู้สอน/หรือครูประจำกลุ่มตามจำนวนชั้นเรียนหรือกลุ่มที่เปิดสอน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ หัวหน้าศูนย์การเรียนในเรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นผู้เสนอขอแต่งตั้งบุคลากรดำเนินงานและผู้สอนของศูนย์การเรียนไปยังผู้มีอำนาจอนุมัติและแต่งตั้ง โดยผู้บริหารผู้ดำเนินการ และครูผู้สอนจะได้รับค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในเรือนจำและทัณฑสถาน ใช้หลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาระดับต่าง ๆ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรกลุ่มสนใจ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน หลักสูตร ประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) หลักสูตร ปวช. ทางไกล หรือหลักสูตรอื่นใดที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ใช้สื่อการเรียนที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาและจัดทำไว้แล้ว ได้แก่ สื่อเอกสาร สื่อโสตทัศน และสื่อบุคคล

ในการพัฒนาบุคลากรนั้น ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนในเรือนจำและทัณฑสถาน ต้องผ่านการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ดำเนินงาน และจัดการเรียนการสอน จากหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากรให้แก่ศูนย์การเรียนก่อนเปิดดำเนินการ

การจัดการเรียนการสอน ศูนย์การเรียนในเรือนจำและทัณฑสถานสามารถจัดกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนได้ทุกหลักสูตร ทุกวิธีเรียน ตามความสามารถและความพร้อมของ ศูนย์การเรียนแต่ละแห่ง

ในการเทียบโอนผลการเรียน ศูนย์การเรียนในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นหน่วย พิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การ เทียบโอน

การนิเทศ ติดตามผลงาน และการจัดการเรียนการสอน ให้ศูนย์การเรียนในเรือนจำ และทัณฑสถาน เป็นบทบาทหน้าที่ร่วมกันระหว่างเรือนจำและทัณฑสถานกับหน่วยงานกรม การศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ หรืออาจมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และการจัดการ เรียนการสอนจากเจ้าหน้าที่ส่วนกลางหรือระดับภาคเป็นครั้งคราว

ศูนย์การเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรี

ในการออกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร และหลักฐานการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ในเรือนจำ และทัณฑสถานเป็นผู้ออกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร และหลักฐานการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนทุกหลักสูตรที่ศูนย์การเรียนรู้เปิดสอน

อุปสรรคและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

ในปี พ.ศ. 2537 มีเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศที่สามารถเปิดโรงเรียนผู้ใหญ่ได้ 132 แห่ง และได้จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้นแล้ว 114 แห่ง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่เท่าที่ผ่านมามีประมาณได้ดังนี้ (กรมราชทัณฑ์. 2537 ข : 4 - 7)

1. **ปัญหาที่เกิดจากผู้ต้องขัง** ผู้ต้องขังมีจิตใจไม่สงบ วิตกกังวล ห่วงใยครอบครัว และปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำไม่ได้ มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ มองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และคิดว่าตนเองแก่เกินไปที่จะเริ่มเรียน สำหรับในด้านศาสนา มักมีความรู้สึกต่อต้าน คิดว่าไม่มีความจำเป็นสำหรับชีวิต และไม่ค่อยคำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ
2. **ปัญหาทางด้านเจ้าหน้าที่** เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ขาดความรู้ทางด้านการศึกษาและขาดประสบการณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ เพราะเมื่อแรกเข้ารับราชการ ไม่ได้มีจิตสำนึก หรือคาดหวังว่าจะต้องทำหน้าที่เป็นครู ส่วนตำแหน่งอนุศาสนาจารย์ประจำเรือนจำและทัณฑสถานก็มีทัศนคติที่เน้นหนักเฉพาะด้านศาสนา ไม่ได้นึกว่าเป็นเรื่องของการศึกษาโดยทั่วไปด้วย ประการสำคัญ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทำงานหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเวรยามซึ่งต้องใช้เวลาในการอยู่เวรยามประมาณวันละ 16 ชั่วโมง ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำมาถ่ายทอดและมาอธิบายให้ผู้ต้องขังได้พัฒนาความรู้สึกรู้สึกที่ดีได้
3. **ปัญหาทางด้านผู้บริหาร** ผู้บริหารบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของงานการศึกษาอบรมและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ขาดการส่งเสริมที่ดีให้กับผู้ปฏิบัติงาน จึงก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องไปยังการบริหารงานภายในเรือนจำและทัณฑสถาน นอกจากนี้ การบริหารแรงงานผู้ต้องขังมักเน้นไปในเรื่องของการหารายได้ที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานให้สำเร็จลุล่วง มิได้คำนึงถึงความจำเป็นของผู้ต้องขังที่ต้องมีเวลาว่างเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าหรือพักผ่อน หรือพบวิทยากรและอนุศาสนาจารย์เพื่อปรึกษาหารือพูดคุยในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องขัง
4. **ปัญหาทางด้านอาคารสถานที่** การศึกษาอบรมและพัฒนาจิตใจมีความจำเป็นต้องใช้อาคารและสถานที่ที่เป็นเอกเทศ มีลักษณะเฉพาะเป็นสัดส่วน พร้อมทั้งบรรยากาศการเรียนการสอน โดยแบ่งเป็นห้องสมุด ห้องพักครู ห้องทะเบียน ห้องประชุม ห้องปรึกษาและแนะแนว แต่งบประมาณการก่อสร้างเรือนจำและทัณฑสถานไม่ได้รับการพิจารณาในสิ่งเหล่านี้ จึงเป็นเหตุให้การศึกษอบรม และการพัฒนาจิตใจต้องใช้โรงเลี้ยง หรือได้ทุนอาคารเรือนนอน

และโยกย้าย สับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของกิจกรรมในแต่ละวัน เป็นการขาดบรรยากาศ และความต่อเนื่องในการเรียนการสอนและการอบรมพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังเป็นอย่างยิ่ง

5. **ปัญหาทางด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน** การศึกษาและการพัฒนาจิตใจ ผู้ต้องขังมีความจำเป็นต้องมีห้องเรียน อุปกรณ์ในการฝึกอบรมวิชาชีพและสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นโรงเรียน แต่โรงเรียนผู้ใหญ่แต่ละโรงไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์เหล่านี้ได้ครบถ้วน

6. **ปัญหาทางด้านงบประมาณ** นับได้ว่าขาดแคลนงบประมาณมาโดยตลอด สำหรับปีงบประมาณ 2537 ได้รับงบประมาณงานการศึกษาและอบรม 1,010,000 บาท เพื่อ แบ่งซื้อตำรา แบบเรียน และเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยให้เรือนจำและ ทณฑสถานแต่ละแห่ง ๆ ละ 3,000 - 5,000 บาท ส่วนทางด้านการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังได้รับ งบประมาณอีก 90,000 บาท เฉพาะที่จะจัดให้ผู้ต้องขังได้เรียนวิชาธรรมศึกษา สำหรับกลุ่มงาน เสริมเทคนิคการศึกษาอบรม ได้รับงบประมาณจำนวน 50,000 บาท รวมงบประมาณที่ได้รับ ทั้งสิ้น 1,150,000 บาท ✕

งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องขัง

ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้หลายด้านซึ่งอาจจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร และการศึกษามูลเหตุการกระทำความ ผิด ผลจากการศึกษาดังกล่าวมีดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรนั้น ณรงค์ สงฆ์ขาว (2525 : 135 - 139) ได้ ทำการศึกษาผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง ในช่วงปี พ.ศ. 2518 - 2519 โดยศึกษาจากนักโทษ ชายประเภทเด็ดขาดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี จนถึงตลอดชีวิตและประหารชีวิตได้ข้อสรุปดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังเป็นผู้ที่มีอายุ 20-29 ปี ได้รับการศึกษา ป.1 - ป.7 มีอาชีพรับจ้างแรงงานหรือกรรมกร ยังไม่ได้สมรส ไม่มีบุตร เป็น ผู้ที่ไม่เคยบวช กระทำความผิดเกี่ยวกับประทุษร้ายต่อทรัพย์และเป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิด มาก่อน

2. ข้อมูลด้านครอบครัว พบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากก่อนกระทำความผิดได้อาศัยอยู่กับ ผู้อื่นมากกว่าอยู่กับบิดามารดา มีพี่น้องมากกว่า 6 คน มีลักษณะครอบครัวที่เป็นครอบครัว แยกแยก บิดามารดาเสียชีวิต สำหรับผู้ที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิตอยู่นั้น บิดาและมารดาส่วน มากประกอบอาชีพรับจ้างแรงงาน และกรรมกร

3. จำนวนครั้งของการกระทำความผิด และมูลเหตุจูงใจของการกระทำความผิด พบว่า ผู้ต้องขังที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนมีอัตราส่วนสูงกว่าผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิด มาก่อน อายุและอาชีพมีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่ผู้ต้องขังกระทำความผิดซ้ำอีก สำหรับมูลเหตุ

แรงจูงใจในการกระทำความผิดครั้งแรกและครั้งสุดท้ายนั้น พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยและทุกระดับการศึกษามักจะกระทำความผิดเนื่องจากเพื่อนชักจูงหรือความใคร่หรือกามารมณ์ ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุมาก ๆ และเป็นผู้ที่ไม่มีอาชีพหรือมีอาชีพรับจ้างแรงงาน กรรมกร และมีการศึกษาระดับ ป.1 - ป.7 กระทำความผิดเนื่องมาจากประสงค์ต่อทรัพย์

ในปี พ.ศ. 2529 สมพิศ ไชยคำ (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำนึกในความผิดและความคาดหวังในอนาคตของนักโทษในเรือนจำกลางบางขวาง โดยศึกษาจากนักโทษจำนวน 400 คน ผลการศึกษาลงสรุปได้ดังนี้

1. นักโทษในเรือนจำกลางบางขวางที่มีอายุ 20 - 35 ปี และมากกว่า 35 ปีขึ้นไป มีความสำนึกในความผิดแตกต่างกัน แต่ความคาดหวังในอนาคตไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน
 2. นักโทษที่มีลักษณะการต้องโทษต่างกัน (ไม่เคยต้องโทษมาก่อนและเคยต้องโทษมาก่อนอย่างน้อยหนึ่งครั้งขึ้นไป) มีความสำนึกในความผิดไม่แตกต่างกัน แต่มีความคาดหวังในอนาคตแตกต่างกัน
 3. นักโทษที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้ง แบบคุ้มครองมากเกินไป มีความสำนึกในความผิดแตกต่างกัน แต่ความคาดหวังในอนาคตไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน
 4. ความสำนึกในความผิดและความคาดหวังในอนาคตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก
- วิเชียร เพ็ชรรัตน์ (2534 : 35 - 38) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังประกอบอาชญากรรมของทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน จำนวน 120 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีความรักใคร่กันเป็นอย่างดี มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 2,001 - 3,000 บาท มีฐานะพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง และต้องคดีความผิดฐานประทุษร้ายต่อทรัพย์ มีระยะเวลาต้องโทษ ตั้งแต่ 1 - 5 ปี สาเหตุของการกระทำความผิดของผู้ต้องขังเป็นเพราะรายได้ไม่พอใช้ และเป็นความผิดที่ไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน และครอบครัวปล่อยให้อิสระมากเกินไป
- ในปี พ.ศ. 2536 เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเขาวนปัญญาของผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดคดีความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ฐานความผิดลักทรัพย์ และฐานความผิดปล้นทรัพย์ในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน ผลการศึกษามีดังนี้

1. ผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดคดีความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขนที่มีฐานความผิดต่างกัน มีคะแนนเขาวนปัญญาไม่แตกต่างกัน
2. ผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาด คดีความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ฐานความผิดลักทรัพย์ และฐานความผิดปล้นทรัพย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคะแนนเขาวนปัญญาแตกต่างกัน
3. ผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาด คดีความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ฐานความผิดลักทรัพย์ ที่มีลำดับของการเป็นบุตรต่างกัน มีคะแนนเขาวนปัญญาแตกต่างกัน ส่วนผู้ต้องขังประเภท

เด็ดขาดคติความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์สินฐานความผิดปล้นทรัพย์ที่มีลำดับของการเป็นบุตรต่างกัน มีคะแนนเขาวนปัญญาไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุของการกระทำผิดซ้ำ วีระชัย กรานคำยี่ (2526) ได้ศึกษาผลกระทบจากปัจจัย ภูมิหลัง ลักษณะทางประชากร และปัจจัยภายนอกบางประการ รวมตลอดถึงระยะเวลาซึ่งอยู่ในเรือนจำครั้งแรก ฐานความผิดครั้งแรกและระยะเวลาที่พ้นโทษจากเรือนจำครั้งแรกของผู้กระทำความผิดซ้ำ ได้ศึกษาจากผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรีและทัณฑสถานหญิงกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยภูมิหลังและลักษณะทางประชากรมีผลกระทบต่อการกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ ความใกล้ชิดศาสนา อายุ เพศ จำนวนบุตร และการศึกษา กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูง ผู้ที่มีความใกล้ชิดศาสนามากและมีบุตรมาก จะกระทำความผิดซ้ำน้อย คือมีความสัมพันธ์ในทางนิเสธต่อการกระทำความผิดซ้ำ ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย และเพศหญิงกระทำความผิดซ้ำมากกว่าเพศชาย

2. ปัจจัยภายหลังที่มีผลกระทบต่อการกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ ภูมิสำเนา และบริเวณที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ผู้ที่ภูมิสำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครกระทำความผิดมากกว่าผู้ที่มีภูมิสำเนาอยู่ต่างจังหวัด และผู้ที่มีบริเวณที่อยู่อาศัยตามสลัมกระทำความผิดซ้ำน้อยที่สุด

3. ระยะเวลาซึ่งอยู่ภายในเรือนจำครั้งแรก กล่าวคือ ผู้ต้องขังในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลาสั้นกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังในเรือนจำครั้งแรกในระยะเวลาสั้นกว่า

4. ฐานความผิดครั้งแรกและระยะพ้นโทษจากเรือนจำครั้งแรกไม่มีผลกระทบต่อการกระทำความผิดซ้ำ

โชติ ไทยยิ่ง (2529 : 3 - 7) ได้ทำการวิจัยในลักษณะของวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม โดยศึกษาจากผู้ต้องขังในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 - 25 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 เหมือนกับบิดามารดา ก่อนถูกจับประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้พอ ๆ กับบิดามารดา คือ เดือนละ 1,000 บาทหรือต่ำกว่า ส่วนสาเหตุการกระทำผิดนั้น เพื่อต้องการแก้แค้น เนื่องจากถูกข่มเหงหรืออารมณ์ชั่ววูบ สำหรับประเภทของการกระทำความผิด พบว่า ส่วนใหญ่กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาหรือพยายามฆ่า ปล้นชิงทรัพย์ และทำร้ายร่างกายตามลำดับ

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

ทวีรัตน์ นาคเนียม (2530) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ต้องขัง เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้ฝึกสมาธิ โดยศึกษาจากผู้ต้องขังชายและ

นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 39 คน ของเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ก่อนการทดลองฝึกสมาธิ ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ 25-50 ปี ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ 50 ปีขึ้นไปจนถึงตลอดชีวิต และผู้ต้องขังกำหนดโทษตลอดชีวิต ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน
2. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ 25 - 50 ปี กลุ่มทดลองหลังการฝึกสมาธิมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
3. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ 50 ปีขึ้นไปจนถึงตลอดชีวิต กลุ่มทดลองหลังการฝึกสมาธิแล้วมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
4. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษประหารชีวิต กลุ่มทดลองหลังการฝึกสมาธิแล้วมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
5. ผู้ต้องขังกำหนดโทษ 25 - 50 ปี ผู้ต้องขังกำหนดโทษ 50 ปีขึ้นไปจนถึงตลอดชีวิต และผู้ต้องขังกำหนดโทษประหารชีวิต กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

พเยาว์ศักดิ์ ธาณิรัตน์ (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการนำหลักจิตตภาวนาในพุทธศาสนาไปใช้ในการอบรม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานหญิงกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากเจ้าพนักงานเพศชาย จำนวน 100 คน เจ้าพนักงานเพศหญิง จำนวน 100 คน ผู้ต้องขังเพศชาย จำนวน 300 คน และผู้ต้องขังเพศหญิง จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า นโยบายกรมราชทัณฑ์แผนใหม่มุ่งเน้นการฝึกอบรมเพื่อปรุ้งแต่งแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ด้วยวิธีการทางศาสนา ใช้หลักผสมผสานทั้งการควบคุมและการผ่อนคลายให้สอดคล้องไปกับพฤติกรรมของผู้ต้องขังเป็นวัตถุประสงค์หลัก แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้นมีลักษณะดังนี้

1. นโยบายและหลักการกับการปฏิบัติไม่ค่อยมีความสอดคล้องกัน
2. สถานที่ที่ให้ฝึกอบรมสมาธิจิตตภาวนาโดยเฉพาะมีสภาพแวดล้อมไม่ค่อยดีพอไม่ดึงดูดความสนใจผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตามด้วยความจริงใจเท่าใดนัก
3. บุคลากรฝ่ายเจ้าพนักงานยังขาดผู้มีความรู้ความสามารถใช้โครงการให้เกิดผลทางปฏิบัติอยู่ เพราะเรือนจำแต่ละแห่งมีอนุศาสนาจารย์อยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น ผู้ต้องขังเองล้วนแต่มีปัญหาความวิตกกังวลด้วยคุณลักษณะทั้งทางกายและใจที่ถูกบั่นทอนลง โดยการถูกคุมขังในสถานที่ซึ่งตัดขาดจากสังคมภายนอก จากครอบครัวและญาติพี่น้อง
4. โครงการซึ่งให้ผลเป็นที่น่าพอใจนี้ยังขยายผลในทางปฏิบัติได้น้อยมาก การเรียนธรรมศึกษาในกลุ่มผู้ต้องขังยังไม่มีที่แพร่หลาย
5. โครงการไม่มีอุปกรณ์ต่างๆ ในการฝึกอบรม อาทิ ภาพประกอบการอธิบาย กิจกรรมและวิธีการปฏิบัติจิตตภาวนา ภาพเกี่ยวกับพุทธศาสนา ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวพุทธ

ที่ปฏิบัติในวันสำคัญในทางศาสนา ระบบเครื่องเสียงและทัศนภาพต่าง ๆ จะต้องได้รับการปรับปรุง

6. ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าพนักงานกับผู้ต้องขัง สังเกตพบว่ายังไม่ค่อยมีความเป็นกันเอง

7. โครงการไม่มีเงินงบประมาณอุดหนุนที่จะจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับประกอบการฝึกอบรม

เจ้าพนักงานมีความเห็นด้วยกับการนำโครงการฝึกอบรมจิตตภาวนามาใช้กับผู้ต้องขัง แต่ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานเพศหญิงประสบปัญหามากกว่าเพศชาย แต่ในการฝึกอบรมผู้ต้องขังเพศชายประสบปัญหาต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง ในการกำหนดนโยบายและการบริหารโครงการฝึกอบรมให้ประสบผลนั้น ผู้มีอำนาจควรเน้นการปฏิบัติหลักจิตตภาวนาในพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับการฝึกวิชาชีพ และอำนวยความสะดวกทุกอย่างเท่าที่ทำได้ เพื่อให้โครงการบรรลุเป้าหมาย

อายุตม์ สินธพพันธ์ (2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินการบริหารงานของผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานเกี่ยวกับด้านปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านการเจ้าหน้าที่ ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านงบประมาณ ด้านผู้ต้องขัง กฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านนโยบาย โดยทำการศึกษาจากผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 110 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานที่มีลักษณะภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้การบริหารเรือนจำและทัณฑสถานแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารงานแบบเน้นคนมากกว่าเน้นงาน

3. ผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถานที่มีรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานด้านงบประมาณ และด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับแตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริหารที่มีรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานด้านการเจ้าหน้าที่ ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านนโยบายไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานไม่ยอมรับว่ามีปัญหาในการบริหารงานในระดับสูงไม่ว่าในด้านใดด้านหนึ่ง 6 ด้าน คือ ด้านการเจ้าหน้าที่ ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านงบประมาณ ด้านผู้ต้องขัง ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านนโยบาย แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบในระดับปัญหาลงมาแล้วพบว่า ผู้บริหารมีการยอมรับปัญหาด้านการเจ้าหน้าที่ ด้านการฝึกวิชาชีพ และด้านงบประมาณมากที่สุด

อารียา ไชยานุวงศ์ และคนอื่น ๆ (2535) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ หัวหน้าฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพ หัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับ

การดำเนินงานการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 218 คน ผลของการวิจัยพบว่า

1. หัวหน้าฝ่ายอบรมและฝึกวิชาชีพ หัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถานในระดับเห็นด้วย ในด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสามัญ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาชีพ ด้านกิจกรรมการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านการบริหารงานโรงเรียน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2. หัวหน้าฝ่ายอบรมและวิชาชีพ หัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำและทัณฑสถานคือ หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและผู้เรียนสามารถนำไปใช้ภายหลังพ้นโทษไปแล้วได้ หลักสูตรวิชาชีพควรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษา ครูผู้สอนต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน ครูผู้สอนควรมีคุณสมบัติตรงกับสาขาวิชาที่สอนและควรกำหนดตำแหน่งเป็นครูผู้สอนหรือนักการศึกษาเป็นการเฉพาะ ส่วนในด้านบริหารงานโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับผู้ต้องขังคือ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์อย่างจริงจัง ตลอดจนไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถาน

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังนั้นควรปรับบทบาทของกรมราชทัณฑ์ เรือนจำและทัณฑสถาน ดังนี้

3.1 ระดับเรือนจำและทัณฑสถาน ควรให้ครูผู้สอนทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว ควรได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษาผู้ใหญ่ เทคนิคการสอนวิชาชีพ จัดหาสื่อการสอน เพิ่มสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และควรมีการวัดผลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีข้อสอบแต่ละสาขาวิชาไว้เป็นมาตรฐาน

3.2 ระดับกรมราชทัณฑ์ ควรดำเนินการดังนี้

1) การกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังเป็นนโยบายหลักและเร่งด่วน และจัดประชุมสัมมนาจัดทำแผนร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) พิจารณาสรรหาตำแหน่งครูผู้สอน โดยกำหนดตำแหน่งอาจารย์หรือนักวิชาการ เพื่อปฏิบัติงานจัดการศึกษาในเรือนจำและทัณฑสถาน

3) เร่งระดมสรรพกำลังที่มีอยู่เพื่อจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

4) ยกฐานะฝ่ายส่งเสริมการศึกษาอบรมให้เป็นกองการศึกษาผู้ต้องขัง

5) กำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนที่ยังไม่ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ของเรือนจำและทัณฑสถาน โดยถือว่าเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของกรมราชทัณฑ์

อาทิตย์ โพนทอง (2536) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขังตาม แผนงานอบรมฟื้นฟูผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ โดยได้ศึกษาผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถาน ทั่วประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขังในแนวเดียวกันเท่าที่ระเบียบข้อบังคับจะเอื้ออำนวย แต่มีจำนวนครั้ง จำนวนกลุ่ม และจำนวนผู้ต้องขังที่ เข้าร่วม กิจกรรมแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารเรือนจำส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาตามแผนการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านบุคลากรผู้ให้การศึกษาสายสามัญ และด้านความพร้อมของ เครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมวิชาชีพ ซึ่งความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

3. ผู้บริหารเรือนจำขนาดเล็กและผู้บริหารเรือนจำขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อ ปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามแผนการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านงบประมาณและค่าตอบแทนในการให้การศึกษาสาย อาชีพ ด้านปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมอบรมก่อนปล่อยตัวจากเรือนจำ กิจกรรม ฝึกทักษะทางวิชาชีพ และกิจกรรมส่งเสริมการส่งผู้ต้องขังออกปลูกสวนป่า ด้านสถานที่ของ เรือนจำในกิจกรรมส่งนักโทษออกทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ ด้านความรู้ความสามารถของ เจ้าหน้าที่ ความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่อื่น และโอกาสหา ความรู้เพิ่มเติมในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมวิชาชีพ ซึ่งความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

จำเนียร จันทรงาม (2536) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการเรียน การสอนตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยทำการศึกษาจากครูผู้สอน วิชาชีพระยะสั้น สาขาวิชาช่างตัดผม วิชาช่างไม้ วิชาเกษตรกรรม วิชาช่างเชื่อมโลหะ วิชา จักสานและวิชาช่างปูน จำนวน 174 คน พบว่า

1. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชา ชีพระยะสั้นในเรือนจำและทัณฑสถานในด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นอีกสี่ด้าน อยู่ในระดับน้อย

2. ครูผู้สอนที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานสอน ครูผู้สอน ผู้ที่เข้ารับการอบรมการสอนผู้ใหญ่ สาขาวิชาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในเรือนจำและทัณฑสถานไม่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มเติมว่า ครูผู้สอนต้องทำหน้าที่ หลายอย่างนอกจากสอน ไม่มีเวลาเตรียมการสอนและไม่มีความรู้ ความสามารถในการวัดผล และประเมินผล ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่ดีและมีอายุแตกต่างกันมาก ไม่มีความตั้งใจเรียน

ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีปัญหาส่วนตัว วิตกกังวล ขาดอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติและ
 ลำสมัย และการวัดผลยังไม่ครอบคลุมเนื้อหา

4. ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรให้ครูผู้สอนทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว
 ควรได้รับการฝึกอบรมด้านการศึกษาผู้ใหญ่ เทคนิคการสอนวิชาชีพ จัดหาสื่อการสอน เพิ่ม
 สาขาวิชาชีพที่เปิดสอน ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และควรมีการวัดผล
 อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีข้อสอบแต่ละสาขาวิชาไว้เป็นมาตรฐาน

ณัฐ จุลสุวรรณ (2537) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพใน
 เรือนจำกลางคลองเปรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น รวม 4 ด้าน
 คือ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และ
 ด้านการนำไปใช้โดยศึกษาจากนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นใน
 เรือนจำกลางคลองเปรมรวม 4 สาขาวิชา คือ วิชาช่างยนต์ ช่างไม้ ช่างตัดผม และวิชา
 เกษตรกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร
 วิชาชีพพระยะสั้นโดยรวมและเป็นรายด้านในระดับเห็นด้วย แต่ไม่เห็นด้วยในเรื่องที่เกี่ยวกับ
 เนื้อหาวิชาการวัดเกินไป เนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลา นักศึกษาไม่กล้าแสดงออก
 ในชั้นเรียน ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในด้านการให้คะแนน

2. นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีความคิด
 เห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นโดยรวม และเป็นรายด้านแตกต่างกัน

3. นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่มีพื้นฐานความรู้เดิมระดับประถมศึกษา และระดับ
 มัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นโดยรวม
 และเป็นรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากการศึกษาสภาพที่ปฏิบัติจริง ภายในเรือนจำ การศึกษาจากทะเบียนประวัติของผู้ต้องขังแต่ละคน และการสอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรม ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อนำไปใช้ประกอบการวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามสถิติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540 มีผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น 717 คน เป็นชาย 627 คน และหญิง 90 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ใช้วิธีสุ่มอย่างมีระบบโดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังมาในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 239 คน แยกเป็นชาย 209 คน และหญิง 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้มี 3 ชุด ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง

แบบบันทึกนี้ใช้บันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังทุกคน ใช้ข้อมูลจากทะเบียนประวัติผู้ต้องขังของเรือนจำ ประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ต้องขัง
2. อายุ ปี
3. ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด
4. เชื้อชาติ-ศาสนา
 - ☐ ไทย-พุทธ
 - ☐ ไทย-อิสลาม
 - ☐ พม่า-พุทธ
 - ☐ กะเหรี่ยง-พุทธ

5. สถานภาพการสมรส
 - ☐ โสด
 - ☐ แต่งงาน
 - ☐ อื่น ๆ ระบุ
6. ครั้งที่ต้องโทษ
7. ระยะเวลาที่ต้องโทษ ปี เดือน
8. ประเภทของความผิด
9. การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - ☐ เข้าเรียนการศึกษาสายสามัญ ระดับ
 - ☐ เข้าร่วมการศึกษาสายอาชีพ วิชา
 - ☐ อื่น ๆ (ถ้ามี)
10. ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ (ถ้ามี)

2. แบบบันทึกกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยได้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการศึกษาที่มีในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งเป็น 4 กิจกรรม คือ (1) การจัดการศึกษาสายสามัญ (2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ (3) การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และ (4) กิจกรรมเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอื่น ๆ แบบบันทึกนี้ใช้บันทึกกิจกรรมละ 1 ใบ แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อกิจกรรม/โครงการ ประเภท
 2. ความมุ่งหมายของกิจกรรม
 3. ลักษณะของการจัดกิจกรรม
 4. สถิติผู้รับบริการ (ย้อนหลัง 5 ปี ถ้ามี)
 5. คุณสมบัติของผู้รับบริการ
 6. งบประมาณ บาท ค่าใช้จ่ายจริง บาท (ย้อนหลัง 5 ปี ถ้ามี)
 7. จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คน
 8. การประเมินผล
 9. ปัญหาและอุปสรรค (สอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่)
 10. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะอื่น ๆ
- (สอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่)

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในเรือนจำ เป็นข้อคำถามชนิดให้ตอบแบบสั้น ๆ โดยผู้ต้องขังเป็นผู้ตอบ ผู้วิจัยเป็นผู้เขียนคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์ของคำถามประกอบข้อมูลส่วนตัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ ข้อคำถามมีดังนี้

1. ชื่อ-นามสกุล อายุ ปี
2. ภูมิลำเนาเดิมอำเภอ จังหวัด
3. สถานภาพสมรส
4. ระยะเวลาต้องโทษ ปี
5. วุฒิการศึกษาก่อนต้องโทษ
6. ประสบการณ์การศึกษานอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ
 - 6.1 การศึกษาสายสามัญ ระดับ
 - 6.2 การศึกษาสายอาชีพ สาขาวิชา
 - 6.3 การฝึกอบรมอื่น ๆ
7. กิจกรรมการศึกษาสายสามัญ
 - 7.1 การเข้าร่วมกิจกรรม
 - ☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ
 - ☐ เข้าเรียนในระดับ
วิธีเรียน
 - ข้อ 7.2-7.5 ถามเฉพาะผู้ที่เข้าเรียน
 - 7.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน คือ
 - 7.3 การเรียนการสอนได้ผลดีเพียงไร
 - ☐ ดี คือ
 - ☐ พอปานกลาง คือ
 - ☐ ได้ผลน้อย คือ
 - 7.4 ปัญหาและอุปสรรค

7.5 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

8. กิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

8.1 การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าเรียนสาขาวิชา

ข้อ 8.2-8.5 ถามเฉพาะผู้ที่เข้าเรียน

8.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน คือ

.....

8.3 การเรียนการสอนได้ผลดีเพียงไร

☐ ดี คือ

☐ พอปานกลาง คือ

☐ ได้ผลน้อย คือ

8.4 ปัญหาและอุปสรรค

.....

8.5 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

9. กิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

9.1 ประโยชน์ที่ได้รับ คือ

9.2 มีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมนี้

.....

10. กิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ

10.1 ห้องสมุด

1) การเข้าใช้บริการห้องสมุด

☐ ไม่ได้เข้าใช้บริการ เพราะ

☐ เข้าใช้บริการ ระบุ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ

.....

- 3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการห้องสมุด คือ
-
- 4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ
-
- 5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ
-

10.2 กิจกรรมกีฬาและสันทนาการ

- 1) การเข้าร่วมกิจกรรม
 - ☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ
 - ☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ
- 2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ คือ
- 3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ คือ
-
- 4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ คือ
-
- 5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ
-

10.3 กิจกรรมเสี่ยงตามสาย

- 1) การเข้าร่วมกิจกรรม
 - ☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ
 - ☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ
- 2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ
- 3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ
-
- 4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ
-
- 5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ
-

10.4 กิจกรรมการดูแลโทรทัศน์

1) การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลโทรทัศน์ คือ.....

.....

3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลโทรทัศน์ คือ

.....

4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลโทรทัศน์ คือ

.....

5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 ใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ต้องขังเป็นหลักโดยใช้เวลาคนละประมาณ 20 นาที ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่ใช้นำไปทดลองกับกลุ่มผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องตามเนื้อหา สำนวนภาษา และนำเสนอต่อ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม

การเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2540 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2540 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 34 วัน ได้จำแนก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในทะเบียนประวัติของผู้ต้องขังทั้งหมดของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณ วันที่ 31 มกราคม 2540 เพื่อศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง ซึ่งทำการเก็บรวบรวมแล้วเสร็จในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2540

2. แบบบันทึกกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนก ออกเป็น 4 กิจกรรมคือ จัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้าน ศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากรายงาน กิจกรรมราชทัณฑ์ของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสนทนาซักถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง คือ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เจ้าพนักงาน เรือนจำและครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2540 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2540

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ผู้วิจัยได้นำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีสุ่มอย่างมีระบบโดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังมาในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 239 คน แยกเป็นชาย 209 คน หญิง 30 คน ทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2540 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2540 แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวผู้ต้องขังทุกคนของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ทำการวิเคราะห์แจกแจงความถี่และแปลงเป็นค่าร้อยละ
2. ข้อมูลกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำเสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบสถิติที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดบริการให้กับผู้ต้องขัง ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และแปลงเป็นค่าร้อยละ

บทที่ 4

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โครงสร้างการบริหารในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

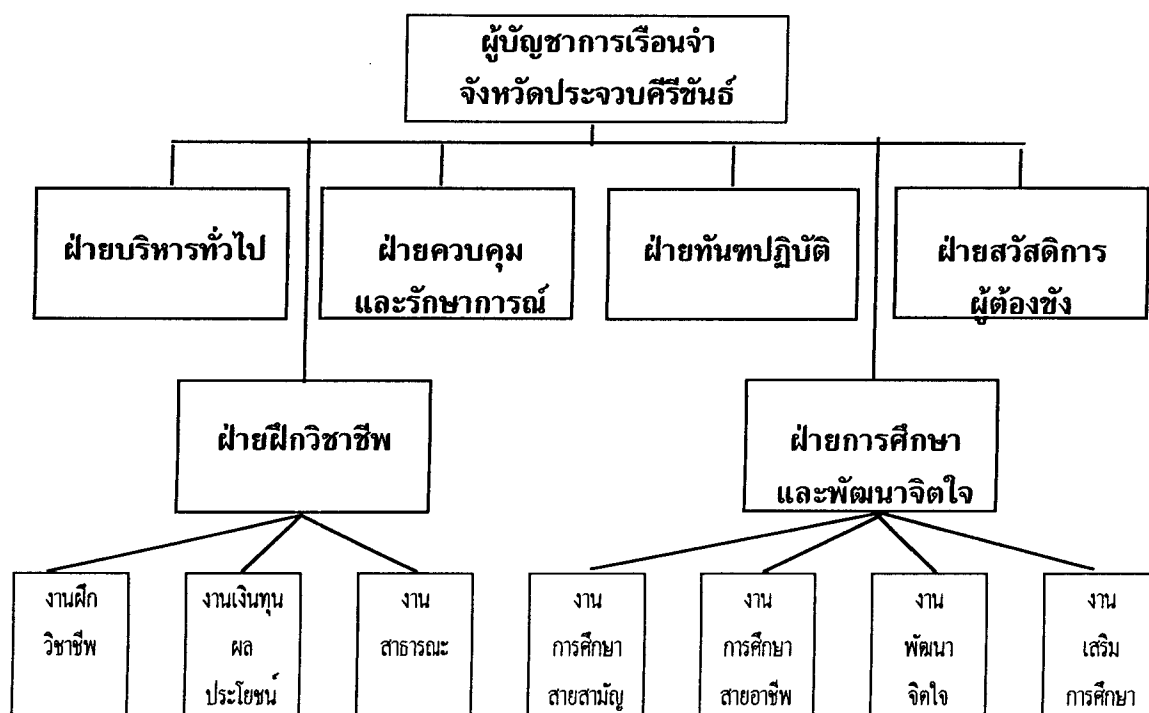
เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังตามนโยบายและแนวปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักการว่า “การให้การศึกษอาบรมและการศึกษาอาชีพจะทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไปและไม่ประพฤติดื้อซ้ำกลับเข้าเรือนจำอีก” (กรมราชทัณฑ์. 2537 ข : 3) การให้การศึกษอาบรมจึงเป็นการกล่อมเกลาคความประพฤติและพัฒนายกระดับคุณภาพของผู้ต้องขังเพื่อให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดการบริหารองค์กรโดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ และฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาระและหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย มีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียนเอกสาร งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานยานพาหนะ งานบริหารงานบุคคลเบื้องต้น งานประชาสัมพันธ์ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ งานเลขานุการ งานการประชุม งานรวบรวมข้อมูลสถิติของหน่วยงาน งานแผนงานโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใด และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2. ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ มีหน้าที่ในการวางแผนและดำเนินการตรวจค้น การรักษาการณ์และการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำ ตลอดจนแนะนำอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัย และการปฏิบัติตนในเรือนจำแก่ผู้ต้องขัง พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้ต้องขังและความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนชั้น ลดชั้น การลงโทษทางวินัย การคัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานภายนอกเรือนจำ การควบคุมผู้ต้องขังจ่ายออกทำงานภายนอกเรือนจำ และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ มีหน้าที่ตรวจสอบหมายศาล การจัดทำทะเบียนประวัติ และการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การดำเนินงานทัณฑปฏิบัติ เช่น การเลื่อนลดชั้น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การขอพระราชทานอภัยโทษ งานด้านคุมประพฤติผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ การสืบเสาะ การสอดส่อง การส่งเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข การเพิกถอนการคุมประพฤติ งานอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนงานส่งเสริมสนับสนุนงานคุมประพฤติ และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

4. ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ในด้านการควบคุมดูแลการประกอบอาหาร การจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกสุขลักษณะ การรับฝากและเบิกจ่ายเงินของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามระเบียบ ดำเนินการจัดซื้อสินค้าที่จำเป็นจำหน่ายให้แก่ผู้ต้องขังและจัดทำบัญชี จัดการเยี่ยมญาติ และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

5. ฝ่ายฝึกอบรมวิชาชีพ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินการฝึกอบรมผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในพื้นที่ ความต้องการของตลาด และความถนัดของผู้ต้องขัง รวมถึงพัฒนาคุณภาพของผู้ต้องขังด้านการฝึกอบรมประเภทต่าง ๆ การจัดหาวัตถุดิบ การหาตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริหารเงินทุนผลประโยชน์จากการฝึกอบรม ควบคุมการใช้จ่ายยานพาหนะที่จัดซื้อด้วยเงินทุนฝึกอบรม และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

6. ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง โดยจัดการศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรมศึกษา ตลอดจนการจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมเข้าทำงาน การอบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ปลุกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง และงานอื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

สำหรับฝ่ายที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังโดยตรง ได้แก่ ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ซึ่งดูแลเรื่องการศึกษาและการพัฒนาทักษะด้านอาชีพโดยตรง และฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ซึ่งดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ การพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเสริมการศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนสภาพจิตใจและพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองดี และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

จากแผนภูมิโครงสร้างองค์กรของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์กล่าวได้ว่า เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังตามลักษณะการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง พอสรุปได้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาสายสามัญ ได้แก่ งานการศึกษาสายสามัญ
2. การฝึกอบรมด้านอาชีพ ได้แก่ งานการศึกษาสายอาชีพ
3. การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ได้แก่ งานพัฒนาจิตใจ
4. กิจกรรมเสริมการศึกษา ได้แก่ งานเสริมการศึกษา

การจัดการศึกษาสายสามัญ

การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขังเป็นการดำเนินงานที่สนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการขยายบริการไปยังผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว เมื่อหลังจากพ้นโทษแล้วสามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้ด้วยดี ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย และกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ทำข้อตกลงร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติต่อไป

ในการจัดการศึกษาสายสามัญ กรมราชทัณฑ์ได้นำหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้ต้องขัง

ในส่วน of เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้นำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้นชื่อ “โรงเรียนผู้ใหญ่ประจวบคีรีขันธ์” อยู่ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการเรียนการสอนได้เลือกใช้วิธีเรียนแบบชั้นเรียน เพราะมีความเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังที่รวมกันอยู่ในสถานที่เดียวกัน สามารถจัดเป็นชั้นเรียนได้สะดวก

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.) เป็นรูปแบบกลวิธีในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนหรือนักศึกษาต้องเข้าเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนภาคปกติในระบบโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนแบบชั้นเรียนให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขั้นตอนในการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

1. การรับสมัครและลงทะเบียนเรียน

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทำการเปิดรับสมัครนักศึกษาและลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง คือระหว่างวันที่ 1 - 16 พฤษภาคม และ 1 - 31 ตุลาคม ของทุกปี โดยได้ติดประกาศรับสมัคร และประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย แล้วดำเนินการรับสมัครผู้ต้องขังทุกคนที่มีความสมัครใจที่จะเรียน และแนะนำให้ลงทะเบียนหมวดวิชาที่สะสม

2. กิจกรรมการเรียนการสอน

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าเรียน และร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด โดยเปิดให้ทำการเรียนการสอนเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ถึงวันเสาร์และหยุดในวันอาทิตย์ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เป็นผู้กำหนดตารางการเรียนของทุกภาคเรียน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างตัวครูผู้สอนที่ต้องมีภารกิจอื่น งบประมาณที่ได้รับจัดสรร และหมวดวิชาที่เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องเข้าเรียนตามเนื้อหาในหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนแล้วต้องทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตไปพร้อม ๆ กันด้วยโดยผสมผสานไปกับการเรียนการสอนตามปกติ

3. การวัดผลและประเมินผล

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดอัตราส่วนคะแนนผล การเรียนของนักศึกษาที่ใช้วิธีเรียนแบบชั้นเรียนคือ คะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน 50 คะแนน และคะแนนสอบปลายภาคเรียนอีก 50 คะแนน ซึ่งเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ให้ครูผู้สอนในแต่ละหมวดวิชาจัดทำผลการเรียนให้กับนักศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

4. การจบการศึกษา

เมื่อผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาสายสามัญปฏิบัติตามเงื่อนไขที่หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดไว้ก็ให้จบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยจะได้รับหลักฐานการศึกษาซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับนักศึกษาในระบบโรงเรียนทุกประการ

หลักสูตรระดับประถมศึกษา

ในการจัดการศึกษาสายสามัญระดับประถมศึกษาสำหรับผู้ต้องขังนั้น ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา มี 7 ข้อ ดังนี้

- 1) ให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลเกี่ยวกับวิชาการ
- 2) ให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
- 3) ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัว และสังคม
- 4) ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาเพิ่มเติมและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รวมทั้งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
- 5) ให้เห็นคุณค่าของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และให้มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ดี
- 6) ให้เข้าใจปัญหาพื้นฐานทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เพื่อให้รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 7) ให้มีเจตคติที่ดีต่อสังคมอาชีพ มีความขยัน อดทน ประหยัด รู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติ และบำรุงรักษาสาธารณสมบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. โครงสร้างวิชา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ

2.1 กลุ่มสภาพประสบการณ์พื้นฐานหรือวิชาบังคับ ประกอบด้วยหมวดประสบการณ์พื้นฐานบังคับ จำนวน 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาพื้นฐาน 1 พื้นฐาน 2 พื้นฐาน 3 และพื้นฐาน 4 รวม 190 สภาพ นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียนหมวดวิชาประสบการณ์พื้นฐานบังคับ

2.2 กลุ่มสภาพประสบการณ์เสริมหรือวิชาเลือก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ภาษาต่างประเทศ 1 ภาษาต่างประเทศ 2 อาชีพ (ทักษะ) ต้องเลือกเรียนไม่น้อยกว่า 60 สภา หรือโดยการเทียบโอนผลการเรียนหรือผ่านข้อทดสอบตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด

3. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนี้ทางเรือนจำยังได้จัดหาสมุด ดินสอ หนังสือและอุปกรณ์การเรียนแจกให้เปล่า ในการลงทะเบียนของนักศึกษามีวิธีการปฏิบัติ 2 ลักษณะ คือ

3.1 สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการเรียนมาก่อน หรือผู้ที่ยังไม่จบชั้นประถมศึกษาให้ลงทะเบียนเรียนสภาพประสบการณ์พื้นฐาน 1

3.2 สำหรับผู้ต้องขังที่มีพื้นฐานเดิมหรือเรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 มาแล้ว ทางเรือนจำจะจัดให้มีการทดสอบเพื่อนำผลมาเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

4. เวลาเรียน

4.1 เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ๆ ละ 20 สัปดาห์ ในแต่ละภาคเรียนจะลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 100 สภา

4.2 เกณฑ์การจบหลักสูตร ได้กำหนดให้เรียนกลุ่มสภาพประสบการณ์พื้นฐาน (บังคับ) 190 สภา และกลุ่มสภาพประสบการณ์เสริม (เลือก) ไม่น้อยกว่า 60 สภา รวมแล้วไม่น้อยกว่า 250 สภา โดยกำหนดเวลาเรียนให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนกลุ่มสภาพประสบการณ์พื้นฐาน (บังคับ) และกลุ่มสภาพประสบการณ์เสริม (เลือก) นั้นให้ถือเกณฑ์ 1 สภาต่อ 2 ชั่วโมง ยกเว้นอาชีพ (ทักษะ) ให้ถือเกณฑ์ 1 สภาต่อ 3 ชั่วโมง

5. การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้การสนับสนุนเรื่องข้อสอบปลายภาคเรียน เพื่อใช้ในการดำเนินการสอบปลายภาคสำหรับนักศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการวัดผลมีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกันกับการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป

6. การออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียน

โรงเรียนผู้ใหญ่ว่าประจวบคีรีขันธ์ เป็นผู้ออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนให้แก่ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมและเรียนครบตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตร และต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียนแต่ละกลุ่มสภาพย่อย

7. คุณสมบัติผู้เรียน

- 1) ต้องเป็นผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยทางเรือนจำได้กำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับจะต้องเรียนหลักสูตรระดับประถมศึกษา
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) ไม่จำกัดพื้นความรู้
- 4) อายุ 14 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนับถึงวันขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา หรือผู้ได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในการจัดการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ 6 ประการ ดังนี้

- 1) ให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ
- 2) มีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม และการดำเนินชีวิต
- 3) ให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมอันดีงาม
- 4) เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 5) เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

6) มีเจตคติที่ดีต่อสัมมาอาชีพ ฝึกให้ขยัน อดทน และประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนบำรุงรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนหมวดวิชาบังคับ และหมวดวิชาเลือก ดังนี้

2.1 หมวดวิชาบังคับ ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และโลกของงานอาชีพ จำนวน 4 หมวดวิชา ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหมวดวิชาใดก่อนก็ได้

2.2 หมวดวิชาเลือก ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย 1 คณิตศาสตร์ 1 คณิตศาสตร์ 2 ส่งเสริมคุณภาพชีวิต 1-5 อาชีพ 1-3 ภาษาอังกฤษ 1 ภาษาอังกฤษ 2 วิทยาศาสตร์ 1 และวิทยาศาสตร์ 2 ผู้เรียนต้องเลือกเรียนหมวดวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา ซึ่งในการเลือกเรียนผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหมวดวิชาใดก่อนก็ได้

3. กระบวนการเรียนการสอน

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียนต้องเข้าชั้นเรียนตามตารางการเรียนการสอนที่เรือนจำกำหนดให้ เมื่อเรียนและทำกิจกรรมจนครบตามเงื่อนไขที่กำหนดในหลักสูตรแล้วก็ต้องให้จบการศึกษาแต่ละระดับ เมื่อจบจะได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกันกับผู้เรียนในระบบโรงเรียนทุกประการ

ในการเรียนการสอนตามวิธีเรียนแบบชั้นเรียน ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ฟังคำบรรยายในชั้นเรียนตามหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียน หากมีปัญหาไม่เข้าใจก็สามารถซักถามครูผู้สอนได้ทันที
- 2) เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 3) วัดผลและเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน ในการประเมินผลการเรียนนั้น ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทำการประเมินผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนในแต่ละหมวดวิชา ซึ่งนักศึกษามีสิทธิ์เข้าสอบเพื่อประเมินผลปลายภาคเรียน ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาเรียน

ในการเรียนตลอดหลักสูตร ผู้ต้องขังสามารถลงทะเบียนเรียนได้โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดหาสมุด ดินสอ หนังสือ และอุปกรณ์การเรียน แจกให้แก่ผู้เรียนด้วย

4. เวลาเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ หลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาบังคับ 4 หมวดวิชา และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา และต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ไม่นับภาคฤดูร้อน ซึ่งเรียนจําจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในแต่ละวัน ระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. จากวันจันทร์ถึงวันเสาร์ และหยุดในวันอาทิตย์

5. การวัดผลประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดไว้ดังนี้

5.1 การเรียนแบบชั้นเรียนต้องสอบให้ได้คะแนนในแต่ละหมวดวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนสอบปลายภาคเรียนรวมกัน

5.2 การให้ระดับผลการเรียนคิดจากคะแนนระหว่างภาคเรียน และปลายภาคเรียนรวมกัน ส่วนข้อสอบปลายภาคเรียนนั้น ทางเรียนจําจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดทำข้อสอบให้

6. การออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียน

โรงเรียนผู้ใหญ่วัดประจวบคีรีขันธ์เป็นผู้ออกประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนสำหรับผู้ที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้จบหลักสูตรโดยโรงเรียนผู้ใหญ่วัดประจวบคีรีขันธ์ถือว่ามีความดีและสิทธิ์เช่นเดียวกันกับผู้จบในระบบโรงเรียนทุกประการ สำหรับผู้ที่จบการศึกษาจะต้องผ่านเกณฑ์ดังนี้

- 1) สอบได้หมวดวิชาบังคับ 4 หมวดวิชา
- 2) สอบได้หมวดวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา
- 3) ต้องผ่านเกณฑ์การพบกลุ่มและกิจกรรมการพบกลุ่มตามเกณฑ์ของแต่ละวิธีเรียนที่กำหนด

7. คุณสมบัติของผู้เข้ารับบริการ

- 1) ต้องเป็นผู้ต้องขังของเรือนจําจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) สอบได้วุฒิอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
 - (1) ประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7)
 - (2) ประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6)
 - (3) การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3

- (4) หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา
- (5) นาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3
- (6) นักร้องชั้นเอก
- (7) วุฒิอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบให้เท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา

8. หลักฐานในการสมัครเป็นผู้เรียน

- 1) รูปถ่ายขนาด 3×4 เซนติเมตร จำนวน 5 รูป ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตา ดำ และถ่ายมาแล้วไม่เกิน 6 เดือน
 - 2) สำเนาทะเบียนบ้าน
 - 3) หนังสือสำคัญแสดงคุณวุฒิ
 - 4) เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล ใบทะเบียนสมรส เป็นต้น
- สำหรับหลักฐานในการสมัครนั้น ทางเรียนจำได้ผ่อนผันให้นำมาขึ้นภายหลังได้ แต่จะต้องมาขึ้นก่อนขออนุมัติจบการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา โดยเรียนจำจะประสานกับญาติผู้ต้องขังตามประวัติเพื่อให้จัดส่งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องใช้มาให้เรียนจำ

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการจัดการศึกษาสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

- 1) เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ
- 2) เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน และรู้จักประหยัด
- 3) เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาอาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ

- 4) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะวัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
- 5) เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์ บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม ศาสนา
- 6) เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 7) เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

2. โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนหมวดวิชา บังคับ และหมวดวิชาเลือก ดังนี้

2.1 หมวดวิชาบังคับ ประกอบด้วยหมวดวิชาภาษาไทย 1 สังคมศึกษา 1 พลานามัย วิทยาศาสตร์ และพื้นฐานวิชาชีพ รวม 5 หมวดวิชา สำหรับหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ นั้นให้เลือกเรียน คือ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 1 (วิทยาศาสตร์กายภาพ) และหมวดวิชา วิทยาศาสตร์ 2 (ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา) และหมวดวิชาพื้นฐานอาชีพซึ่งให้ผู้เรียนสามารถเลือก เรียนตามสาขาวิชาที่ตนเองมีความถนัดหรือมีความสนใจ คือ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม ศิลปกรรม ผู้เรียนจะต้องเลือกเรียน 1 หมวดวิชา

2.2 หมวดวิชาเลือก ประกอบด้วยหมวดวิชาภาษาไทย 2 สังคมศึกษา 2 วิทยาศาสตร์ 3 คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษา อาหรับ ภาษาบาลี และอาชีพ 1-3 ผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนอย่างน้อย 3 หมวดวิชา โดยจะ เลือกเรียนวิชาใดก่อนหลังก็ได้ ยกเว้นหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 3 ผู้จะลงทะเบียนเรียนต้องสอบ ผ่านหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 2 มาก่อน

3. กระบวนการเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ โรงเรียนผู้ใหญ่ประจวบคีรีขันธ์เปิดให้เรียน วิธี เรียนแบบชั้นเรียน และสามารถโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการ ศึกษาออกโรงเรียนได้อีกด้วย

4. เวลาเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ได้แบ่งการเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียน ในสัปดาห์หนึ่งให้เปิดสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 6 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 5 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 30 คาบ ในคาบเวลาดังกล่าวจะต้องเป็นเวลาเรียนอย่างน้อย 29 คาบ เวลาที่เหลือสัปดาห์ละ 1 คาบให้จัดกิจกรรม การจัดคาบของเวลาเรียนของแต่ละหมวดวิชาต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้คิดตามอัตราส่วนของหน่วยการเรียนของหมวดวิชาที่เปิดสอนในภาคเรียนนั้น ๆ สำหรับภาคฤดูร้อน โรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยานิคมไม่ได้จัดการเรียนการสอน

5. หน่วยการเรียน

การกำหนดหน่วยการเรียนหมวดวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร ให้ถือเกณฑ์การเทียบดังนี้

5.1 หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย 1 หมวดวิชาสังคมศึกษา 1 หมวดวิชาพละศึกษา 1 หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 1 และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 2 มีค่าหมวดวิชาละ 6 หน่วยการเรียน ส่วนหมวดวิชาพื้นฐานอาชีพแต่ละหมวดมีค่าหมวดวิชาละ 12 หน่วยการเรียน

5.2 หมวดวิชาเลือก ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย 2 หมวดวิชาสังคมศึกษา 2 หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ 3 หมวดวิชาคณิตศาสตร์ และหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ มีค่าหมวดวิชาละ 13 หน่วยการเรียน

5.3 หมวดวิชาอาชีพ หมวดวิชาอาชีพที่เรียนตามหลักสูตรนี้ ให้เลือกจากหลักสูตรวิชาอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ หรือสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินจากประสบการณ์ด้านอาชีพ ดังนี้

5.3.1 เรียนตามหลักสูตรวิชาอาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ อาจเลือกเรียนวิชาเดียวสาขาเดียว หรือหลายวิชาสาขาเดียวกัน หรือหลายรายวิชาต่างสาขากัน ที่มีเวลาเรียนตามหลักสูตรรวมกันไม่น้อยกว่า 250 ชั่วโมง นับให้ 1 หมวดวิชา โดยสถานศึกษาจัดสอนเอง หรือโอนผลการเรียนมาจากสถานศึกษาอื่น ๆ ก็ได้

5.3.2 โอนผลการเรียนจากสถานฝึกงานอาชีพตามวิธีการ และเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

5.3.3 เทียบจากประสบการณ์ด้านอาชีพ โดยวิธีการดังนี้ คือ

- 1) ประเมินจากประสบการณ์ด้านอาชีพ
- 2) ประเมินจากอาชีพที่ประกอบอยู่
- 3) ประเมินจากโครงการประกอบอาชีพใหม่ หรือโครงการพัฒนา

อาชีพเดิม

ในการเทียบโอนนี้ให้เป็นไปตามวิธีการและเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

6. การวัดผลและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530

7. การออกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร และหลักฐานการเรียนรู้

โรงเรียนผู้ใหญ่ประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ออกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร และหลักฐานการเรียนรู้ โดยผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องสอบได้วิชาบังคับ 5 หมวดวิชา (36 หน่วยการเรียนรู้) วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา (39 หน่วยการเรียนรู้) รวมแล้ว 8 หมวดวิชา (75 หน่วยการเรียนรู้) และต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของเวลาที่กำหนดตลอดหลักสูตร จึงจะถือว่าเรียนจบหลักสูตร

กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเงื่อนไขในการจบหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต แม้ว่านักศึกษาจะเรียนจบไปแล้วก็ตาม สามารถนำแนวคิด ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการทำงาน ที่ได้จากการทำกิจกรรมการพบกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงต้องจัดเป็นกิจกรรมบังคับตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญทุกระดับชั้นและทุกวิธีเรียน ให้เป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยแบ่งเนื้อหากิจกรรมเป็น 2 ตอน คือ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีความเข้มของกิจกรรมการพบกลุ่มจากน้อยไปหามากตามระดับการศึกษา

1. ข้อกำหนดการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ให้พบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบผสมผสานไปกับการเรียนการสอนตามปกติในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง เนื่องจากนักศึกษามีเวลาเรียนและพบกลุ่มในชั้นเรียนทุกวันอยู่แล้ว ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรณีที่ไม่สามารถทำกิจกรรมการพบกลุ่มจบภายใน 1 ภาคเรียนได้ ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติให้ทำกิจกรรมต่อเนื่องในภาคเรียนถัดไปได้เป็นกรณีพิเศษเป็นราย ๆ ไป

2. วิธีการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1.1 ภาคทฤษฎี สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนภาคปฏิบัติ กำหนดให้พบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี จำนวน 10 ชั่วโมง โดยจัดให้เป็นไปตามชุดวิชากิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.1.2 ภาคปฏิบัติ นักศึกษาต้องทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 42 หน่วยกิจกรรม หรือไม่น้อยกว่า 42 ชั่วโมง

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2.1 ภาคทฤษฎี สถานศึกษาจะต้องจัดดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนภาคปฏิบัติ กำหนดให้พบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี จำนวน 10 ชั่วโมง โดยจัดให้เป็นไปตามชุดวิชา กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2.2 ภาคปฏิบัติ นักศึกษาต้องทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 48 หน่วยการเรียนรู้ หรือไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง

3. แนวปฏิบัติ

3.1 สถานศึกษา จะต้องจัดกิจกรรมการพบกลุ่มภาคทฤษฎีให้แล้วเสร็จก่อนภาคปฏิบัติ

3.2 นักศึกษาระดับเดียวกันเท่านั้นที่สามารถทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันในโครงการเดียวกันได้

3.3 นักศึกษาต้องทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้จบใน 1 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่ไม่สามารถจบภายใน 1 ภาคเรียนได้ ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติให้ทำกิจกรรมการพบกลุ่มต่อเนื่องได้ในภาคเรียนถัดไปได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

3.4 นักศึกษาต้องเสนอโครงการที่จะทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบปกติหรือแบบเข้าค่าย โดยเลือกโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยผ่านครูผู้สอนหรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณา แล้วนำเสนอขออนุมัติต่อหัวหน้าสถานศึกษาในช่วงเวลาที่กำหนด

3.5 ในกรณีที่นักศึกษาเสนอโครงการกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบปกติ โดยเสนอโครงการขออนุมัติสถานศึกษาดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด โดยมีขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้

- 1) กิจกรรมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี
- 2) กิจกรรมการพัฒนาชุมชนและสังคม
- 3) กิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน

3.6 กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาคทฤษฎี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สถานศึกษาดำเนินการตามเนื้อหาในชุดวิชา หรือคู่มือกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.7 ให้สถานศึกษาที่นักศึกษาขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาไว้จัดกิจกรรมการพบกลุ่มภาคทฤษฎีให้แล้วเสร็จก่อนที่จะไปปฏิบัติกิจกรรมการพบกลุ่มในภาคปฏิบัติ

4. ขั้นตอนการทำกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.1 กลุ่มนักศึกษายื่นคำร้องแสดงความจำนงขอทำกิจกรรมการพบกลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจในภาคทฤษฎี โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมตามชุดวิชากิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในแนวทางการทำกิจกรรมตามแบบเสนอโครงการปฏิบัติกิจกรรม

4.2 กลุ่มนักศึกษาปฏิบัติเอง โดยศึกษา สำรวจ และจัดเตรียมเสนอโครงการปฏิบัติกิจกรรมพร้อมแผนการดำเนินงานกิจกรรมตามแบบโครงการการปฏิบัติกิจกรรม

4.3 กลุ่มนักศึกษาเสนอโครงการและแผนการดำเนินงานตามโครงการต่อครูผู้สอน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มนักศึกษาที่เสนอโครงการนั้น ๆ มีส่วนร่วมชี้แจง และขอคำแนะนำปรับปรุงโครงการ

4.4 โครงการที่เสนอจะต้องมีที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งเป็นครูหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดช่วยเหลือตรวจสอบการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการนั้น ๆ ได้

4.5 เมื่อผ่านตามข้อ 3 และข้อ 4 แล้ว ให้ครูผู้สอนนำเสนอสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติโครงการ

4.6 กลุ่มนักศึกษาดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ โดยอยู่ในการกำกับดูแลของที่ปรึกษาโครงการ

4.7 คณะกรรมการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติโครงการ ร่วมกันติดตามผล และประเมินผลโครงการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษาตามที่ได้รับอนุมัติ

4.8 นักศึกษาพบกลุ่มหลังจากดำเนินการตามโครงการเสร็จสิ้น และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ

4.9 นักศึกษาต้องส่งรายงานผลการดำเนินการตามโครงการ ในแบบรายงานปฏิบัติกิจกรรม โดยมีที่ปรึกษาลงนามรับรอง

4.10 คณะกรรมการพิจารณาแล้วประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการประเมิน โดยพิจารณาความสำเร็จของโครงการ หากไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ ให้กลุ่มนักศึกษาทำเพิ่มเติม เมื่อผลการปฏิบัติงาน “ผ่าน” สถานศึกษายื่นทบทวนผลในรายงานสรุปผลการเรียน โดยระบุจำนวนหน่วยกิจกรรมที่ผ่านไว้ด้วย

5. คณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการ

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการนี้ ให้เสนอผู้มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 1) ครูผู้สอน
- 2) เจ้าหน้าที่สายสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษา
- 3) เจ้าหน้าที่ประเมินผล หรือบุคคลที่สถานศึกษาเห็นสมควร

6. หน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติโครงการ

หน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติโครงการของนักศึกษา มีดังนี้

- 1) ให้คำปรึกษาแนะนำในการเขียนโครงการการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม
- 2) พิจารณากำหนดค่าจำนวนหน่วยกิจกรรมของแต่ละโครงการ
- 3) ติดตามความก้าวหน้าของโครงการ
- 4) ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อนักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมในโครงการ
- 5) ติดตามประเมินผลการปฏิบัติโครงการ

7. เกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ต้องผ่านกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครบตามเงื่อนไขและต้องเป็นไปตามเกณฑ์แต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

7.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องพบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี 10 ชั่วโมง และปฏิบัติกิจกรรมให้ครบ 42 หน่วยการเรียนรู้ หรือไม่น้อยกว่า 42 ชั่วโมง

7.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องพบกลุ่มศึกษาภาคทฤษฎี 10 ชั่วโมง และปฏิบัติกิจกรรมให้ครบ 48 หน่วยกิจกรรม หรือไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง

8. ข้อกำหนดในภาคปฏิบัติของกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีเวลาพบกลุ่มภาคทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติตามโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเวลาที่กำหนดจึงจะมีสิทธิ์ลงมือปฏิบัติตามโครงการ แต่ถ้ามีเวลาพบกลุ่มในภาคทฤษฎีไม่ถึงร้อยละ 70 แต่ถึงร้อยละ 50 หัวหน้าสถานศึกษาอาจใช้ดุลยพินิจให้ปฏิบัติตามโครงการได้ แต่ถ้าไม่อนุญาต นักศึกษาต้องยื่นคำร้องขอทำกิจกรรมการพบกลุ่มในภาคเรียนอื่นต่อไป

9. เกณฑ์กำหนดค่าหน่วยกิจกรรม

การกำหนดค่าหน่วยกิจกรรมให้พิจารณาตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

9.1 ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ เป็นกิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับประโยชน์หรือบริการจากกิจกรรมที่จัดทำเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมมาตรฐาน หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ที่จัดทำแล้วต้องตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ

9.2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดแล้วคนในชุมชนเห็นความสำคัญ และให้ความสนับสนุนร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดเห็น ด้านแรงงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ทุนดำเนินการในการจัดกิจกรรม

9.3 ระดับความยากง่ายในการดำเนินงาน เป็นกิจกรรมที่ใช้ทุน ใช้กำลังและแรงงานในการทำมาก ต้องใช้ความคิดสูง ขั้นตอนการดำเนินงานหรือกิจกรรมซับซ้อน

9.4 การใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการช่วยกันคิด การประสานงาน การแบ่งเวลา และความรับผิดชอบ ฯลฯ

9.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นกิจกรรมที่มีระยะเวลาทำงานเหมาะสมกับโครงการที่ทำกิจกรรมเสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้

9.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นไปอย่างประหยัด และการนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

9.7 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน และสามารถทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

10. การติดตามและประเมินผลโครงการ

10.1 เป็นการให้คำแนะนำ ปรีกษา และติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการที่กลุ่มนักศึกษาได้เสนอไว้ โดยอาจแบ่งการนิเทศติดตามผลออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน คือ

- 1) เริ่มปฏิบัติการ
- 2) ระหว่างดำเนินโครงการ
- 3) เสร็จสิ้นโครงการ

10.2 การติดตามและประเมินผลโครงการที่กลุ่มนักศึกษาเสนออาจทำได้หลายวิธี เช่น

- 1) คณะกรรมการฯ ออกไปติดตามประเมินผลโดยตรง

2) คณะกรรมการฯ ติดตามประเมินผลจากแบบรายงานความก้าวหน้าของโครงการที่กลุ่มนักศึกษาทำรายงานเสนอ

3) คณะกรรมการฯ ติดตามประเมินผลจากองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและอยู่ใกล้ชิดกับโครงการที่กลุ่มนักศึกษาทำ

11. การประเมินผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินผลความสำเร็จของโครงการที่นักศึกษาได้ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้วนั้น ให้พิจารณาว่า

- 1) โครงการสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่
- 2) ผลงานที่สำเร็จเป็นไปตามรายละเอียดการประเมินผลการปฏิบัติโครงการหรือไม่

12. การควบคุมและติดตามผล

การควบคุมและติดตามผลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีคุณภาพ มีดังนี้

12.1 นิเทศติดตามดูแลการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของเกณฑ์การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

12.2 ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายการจัดกิจกรรมพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตรายงานผลให้สถานศึกษาทราบทุกครั้งตามแบบที่กำหนด

การฝึกอบรมด้านอาชีพ

กรมราชทัณฑ์ได้มอบหมายให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่าง ๆ โดยมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวเมื่อพ้นโทษไปแล้ว จะได้ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยกำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานคัดเลือกผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับอาชีพ อายุ ภูมิสำเนา สุขภาพร่างกาย การศึกษา ประสบการณ์ ความสนใจ และความสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ตามที่เรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งกำหนด ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเรือนจำและทัณฑสถานนั้น ๆ

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้รับบริการ คือ ต้องมีความสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นยังได้พิจารณาถึงความพร้อมของผู้เรียน ได้แก่ สุขภาพร่างกาย การศึกษา อาชีพ เป็นอันดับรองลงไป ส่วนสาขาวิชาที่เปิดจะขึ้นอยู่กับประเภทของวัสดุฝึกที่หน่วยงานสนับสนุน เช่น ช่างตัดผมชายก็จะได้รับวัสดุฝึกจาก

กรมราชทัณฑ์ ช่างปฏกระเบื้องก็ได้รับการสนับสนุนวัสดุฝึกจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค ตะวันตก จังหวัดราชบุรี

แนวทางการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพนั้น เรือนจำจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ จัดตามรูปแบบปกติ และจัดโดยประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ

1. การฝึกอบรมด้านอาชีพตามรูปแบบปกติ

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ร่วมงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เป็นภาครัฐเข้ามา ดำเนินการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนและวิธีการได้ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 รูปแบบการฝึกอบรมด้านอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การฝึกอบรมด้านอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมี 2 หลักสูตร หรือ 2 กิจกรรม ได้แก่

1. **หลักสูตรกลุ่มสนใจ** เป็นหลักสูตรที่กำหนดขึ้นเพื่อให้การศึกษา หรือฝึกอบรม กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจต้องการที่จะศึกษา และเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและความเป็นอยู่ การเรียนการสอนเรื่องหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง ทำการเรียนการสอนวันละไม่เกิน 3 ชั่วโมง แต่ละกลุ่มมีจำนวนผู้เรียนไม่น้อยกว่า 15 คน

2. **หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น** เป็นหลักสูตรที่จบในตัว ใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 30 - 300 ชั่วโมง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ตนต้องการได้ เมื่อจบรายวิชาใดก็จะมี ความรู้เฉพาะเรื่องหรือเรียนต่อเนื่องวิชาชีพนั้นจนครบกำหนดรายวิชาถือว่าจบหลักสูตร วิชาชีพนั้น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนี้คือ การพัฒนาความรู้และทักษะอาชีพพื้นฐานเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอิสระ และการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อรับจ้างในตลาดแรงงาน ส่วนเนื้อหาการเรียนการสอนมี 5 หมวด คือ หมวดวิชาอุตสาหกรรม หมวดวิชาคหกรรม หมวดวิชาพาณิชยกรรม และหมวดวิชาเกษตรกรรม ซึ่งแต่ละหมวดจะมีสาขาวิชาย่อย ๆ ไป เช่น หมวดวิชาคหกรรม ประกอบด้วย วิชาช่างตัดเสื้อสตรี วิชาช่างตัดเสื้อชาย วิชาอาหาร และขนม วิชาช่างตัดผมชายและวิชาเสริมสวย เป็นต้น นอกจากนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และยืดหยุ่นไปตามความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักสูตรขึ้นนอกเหนือ จากวิชาที่กระทรวงอนุมัติไว้แล้ว สำหรับสถานศึกษาในภูมิภาคให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติหลักสูตร ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้ขออนุมัติใช้หลักสูตรเองบางหลักสูตร

และอีกส่วนหนึ่งได้ใช้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันของโรงเรียนผู้ใหญ่ที่อนุมัติใช้หลักสูตรนั้น ๆ ไว้แล้ว

ในด้านเวลาเรียนนั้น เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้แบ่งเวลาเรียนให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชาของหลักสูตรนั้น ๆ โดยได้กำหนดเวลาการฝึกอบรมไว้ คือ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.30 - 16.00 น. จนครบตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

การคิดหน่วยกิตต้องพิจารณาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ วิชาที่มีค่า 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เรียนรวมกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง โดยจะเป็นรายวิชาเดียว หรือหลายวิชารวมกันก็ได้

การที่ต้องคิดเทียบเป็นหน่วยกิตนี้เพื่อสะดวกในการเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะขอโอนหน่วยกิตเข้าสมทบกับหน่วยกิตในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกโรงเรียนได้

การวัดผลและการประเมินผลการเรียนนั้น เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน พุทธศักราช 2522 ได้กำหนดให้ประเมินจากการวัดผลระหว่างเรียน และเมื่อจบแต่ละรายวิชา การประเมินผลอาจใช้การทดสอบหรือการสังเกต หรือวิธีอื่นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แต่ต้องให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของวิชานั้น ๆ แล้วจึงนำคะแนนของการวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของงานนั้นมารวมกัน ได้เท่าไรนำผลรวมที่ได้มาปรับเป็นระดับคะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

90 - 100	เท่ากับ ผลการเรียนดีมาก	ระดับคะแนน 4
75 - 89	เท่ากับ ผลการเรียนดี	ระดับคะแนน 3
60 - 74	เท่ากับ ผลการเรียนค่อนข้างดี	ระดับคะแนน 2
50 - 59	เท่ากับ ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	ระดับคะแนน 1
0 - 49	เท่ากับ ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์	ระดับคะแนน 0

ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพพร้อมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากร และวัสดุฝึก โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาด้านอาชีพให้ โดยเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะเป็นผู้บริหารและดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยจัดการในด้านผู้เรียน ผู้สอน สถานที่ และวัสดุฝึก ทั้งนี้ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการเรียนทั้งสิ้น

การออกใบประกาศนียบัตรและหลักฐานการเรียนนั้น โรงเรียนผู้ใหญ่ประจวบคีรีขันธ์เป็นผู้อนุมัติการจบ ออกหลักฐานการเรียน และประกาศนียบัตรตามระเบียบที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

1.2 รูปแบบการฝึกอบรมด้านอาชีพของกรมอาชีวศึกษา

กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายขยายการเรียนการสอนวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ จึงได้ประสานความร่วมมือจากศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมบางขุน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้ให้ความสนับสนุนในการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ ตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พร้อมด้วยวัสดุฝึก และวิทยากร มาดำเนินการสอนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์รับผิดชอบในการจัดหาสถานที่เรียน คัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อเข้ารับการฝึก อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้แก่วิทยากร สาขาวิชาที่เปิดสอนได้แก่ เครื่องยนต์เล็กเพื่อการเกษตร

การเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นของศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมบางขุน จังหวัดปทุมธานี ใช้ระยะเวลาเรียน 5 วัน ๆ ละ 8 ชั่วโมง ตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 40 ชั่วโมง ซึ่งเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้เปิดให้เรียนตั้งแต่เวลา 08.00 - 16.00 น.

การวัดผลและประเมินผลการเรียน การออกไปประกาศนียบัตร ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมการเกษตร บางขุน จังหวัดปทุมธานี เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต้องทำการคัดเลือกผู้ต้องขัง จำนวนไม่เกิน 25 คน มีระยะเวลาต้องโทษคงเหลือจำต่อไปไม่เกิน 1 ปี 6 เดือน และมีความรู้ไม่ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 และต้องสามารถอ่านออกเขียนได้

1.3 รูปแบบการฝึกอบรมด้านอาชีพของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ประสานขอความร่วมมือกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี เพื่อดำเนินการฝึกอาชีพหลักสูตรเตรียมเข้าทำงานให้แก่ผู้ต้องขังในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ สาขาช่างสีเครื่องเรือน ช่างปูกระเบื้อง ช่างไม้เครื่องเรือน เป็นต้น หลังจากที่ได้ทำการฝึกอบรมแล้วก็จะดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติให้แก่ผู้ต้องขังด้วย

การเรียนการสอนนั้นใช้วิทยากรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี เป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน โดยมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีจำนวนนักศึกษาไม่เกิน 30 คน ในแต่ละสาขา

การฝึกอาชีพหลักสูตรเตรียมเข้าทำงานนี้ในแต่ละสาขาวิชาต้องใช้เวลาเรียนวันละ 8 คาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 2-3 เดือน

การวัดผลและประเมินผล การออกไปประกาศนียบัตร และหลักฐานการเรียนนั้น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี เป็นผู้ดำเนินการ สำหรับเรือนจำ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นผู้จัดหาสถานที่ คัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อเข้าเรียน อำนวยความสะดวก และรักษาความปลอดภัยให้แก่วิทยากร

2. รูปแบบการฝึกอบรมด้านอาชีพที่จัดโดยประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ

กรมราชทัณฑ์และสถานประกอบการซึ่งเน้นการให้การศึกษาควบคู่กันไม่กับการประกอบจริง โดยการจัดทำผลิตภัณฑ์ในงานอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ในการฝึกอบรมด้านอาชีพของผู้ต้องขังลักษณะนี้ ฝ่ายฝึกวิชาชีพของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บทบาทโดยตรงที่จะให้แนวคิดในเรื่องของการประกอบอาชีพสุจริตให้กับผู้ต้องขัง มุ่งเน้นสร้างเสริมพฤติกรรมดีและเจตคติที่ดี ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตภายหลังการปลดปล่อยให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนา การปรับตนให้เข้าสู่สังคมและเป็นพลเมืองดี ดังนั้น ฝ่ายฝึกวิชาชีพจึงได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเป็นหลัก โดยมีกระบวนการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ดังนี้

1. ประเมินตลาด เพื่อให้ได้ข้อมูลถึงสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และมีความเป็นไปได้ในการจัดฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง
2. กำหนดอาชีพที่ทำการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง ฝ่ายฝึกวิชาชีพจะประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อขอความร่วมมือในด้านวิทยากรและวัสดุฝึกและรับซื้อผลผลิตของผู้ต้องขัง
3. ดำเนินการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง
4. จัดระบบการจัดการกับผลผลิตที่ได้จากฝีมือการผลิตจากผู้ต้องขัง โดยประสานงานกับสถานประกอบการในการรับซื้อผลผลิต ผู้ต้องขังที่ส่งผลผลิตเพื่อจำหน่ายจะได้รับเงินปันผล คิดเป็นร้อยละ 25 ของกำไร เงินที่ได้รับนี้สามารถใช้เป็นทุนสำหรับการประกอบอาชีพของผู้ต้องขัง และดำเนินชีวิตเมื่อพ้นโทษแล้ว

ปัจจุบัน ฝ่ายฝึกวิชาชีพของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ทำการฝึกวิชาชีพร่วมกับสถานประกอบการ 4 สาขาวิชา คือ ผู้ต้องขังหญิงได้รับการฝึกวิชาชีพสาขาวิชาตัดเย็บเสื้อผ้าไหม และการประดิษฐ์ไฟกระพริบ ส่วนผู้ต้องขังชายได้รับการฝึกวิชาชีพสาขาวิชาการเย็บอวน การประดิษฐ์ไฟกระพริบ และผลิตเครื่องเรือน

การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 8 เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง ในด้านจริยศึกษาที่กำหนดไว้ว่า

“ข้อ 4 ผู้ต้องขังทุกคนจัดให้ได้รับการอบรมศีลธรรม จรรยาและหน้าที่พลเมืองดี แลต้องจัดให้ฟังพระธรรมเทศนาตามลัทธิศาสนาที่ตนนับถือตามที่เรือนจำจัดให้” และ “ข้อ 5 เรือนจำต้องพยายามให้หรือให้ความสะดวกผู้ต้องขังได้ประกอบพิธีกรรมในวันพระ และพิธีสำคัญในทางลัทธิศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือตามที่เห็นสมควร” (กรมราชทัณฑ์. 2537 : 2)

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงได้จัดให้มีกิจกรรมตอบสนองข้อบังคับดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง โดยมุ่งจัดการอบรมเพื่อปรับสภาพจิตใจของผู้ต้องขังให้รู้สำนึกผิด จนเป็นที่ตระหนักถึงความดีและความชั่ว เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังได้กลับความประพฤติเป็นพลเมืองดี เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ดำเนินการจัดทำภารกิจอบรมทางด้านศีลธรรมจรรยา โดยใช้หลักธรรมทางศาสนามาฝึกอบรมให้ผู้ต้องขังยึดมั่นในความดีและความถูกต้อง โดยเฉพาะการแนะนำปฏิบัติตามหลักศีล 5 เพื่อให้ละความชั่วทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อการปรุ้งแต่งแก้ไขจิตใจของผู้ต้องขังให้มีหลักที่ดีในการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษไปแล้ว

กิจกรรมการอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมให้ผู้ต้องขัง มีดังนี้

1. อบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่ เป็นการอบรมผู้ต้องขังที่เข้ามาอยู่ในความดูแลของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติตนในระหว่างถูกคุมขัง
2. อบรมทั่วไป เมื่อผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างการถูกคุมขังมาระยะหนึ่งแล้วก็จะได้รับการอบรมทั่วไป โดยมุ่งอบรมชี้แจง แนะนำ ตักเตือน แก้ไขข้อบกพร่องของผู้ต้องขัง และประกาศข่าวต่าง ๆ
3. การอบรมเฉพาะฐานโทษหรือจำแนกตามประเภทของคดี อนุศาสนาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ทำการอบรมชี้แจง โดยมุ่งกล่อมเกล่าจิตใจของผู้ต้องขัง อาจให้การอบรมผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล หรืออบรมเฉพาะผู้ต้องขังที่มีปัญหา เป็นต้นว่า ผู้ต้องขังที่มีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็เชิญวิทยากรจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มาให้ความรู้ เป็นต้น
4. การอบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะจัดอบรมให้ผู้ต้องขังที่จะถึงกำหนดปลดปล่อยอีก 10 วันข้างหน้า เพื่อเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้ต้องขังสำนึกผิด นอกจากนี้ยังให้ผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษท่องหลักธรรมะ หรือศาสนาของตนก่อนออกจากเรือนจำด้วย ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาพุทธก็ให้ท่องศีล 5 ธรรม 5 ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาคริสต์ก็ให้ท่องบทบัญญัติ 10 ประการ และผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลามก็ให้ท่องบทบัญญัติ 63 ข้อของพระมะหะมัด เป็นต้น

5. **การจัดอบรมทางศาสนา** อนุศาสนาจารย์ของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะเป็นผู้ดำเนินการจัด อาจารธรรมาพระภิกษุสงฆ์หรือจัดหาวิทยากรมาช่วยในการอบรมเป็นประจำ หรือในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา และวันมาฆบูชา เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ซึ่งเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการจัดการเรียนการสอน 3 ระดับ คือ ระดับนักธรรมชั้นตรี โท และเอก โดยขอความร่วมมือจากพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

กิจกรรมเสริมการศึกษา

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดกิจกรรมเสริมการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง ในลักษณะของการศึกษาแบบไม่เป็นทางการอีกหลากหลายกิจกรรม โดยมุ่งหวังว่ากิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ต้องขังสนใจกิจกรรม มีทัศนคติที่ดีต่อเรือนจำ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาจิตใจ และการรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการบำรุงจิตใจและความสมบูรณ์ทางพลานามัยด้วย

กิจกรรมเสริมการศึกษาที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดเป็นการบริการแก่ผู้ต้องขัง มีดังนี้

1. **ห้องสมุด** เป็นการจัดบริการให้แก่ผู้ต้องขังทั่ว ๆ ไป ไม่จำกัดความรู้ เป็นกิจกรรมส่งเสริมการใช้เวลาว่างจากการปฏิบัติภารกิจประจำวัน ซึ่งเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดให้มีห้องสมุดและจัดหาหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ โดยได้ประสานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอสนับสนุนในด้านสื่อ สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และความรู้ด้านอื่น ๆ เปิดบริการในวันราชการ เวลา 12.00 - 13.00 น. ของทุกวัน

2. **การกีฬา** เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดอุปกรณ์การกีฬาไว้ให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกายและเพื่อความสนุกสนานพอสมควร อุปกรณ์เหล่านี้ได้แก่ ปิงปอง ตะกร้อ และแบดมินตัน ผู้ต้องขังสามารถยืมอุปกรณ์ได้ทุกวันราชการระหว่างเวลา 12.00 - 13.00 น. และวันหยุดราชการตั้งแต่เวลา 08.00 - 15.30 น.

3. **กิจกรรมบันเทิง** เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดกิจกรรมบันเทิงแก่ผู้ต้องขัง ดังนี้

3.1 **ดนตรีสากล** ได้รับงบประมาณให้จัดซื้ออุปกรณ์เครื่องดนตรีในปีงบประมาณ 2539 เปิดให้บริการแก่ผู้ต้องขังที่มีความสามารถใช้อุปกรณ์ได้ และถ้ามีความสนใจก็จะรวมกลุ่มทำการฝึกอบรมต่อไป ผู้ต้องขังสามารถใช้บริการได้เฉพาะวันหยุดราชการเวลา 10.00-15.00 น.

3.2 เสี่ยงตามสาย มีเนื้อหาสาระทั้งด้านความรู้และความบันเทิง กิจกรรมเสี่ยงตามสายนี้กรมราชทัณฑ์ได้ส่งเทศบาลนครเชียงใหม่เปิดบริการด้วย กิจกรรมนี้ดำเนินการเปิดบริการทุกวัน เวลา 07.00 - 08.00 น.

3.3 โทรศัพท์ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ติดตั้งโทรศัพท์วงจรปิดไว้บริการผู้ต้องขัง โดยติดตั้งไว้ที่เรือนนอนทุกห้องนอน โรงอาหาร และห้องเรียนทุกห้อง เรือนนอนเปิดบริการทุกวัน เวลา 18.00 - 21.00 น. โรงอาหารจะเปิดบริการเฉพาะวันหยุดราชการ เวลา 08.00 - 15.00 น. ส่วนห้องเรียนนั้นจะใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลไทยคมด้วย โดยเปิดเฉพาะวันราชการ เวลา 08.00 - 16.00 น.

ปัญหาการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง

ปัญหาการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากผู้ต้องขัง

ในการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มีกระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของผู้ต้องขัง แต่ต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ต้องขังที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้ต้องขังมีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ มีพื้นฐานเดิมไม่ค่อยดี และผู้ต้องขังเกิดสภาวะลืมนั่งสอ ตลอดจนได้เว้นช่วงระหว่างการเคยได้รับบริการทางการศึกษาเดิมก่อนที่จะเข้ามาใช้บริการการศึกษาที่เรือนจำจัดให้นานเกินไป ย่อมส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน และรูปแบบการให้บริการทางการศึกษาต่าง ๆ ขึ้นได้ เช่น ครูผู้สอนต้องแบ่งเป็นรายกลุ่มเพื่อลดสภาวะการเรียนช้าและมีคุณภาพการศึกษาดำ

2. ปัญหาที่เกิดจากผู้ให้บริการการศึกษา

ผู้ให้บริการการศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เจ้าพนักงานเรือนจำ และวิทยากรภายนอก รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์

ประเภทเจ้าหน้าที่ ให้บริการการศึกษา	ปีงบประมาณที่จัด				
	2536	2537	2538	2539	2540
1. เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานเรือนจำ	10	15	15	15	15
2. วิทยากรภายนอก	5	7	9	9	9
รวม	15	22	24	24	24

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังของเรือนจำ
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของเรือนจำ
และวิทยากรพิเศษหรือวิทยากรภายนอก จะเห็นได้ว่า จำนวนเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการการศึกษา
สำหรับผู้ต้องขังในปี พ.ศ.2536 มีเพียง 10 คน จากปี พ.ศ.2537 ถึงปี 2540 มีจำนวน 15 คน
เท่าเดิม ส่วนผู้ที่เข้ารับบริการการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ให้บริการการศึกษาแก่ผู้ต้องขังโดยสรุป มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนที่เป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ เจ้าพนักงานเรือนจำต้องปฏิบัติ
ภารกิจอื่น ๆ หลายด้าน เช่น ต้องอยู่เวรยามรักษาความสงบภายในเรือนจำ หรือภารกิจประจำ
จึงไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังไม่ใช่ครูอาชีพหรือได้รับการศึกษา
ในสาขาวิชาชีพครู ทำให้กระบวนการเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่ง
เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้แก้ปัญหาโดยอาศัยผู้ต้องขังทำหน้าที่เป็นครูช่วยสอน แต่ก็มี
จำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณของผู้เข้ารับบริการที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนขาดการยอมรับจาก
ผู้เข้ารับบริการ เช่น ไม่ตั้งใจเรียน พุดคุยส่งเสียง เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนที่เป็นวิทยากรภายนอก ต้องประสบปัญหาในเรื่องของ การ
ขาดแคลนวิทยากร นอกจากนี้วิทยากรบางท่านมีความกลัวในความไม่ปลอดภัย และมีปัญหา
เรื่องค่าตอบแทนหรือเงินสมนาคุณที่ได้รับในอัตราที่ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาที่เกิดจากระบบ

เนื่องจากการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยซึ่งเป็นบริการหนึ่งที่ปรุงแต่งพฤติกรรมนิสัยของผู้ด้อย แต่โดยรวมแล้วยังมีระบบของราชทัณฑ์กำกับอยู่ด้วย กล่าวคือ ผู้ด้อยซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่ภายใต้การดูแลของเรือนจำซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎ และข้อบังคับ ดังนั้นผู้ด้อยต้องปฏิบัติให้ถูกต้องและเคร่งครัดด้วย จึงเกิดการไม่สอดคล้องกันในบางกรณี เช่น การย้ายผู้ด้อยในระหว่างภาคเรียนหรือหลักสูตร การจัดปริมาณงานในโรงงานกับสัดส่วนของเวลาเรียน การจัดให้เยี่ยมญาติในขณะที่ดำเนินการเรียนการสอน โดยที่ผู้ศึกษาไม่ครบตามฝึกอบรม เป็นต้น ทำให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักและไม่ต่อเนื่อง

4. ปัญหาที่เกิดจากขาดปัจจัยเสริมการให้บริการการศึกษา

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดอาคารสำหรับให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ด้อยขึ้นโดยเฉพาะ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับบริการ จึงต้องอาศัยโรงเลี้ยงอาหาร และขอรับบริจาคโต๊ะ เก้าอี้ ส่วนอุปกรณ์การเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกรมราชทัณฑ์ และประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อขอรับการสนับสนุน

บทที่ 5

ภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง

ข้อมูลที่น่าสนใจในบทนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากทะเบียนประวัติของผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสำรวจ ณ วันที่ 31 มกราคม 2540 มีจำนวนผู้ต้องขังเพศชาย 627 คน และเป็นเพศหญิง 90 คน รวมทั้งสิ้น 717 คน

การนำเสนอข้อมูลในบทนี้ ได้แยกเป็น 2 ตอนดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง
2. ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่น่าสนใจในหัวข้อนี้ ได้แก่ ข้อมูลด้านอายุ ภูมิลำเนาเดิม เชื้อชาติ-ศาสนา สถานภาพสมรส จำนวนที่ต้องโทษ ระยะเวลาที่ต้องโทษ ประเภทความผิด และการจำแนกตามชั้นของผู้ต้องขัง ในการนำเสนอได้แยกตามเพศ คือ ชาย และหญิง ดังรายละเอียดในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำรวจเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด	627	87.45	90	12.55	717	100.00
1. อายุ						
20 ปี และต่ำกว่า	79	11.02	10	1.39	89	12.41
21-30 ปี	237	33.06	48	6.69	285	39.75
31-40 ปี	212	29.57	25	3.48	237	33.05
41-50 ปี	73	10.18	5	0.70	78	10.88
51 ปีขึ้นไป	26	3.63	2	0.28	28	3.91
2. ภูมิลำเนาเดิม						
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	477	66.53	68	9.48	545	76.01
จังหวัดอื่น	138	19.25	22	3.07	160	22.32
ต่างประเทศ (พม่า/กะเหรี่ยง)	12	1.67	-	-	12	1.67

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
3. เชื้อชาติ-ศาสนา						
ไทย-พุทธ	610	85.08	90	12.55	700	97.63
ไทย-อิสลาม	5	0.70	-	-	5	0.70
พม่า-พุทธ	8	1.11	-	-	8	1.11
กะเหรี่ยง-พุทธ	4	0.56	-	-	4	0.56
4. สถานภาพสมรส						
โสด	357	49.79	49	6.83	406	56.62
สมรส	252	35.15	20	2.79	272	37.94
หม้าย	6	0.84	3	0.42	9	1.26
หย่าร้าง	12	1.67	18	2.51	30	4.18
5. จำนวนที่ต้องโทษ						
ครั้งที่ 1	627	87.45	90	12.55	717	100.00
6. ระยะเวลาที่ต้องโทษ						
ไม่เกิน 3 เดือน	2	0.28	-	-	2	0.28
3-6 เดือน	13	1.81	-	-	13	1.81
6 เดือน - 1 ปี	29	4.05	5	0.69	34	4.74
1-2 ปี	78	10.88	7	0.97	85	11.85
2-5 ปี	94	13.11	48	6.70	142	19.81
5-10 ปี	64	8.93	6	0.83	70	9.76
10 ปีขึ้นไป	7	0.98	-	-	7	0.98
ระหว่างพิจารณาพิพากษาโทษ	340	47.42	24	3.35	364	50.77

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
7. ประเภทความผิด						
ทรัพย์สิ้น	182	25.38	42	5.86	224	31.24
กฎหมายว่าด้วยยาบ้า	128	17.85	34	4.74	162	22.59
พระราชบัญญัติยาเสพติด	96	13.39	11	1.53	107	14.92
ชีวิตและร่างกาย	103	14.37	3	0.41	106	14.78
เพศ	97	13.53	-	-	97	13.53
กฎหมายว่าด้วยศุลกากร	7	0.98	-	-	7	0.98
กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน	7	0.98	-	-	7	0.98
กฎหมายว่าด้วยการจราจร						
ทางบก	5	0.70	-	-	5	0.70
กฎหมายว่าด้วยสารระเหย	1	0.14	-	-	1	0.14
กฎหมายอันเกิดจากการใช้เชือก	1	0.14	-	-	1	0.14
8. จำแนกตามชั้นผู้ต้องขัง						
ชั้นเยี่ยม	38	5.30	-	-	38	5.30
ชั้นดีมาก	60	8.37	-	-	60	8.37
ชั้นดี	49	12.98	9	12.55	102	14.23
ชั้นกลาง	424	59.13	81	11.30	505	70.43
ชั้นเลว	11	1.53	-	-	11	1.53
ชั้นเลวมาก	1	0.14	-	-	1	0.14

จากตาราง 2 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังทุกคนในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสำรวจเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 717 คน แยกเป็นนักโทษชาย 627 คน คิดเป็นร้อยละ 87.45 และนักโทษหญิง 90 คน คิดเป็นร้อยละ 12.55

ช่วงอายุของผู้ต้องขังมีตั้งแต่ต่ำกว่า 20 ปี - 51 ปีขึ้นไป ช่วงอายุที่มีมากที่สุด ได้แก่ 21-30 ปี ซึ่งมีร้อยละ 39.75 ของผู้ต้องขังทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 31-40 ปี มีร้อยละ 33.05 นอกนั้นได้แก่ อายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีร้อยละ 12.41 อายุระหว่าง 41-50 ปี มีร้อยละ 10.88 และอายุ 51 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 3.91

ในด้านภูมิสำเนาเดิม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่คือร้อยละ 76.01 มีภูมิสำเนาในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ผู้ที่มีภูมิสำเนาในจังหวัดอื่นมีร้อยละ 22.32 และที่เหลือร้อยละ 1.67 เป็น ผู้ต้องขังจากต่างประเทศคือ พม่าและกะเหรี่ยง

สำหรับเชื้อชาติและศาสนาของผู้ต้องขังนั้น ส่วนใหญ่มีถึงร้อยละ 97.63 เป็นผู้ที่ มีเชื้อชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ นอกนั้นจำนวนเพียงเล็กน้อย ได้แก่ เชื้อชาติไทยนับถือ ศาสนาอิสลาม มีร้อยละ 0.70 เชื้อชาติพม่านับถือศาสนาพุทธ มีร้อยละ 1.11 และเชื้อชาติ กะเหรี่ยงนับถือศาสนาพุทธ มีร้อยละ 0.56

ด้านสถานภาพสมรส ผู้ต้องขังเกินครึ่งคือร้อยละ 56.62 ยังเป็นโสด ร้อยละ 37.94 สมรสและมีครอบครัวแล้ว ร้อยละ 1.26 เป็นหม้าย และร้อยละ 4.18 หย่าร้าง

ผู้ต้องขังทุกคนคือร้อยละ 100.00 ต้องโทษเป็นครั้งที่ 1

เกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องโทษ จำแนกได้ดังนี้ ผู้ต้องขังร้อยละ 50.77 ยังอยู่ระหว่าง การพิจารณาพิพากษาตามกระบวนการยุติธรรม ยังไม่ตัดสินเด็ดขาด ส่วนที่ตัดสินแล้วมีระยะ เวลาต้องโทษตั้งแต่ไม่เกิน 3 เดือนจนถึง 10 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มที่มีมากที่สุดคือต้องโทษระหว่าง 2-5 ปี มีร้อยละ 19.81 ระหว่าง 1-2 ปี มีร้อยละ 1.81 นอกนั้นไม่ถึงร้อยละ 1 ได้แก่ ต้องโทษตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 0.98 และต้องโทษไม่เกิน 3 เดือน มีร้อยละ 0.28

สำหรับประเภทความผิดของผู้ต้องขังนั้น เรียงตามลำดับดังนี้คือ ต้องโทษความผิด เกี่ยวกับทรัพย์ มีร้อยละ 31.24 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาบ้า มีร้อยละ 22.59 ความ ผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด มีร้อยละ 14.92 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีร้อยละ 14.78 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มีร้อยละ 13.53 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยศุลกากร มีเท่า กับความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน คือ มีร้อยละ 0.98 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่า ด้วยการจราจรทางบก มีร้อยละ 0.70 และความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสาธารณะ และ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายอันเกิดจากการใช้เชือก มีเท่ากันคือ ร้อยละ 0.14 ของผู้ต้องขัง ทั้งหมด

ในการจำแนกตามชั้นผู้ต้องขังนั้น แบ่งเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมร้อยละ 5.30 ผู้ต้องขัง ชั้นดีมากร้อยละ 8.37 ผู้ต้องขังชั้นดีมีร้อยละ 14.23 ผู้ต้องขังชั้นกลางมีมากที่สุดคือร้อยละ 70.43 ผู้ต้องขังชั้นเลวมีร้อยละ 1.53 และผู้ต้องขังชั้นเลวมาก มีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.14

ตอนที่ 2 ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง

เกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขังที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ มี 2 ประเด็น ซึ่ง ระดับการศึกษาก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ กับกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ การนำเสนอได้แยกออกตามเพศต่อผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิง ดังรายละเอียดในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สํารวจเมื่อ
วันที่ 31 มกราคม 2540

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด	627	87.45	90	12.55	717	100.00
1. ระดับการศึกษาก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ						
ไม่เคยเรียนหนังสือ	37	5.16	2	0.28	39	5.44
เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	12	1.77	10	1.48	22	3.25
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	177	26.11	68	10.02	245	36.13
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	233	34.37	4	0.58	237	34.95
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	20	2.95	-	-	20	2.95
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	87	12.83	-	-	87	12.83
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	40	5.90	-	-	40	5.90
จบ ปวช.	11	1.62	-	-	11	1.62
จบ ปวส.	2	0.30	-	-	2	0.30
จบปริญญาตรี	2	0.30	-	-	2	0.30
เรียนจากนอกประเทศ (พม่า-กะเหรี่ยง)	12	1.77	-	-	12	1.77
2. กิจกรรมการศึกษา						
นอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ						
เคยเข้าร่วมกิจกรรม	125	17.43	14	1.95	139	19.38
- การอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน	(77)	10.74	-	-	(77)	10.74
- การศึกษาสายสามัญ	(28)	3.91	(4)	0.56	(32)	4.46
- การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ	(23)	3.21	(7)	0.98	(30)	4.18
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	502	70.02	76	10.60	578	80.62

เกี่ยวกับภูมิหลังด้านการศึกษาจากตาราง 3 สรุปได้ดังนี้

ด้านระดับการศึกษาก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ มีดังนี้คือ ผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือ มีร้อยละ 5.44 เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละ 3.25 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละ 36.13 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมาร้อยละ 34.95 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีร้อยละ 2.95 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีร้อยละ 12.83 มีมากเป็นอันดับ 3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีร้อยละ 5.90 สำหรับผู้ที่จบสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ เรียนจบระดับปวช มีร้อยละ 1.62 จบระดับ ปวส. และจบปริญญาตรี มีร้อยละ 0.30 เท่ากัน ที่เหลือร้อยละ 1.77 ได้รับการศึกษาจากนอกประเทศ ได้แก่ นักโทษชาวพม่าและกะเหรี่ยง

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 80.62 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน ที่เหลือร้อยละ 19.38 เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยแยกเป็นร้อยละ 10.74 ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 4.46 เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ และร้อยละ 4.18 เคยได้รับการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ

บทที่ 6

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่มีต่อสภาพการให้บริการการศึกษา สำหรับผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

ข้อมูลที่น่าสนใจในบทนี้ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของผู้ต้องขังทั้งหมด การนำเสนอข้อมูลได้แบ่งตามสภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังเป็น 5 ตอน ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านอาชีพ
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศิลปกรรมและจริยธรรม
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 239 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของผู้ต้องขังทั้งหมด โดยแยกเป็นเพศชาย 209 คน และเพศหญิง 30 คน ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสัมภาษณ์

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด	209	87.45	30	12.55	239	100.00
1. อายุ						
20 ปี และต่ำกว่า	37	15.48	6	2.51	43	17.99
21-30 ปี	71	29.71	22	9.21	93	38.92
31-40 ปี	56	23.43	2	0.83	58	24.26
41-50 ปี	24	10.04	-	-	24	10.04
51 ปีขึ้นไป	21	8.79	-	-	21	8.79
2. สถานภาพสมรส						
โสด	132	55.23	18	7.53	150	62.76
สมรส	68	28.45	10	4.18	78	32.63
หย่าร้าง	9	3.77	2	0.84	11	4.61

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
3. ภูมิลำเนา						
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	146	61.09	21	8.78	167	69.87
จังหวัดอื่น	60	25.10	9	3.77	69	28.87
ต่างชาติ (พม่า-กะเหรี่ยง)	3	1.26	-	-	3	1.26
4. ระยะเวลาต้องโทษ						
ผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาด	114	47.70	18	7.53	132	55.23
- ไม่เกิน 3 เดือน	(1)	0.76	-	-	(1)	0.76
- 3-6 เดือน	(7)	5.30	-	-	(7)	5.30
- 6 เดือน - 1 ปี	(7)	10.61	-	-	(14)	10.61
- 1-2 ปี	(14)	19.70	1	0.76	(27)	20.46
- 2-5 ปี	(26)	18.94	8	6.06	(33)	25.00
- 5-10 ปี	(25)	19.70	9	6.82	(35)	26.52
- 10-15 ปี	(15)	11.36	-	-	(15)	11.36
ระหว่างพิจารณาพิพากษาโทษ	95	39.75	12	5.02	107	44.77
5. ระดับการศึกษา ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ						
ไม่เคยเรียน	17	7.11	1	0.42	18	7.53
เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	7	3.17	1	0.45	8	3.62
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	61	27.60	12	5.43	73	33.03
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	78	35.29	14	6.33	92	41.63
จบชั้นมัธยมศึกษา	36	16.29	2	0.90	38	17.19
จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ	4	1.81	-	-	4	1.81
จบอนุปริญญา	3	1.36	-	-	3	1.36
เรียนจากนอกประเทศ (พม่า-กะเหรี่ยง)	3	1.36	-	-	3	1.36
6. การศึกษานอกโรงเรียน ก่อนมาอยู่ในเรือนจำ						
ไม่เคยเข้าร่วม	171	71.55	19	7.95	190	79.50
เคยเข้าร่วม	38	15.90	11	4.60	49	20.50

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
- การอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน	(29)	12.13	-	-	(29)	12.13
- การศึกษาสายสามัญ	(7)	2.93	(4)	1.67	(11)	4.60
- การอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ	(2)	0.84	(7)	2.93	(9)	3.77

จากตาราง 4 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้ การศึกษารั้วนี้ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 239 คน เป็นชาย 209 คน และหญิง 30 คน

ข้อมูลด้านอายุ ผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์มีอายุตั้งแต่ต่ำกว่า 20 ปี ถึง 50 ปีขึ้นไป จำแนกได้ดังนี้ อายุ 20 ปี และต่ำกว่า มีร้อยละ 17.99 ช่วงอายุ 21-30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือมีร้อยละ 38.91 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี มีร้อยละ 24.27 ช่วงอายุ 41-50 ปี มีร้อยละ 10.04 และอายุ 51 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 8.79

เกี่ยวกับสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 62.76 ยังเป็นโสด ร้อยละ 32.63 สมรสมีครอบครัวแล้ว และที่เหลือคือร้อยละ 4.61 หย่าร้าง

ด้านภูมิลำเนาของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 69.87 มีภูมิลำเนาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 28.87 เป็นคนจังหวัดอื่น และที่เหลือมีเพียงผู้ต้องขังชาย 3 คน หรือร้อยละ 1.26 เป็นคนต่างชาติ คือ พม่า และกะเหรี่ยง

เกี่ยวกับระยะเวลาต้องโทษ ผู้ต้องขังร้อยละ 44.77 อยู่ระหว่างพิจารณาพิพากษาโทษ ยังไม่ตัดสินเด็ดขาด ที่ตัดสินโทษเด็ดขาดแล้วมีร้อยละ 55.23 จำแนกได้ดังนี้คือ ต้องโทษไม่เกิน 3 เดือน มีร้อยละ 0.76 ต้องโทษระหว่าง 3-6 เดือน มีร้อยละ 5.30 ระหว่าง 6 เดือน ถึง 1 ปี มีร้อยละ 10.61 ระหว่าง 1-2 ปี มีร้อยละ 20.46 ระหว่าง 2-5 ปี มีร้อยละ 25.00 ระหว่าง 5-10 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 26.52 และระหว่าง 10-15 ปี มีร้อยละ 11.36

เกี่ยวกับระดับการศึกษาก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ พบว่า ผู้ต้องขังร้อยละ 7.53 ไม่เคยเข้าเรียน สำหรับผู้เคยเข้าเรียนจำแนกได้ดังนี้ คือ ร้อยละ 3.62 เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 30.33 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 41.63 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 17.19 จบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 1.81 จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 1.36 จบระดับปริญญา และที่เหลือร้อยละ 1.36 จบการศึกษาจากนอกประเทศ คือ พม่าและกะเหรี่ยง

เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการศึกษานอกโรงเรียนก่อนมาอยู่ในเรือนจำ ปรากฏว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 79.50 ไม่เคยเข้าร่วมการศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน ผู้ต้องขังเพียงร้อยละ 20.50 ที่ตอบว่าเคยเข้าร่วม ซึ่งจำแนกได้ดังนี้คือ ร้อยละ 12.13 เคยเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 4.60 เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ และร้อยละ 3.77 เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง จำนวน 239 คน เกี่ยวกับการศึกษาสายสามัญที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรากฏว่า ผู้ต้องขัง 178 คน คิดเป็นร้อยละ 74.48 ตอบว่าไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม มีเพียง 61 คน หรือร้อยละ 25.52 เท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นในการนำเสนอข้อมูลจึงได้แยกเป็น 2 ตอนย่อย คือ 2.1 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ เหตุผลที่ไม่ได้เข้าร่วม และ 2.2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง จำนวน 239 คน มีผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ จำนวน 178 คน หรือร้อยละ 74.48 ของผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด ในจำนวนนี้แยกเป็นผู้ต้องขังชาย 158 คน และผู้ต้องขังหญิง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 88.76 และ 11.24 ตามลำดับ สำหรับสาเหตุของการไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ แสดงในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 เหตุผลของผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ

รายการข้อมูล	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วม	158	88.76	20	11.25	178	100.00
เหตุผลของคนไม่เข้าร่วม						
1. อยู่ระหว่างพิจารณาโทษ	59	33.15	4	2.25	63	35.40
2. ไม่สมัครใจเรียน	17	9.55	16	8.99	33	18.54
3. สุขภาพไม่สมบูรณ์	19	10.64	-	-	19	10.64
4. เรียนจบสูงกว่าที่เรือนจำจัดให้	9	5.05	-	-	9	5.05
5. ไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องทำงาน	8	4.50	-	-	8	4.50
6. มีระยะเวลาต้องโทษน้อย	8	4.50	-	-	8	4.50
7. สมัครเข้าร่วมกิจกรรมไม่ทัน	5	2.81	-	-	5	2.81
8. เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพแล้ว	3	1.68	-	-	3	1.68
9. อายุมาก	2	1.12	-	-	2	1.12
10. ไม่ตอบ	28	15.73	-	-	28	15.73

จากตาราง 3 เกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้ต้องขังไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญมีคำตอบเรียงตามลำดับความถี่ดังนี้คือ อันดับแรก ร้อยละ 35.40 อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาโทษซึ่งยังไม่ทราบกำหนดระยะเวลาที่จะต้องอยู่ในเรือนจำที่แน่นอน รองลงมา ร้อยละ 18.54 ตอบว่าสุขภาพไม่สมบูรณ์ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ เรียนจบชั้นสูงกว่าที่เรือนจำจัดให้ ไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องทำงาน มีระยะเวลาต้องโทษน้อย สมัครเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรมไม่ทัน เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพแล้ว และอายุมาก นอกจากนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน หรือร้อยละ 15.73 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

3.2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ

ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ มี 61 คน คิดเป็นร้อยละ 25.52 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด ในจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้แยกเป็นผู้ต้องขังเพศชาย 51 คน และผู้ต้องขังหญิง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.61 และ 16.39 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญได้นำเสนอในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ	51	83.61	10	16.39	69	100.00
1. ระดับชั้นที่เข้าเรียน						
1) ประถมศึกษา	21	34.43	10	16.39	31	50.82
2) มัธยมศึกษาตอนต้น	23	37.70	-	-	23	37.70
3) มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	11.48	-	-	7	11.48
2. ประโยชน์จากการเข้าร่วม						
1) ได้รับความรู้เพิ่มเติม	46	75.41	4	6.56	50	81.97
2) ทำให้อ่านออกเขียนได้	2	3.28	6	9.83	8	13.11
3) ได้รับวุฒิทางการศึกษาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ	3	4.92	-	-	3	4.92
3. ผลของการเรียนการสอน						
1) ได้ผลดี คือ :-	13	21.31	4	6.56	17	27.87
- สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังพ้นโทษ	(13)	21.31	-	-	(13)	21.31
- ทำให้อ่านออกเขียนได้	-	-	(4)	6.56	(4)	6.56
2) ได้ผลปานกลาง	34	21.31	6	9.83	40	65.57
- พ้ออ่านออกเขียนได้	(19)	3.28	4	6.50	(23)	37.70
- ได้ผลไม่มาก เพราะมีเวลาเรียนน้อย	(13)	21.31	-	-	(13)	21.31

ตาราง 6 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
- มีความรู้มากกว่าเดิม	(2)	3.28	(2)	3.28	(4)	6.56
3) ได้ผลน้อย คือ :-	4	6.56	-	-	4	6.56
- ความจำไม่ดี	(2)	3.28	-	-	(2)	3.28
- มีเวลาเรียนน้อย	(2)	3.28	-	-	(2)	3.28
4. ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรม						
1) มีเวลาเรียนน้อย	28	45.90	-	-	28	45.90
2) มีอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ	20	32.78	5	8.20	25	40.98
3) สถานที่เรียนคับแคบ	-	-	3	4.92	3	4.92
4) สุขภาพไม่พร้อมที่จะเรียนคือมี ปัญหาทางสายตา และ ความจำไม่ดี	-	-	2	3.28	2	3.28
5) ไม่มีปัญหา	3	4.92	-	-	3	4.92
5. ข้อเสนอแนะ						
1) ควรปรับปรุงการใช้แรงงาน ของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับ เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม	27	44.26	-	-	27	44.26
2) ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียน การสอนให้เพียงพอ	12	19.67	4	6.56	16	26.23
3) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น	3	4.92	-	-	3	4.92
4) ไม่ตอบ	9	14.75	6	9.84	15	24.59

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญที่ทางเรือนจำจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์จัดให้ ดังแสดงในตาราง 6 สรุปได้ดังนี้

1. ระดับชั้นที่เข้าร่วม แยกเป็น 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 31 คน คิด
เป็นร้อยละ 50.82 ในจำนวนนี้แยกเป็นชาย 31 คน และหญิง 10 คน ส่วนอีก 2 ระดับเป็น
ผู้ต้องขังชายทั้งหมด ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70
และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ตอบส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 81.97 ตอบว่า ได้รับความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 13.11 ตอบว่า ทำให้อ่านออกเขียนได้ และร้อยละ 4.92 ตอบว่า ได้รับวุฒิทางการศึกษาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนการสอน แยกเป็น 3 ระดับดังนี้ ร้อยละ 27.87 ตอบว่า ได้ผลดี โดยให้เหตุผลว่า สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังพ้นโทษ และทำให้อ่านออกเขียนได้ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ร้อยละ 65.57 ตอบว่า ได้ผลในระดับปานกลาง โดยให้เหตุผลว่า ทำให้พออ่านออกเขียนได้ ได้ผลไม่มากเพราะมีเวลาเรียนน้อย และทำให้มีความรู้มากกว่าเดิม ส่วนผู้ต้องขังที่เหลืออีกร้อยละ 6.56 ตอบว่า ได้ผลน้อย ด้วยเหตุผลที่ว่าความจำไม่ดี และมีเวลาเรียนน้อย

4. ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรม เรียงตามลำดับดังนี้คือ มีเวลาเรียนน้อย มีอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ สถานที่เรียนคับแคบ และสุขภาพไม่พร้อมที่จะเรียน คือ มีปัญหาทางสายตา และความจำไม่ดี ผู้ต้องขังเพียง 3 คน หรือร้อยละ 4.92 ตอบว่าไม่มีปัญหา

5. ข้อเสนอแนะ ผู้ต้องขังได้ให้ข้อเสนอแนะแยกเป็น 3 ประเด็นดังนี้คือ ควรปรับปรุงการใช้แรงงานของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น มีผู้ต้องขัง 15 คน คิดเป็นร้อยละ 24.59 ไม่แสดงความคิดเห็นในข้อนี้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ต้องขัง 239 คน เกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมอาชีพที่จัดขึ้นในเรือนจำ ปรากฏว่า ผู้ต้องขัง 191 คน หรือร้อยละ 79.92 ตอบว่าไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม มีเพียง 48 คน หรือร้อยละ 20.08 เท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรม การเสนอข้อมูลในตอนนี้จึงแยกเป็น 2 ตอนคือ 3.1 ความคิดเห็นของผู้ไม่ได้เข้าร่วมจัดกิจกรรม ได้แก่ เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม และ 3.2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความคิดเห็นของผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 239 คน มีผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ จำนวน 191 คน หรือร้อยละ 79.92 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ในจำนวนผู้ไม่ได้เข้าร่วมนี้แยกเป็นผู้ต้องขังชาย 181 คน และผู้ต้องขังหญิง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 94.76 และ 4.24 ตามลำดับ สำหรับสาเหตุของการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงในตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

สาเหตุที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ต้องขังที่ไม่ได้เข้าร่วม	181	94.76	10	5.24	191	100.00
1. ต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด	88	46.07	-	-	88	46.07
2. เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา สายสามัญ	27	14.13	10	5.24	37	19.37
3. ไม่มีโอกาสสมัครเรียน	21	11.00	-	-	21	11.00
4. สุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ไม่ปกติ	14	7.33	-	-	14	7.33
5. อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษา โทษ	10	5.24	-	-	10	5.24
6. ไม่ทราบว่ามีการฝึกอบรมนี้	8	4.19	-	-	8	4.19
7. ไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม	6	3.14	-	-	6	3.14
8. ระยะเวลาต้องโทษน้อย	4	2.09	-	-	4	2.09
9. เป็นต่างด้าวไม่รู้ภาษาไทย	3	1.57	-	-	3	1.57

จากตาราง 7 เกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้ต้องขังไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบดังนี้คือ ผู้ต้องขังจำนวน 88 ราย หรือร้อยละ 46.07 ตอบว่า ต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด จำนวน 37 ราย หรือร้อยละ 19.37 ตอบว่า เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญแล้ว จำนวน 21 ราย หรือร้อยละ 11.00 ไม่มีโอกาสสมัครเรียน ส่วนเหตุผลอื่น ๆ มีไม่ถึงร้อยละ 10 ของผู้ตอบ ได้แก่ สุขภาพทางร่างกายและจิตใจไม่ปกติ อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาโทษ ไม่ทราบว่ามีการฝึกอบรมนี้ ไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม และมีเวลาต้องโทษน้อย ส่วนที่เหลืออีก 3 ราย หรือร้อยละ 1.57 เป็นคนต่างด้าวไม่รู้ภาษาไทย

3.2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพมี 48 คน คิดเป็นร้อยละ 20.08 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด ในจำนวนนี้แยกเป็นผู้ต้องขังชาย 32 คน และผู้ต้องขังหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ 33.33 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพได้นำเสนอในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	32	66.67	16	33.33	48	100.00
1. สาขาวิชาที่เข้าร่วม						
1) ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี	-	-	16	33.33	16	33.33
2) ช่างไม้เครื่องเรือน	9	18.75	-	-	9	18.75
3) ช่างตัดผมชาย	7	14.58	-	-	7	14.58
4) ช่างไฟฟ้า	4	8.34	-	-	4	8.34
5) ช่างสีอาคาร	3	6.25	-	-	3	6.25
6) ดนตรีสากล	2	4.17	-	-	2	4.17
7) ช่างปูน	2	4.17	-	-	2	4.17
8) ช่างปูกระเบื้อง	2	4.17	-	-	2	4.17
9) ช่างเชื่อมโลหะ	1	2.08	-	-	1	2.08
10) ช่างก่อสร้าง	1	2.08	-	-	1	2.08
11) ช่างก่ออิฐ	1	2.08	-	-	1	2.08
2. ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม						
นำไปประกอบอาชีพได้	32	66.67	16	33.33	48	100.00
3. ผลของการฝึกอบรม						
1) ได้ผลดี เพราะ	11	22.92	10	20.83	21	43.75
- มีอาชีพนำไปทำกินได้เมื่อพ้นโทษ	(8)	16.67	(7)	14.58	(15)	31.25
- ครูสอนดี	-	-	(2)	4.17	(2)	4.17
- ได้รับวุฒิบัตร	-	-	(1)	2.08	(1)	2.08
- ไม่ตอบ	(3)	6.25	-	-	(3)	6.25
2) ได้ผลปานกลาง เพราะ	18	37.50	6	12.50	24	50.00
- พอที่จะนำไปเป็นอาชีพได้	(6)	12.50	(4)	8.33	(10)	20.83
- พอปฏิบัติได้เพราะมีเวลาเรียนน้อยรวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ฝึกไม่เพียงพอ	(6)	12.50	(2)	4.67	(8)	16.67
- ไม่ตอบ	(6)	12.50	-	-	(6)	12.5

ตาราง 8 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
3) ได้ผลน้อย เพราะ	3	6.25	-	-	3	6.25
- เวลาเรียนน้อยและมีอุปกรณ์						
ฝึกอบรมไม่ครบทุกคน	(2)	4.17	-	-	(2)	4.17
- ไม่แน่ใจว่าจะนำไปเป็นอาชีพได้	(1)	2.08	-	-	(1)	2.08
4. ปัญหาจากการเข้าร่วมกิจกรรม						
1) มีเวลาในการฝึกอบรมน้อย	24	50.00	4	8.33	28	58.33
2) อุปกรณ์/เครื่องมือฝึกอบรม						
ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย	8	16.67	10	20.83	18	37.50
3) สถานที่ฝึกอบรมคับแคบ	-	-	2	4.17	2	4.17
5. ความคิดเห็นเพิ่มเติม						
1) ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึก						
อบรมและลดจำนวนเป้าหมาย						
ของงานให้น้อยลง	27	56.25	3	6.25	30	62.50
2) ควรจัดหาอุปกรณ์และ						
เครื่องมือให้เพียงพอกับผู้เรียน						
และมีความทันสมัย	3	10.42	10	20.83	15	31.25
3) ควรเปิดสาขาอาชีพให้						
หลากหลาย	-	-	2	4.17	2	4.17
4) ควรปรับปรุงและจัดหาสถานที่						
ให้เหมาะสม	-	-	1	2.08	1	2.08

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพที่แสดงในตาราง 8 สรุปได้ดังนี้

1. สาขาวิชาที่เข้าร่วม มี 11 วิชา ผู้ต้องขังหญิงที่เข้าร่วมทั้ง 16 คน เข้าร่วมช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ส่วนอีก 10 วิชาเป็นวิชาที่เปิดสอนสำหรับผู้ต้องขังชาย มีจำนวนผู้เข้าร่วมเรียงตามลำดับดังนี้คือ ช่างไม้เครื่องเรือน มี 9 คน ช่างตัดผมชาย มี 7 คน ช่างไฟฟ้า มี 4 คน ช่างสีอาคาร มี 3 คน ดนตรีสากล ช่างปูน และช่างปูกระเบื้อง มีวิชาละ 3 คน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง และช่างก่ออิฐ วิชาละ 1 คน เนื่องจากแต่ละข้อมีจำนวนน้อยไม่ถึง 10 คน จึงไม่ได้อ่านค่าในรูปของร้อยละ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งชายและหญิงทั้งหมดคือ 48 คน ตอบว่าได้รับความรู้และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการฝึกอบรม ผู้ตอบ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 ตอบว่าได้ผลดี ด้วยเหตุผลดังนี้คือ มีอาชีพนำไปทำกินได้เมื่อพ้นโทษ ครูสอนดี และได้รับวุฒิบัตร ผู้ตอบจำนวน 24 คน หรือร้อยละ 50.00 ตอบว่าได้ผลปานกลาง ด้วยเหตุผลดังนี้คือ พอที่จะนำไปเป็นอาชีพได้ และพอปฏิบัติได้เพราะมีเวลาเรียนน้อยรวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ฝึกไม่เพียงพอ ผู้ตอบจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตอบว่าได้ผลน้อยเพราะเวลาเรียนน้อยและมีอุปกรณ์ฝึกอบรมไม่ครบทุกคน และไม่แน่ใจว่าจะนำไปเป็นอาชีพได้

4. ปัญหาจากการเข้าร่วมกิจกรรม มี 3 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้คือ ผู้ตอบร้อยละ 50.00 ตอบว่ามีเวลาในการฝึกอบรมน้อย ร้อยละ 37.50 ตอบว่าอุปกรณ์และเครื่องมือฝึกอบรมไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ที่เหลือร้อยละ 4.17 ตอบว่าสถานที่ฝึกอบรมคับแคบ

5. ความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้ต้องขังได้ให้ความคิดเห็นในเชิงเสนอแนะต่อการฝึกอบรมด้านอาชีพคือ ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรมและลดจำนวนเป้าหมายของงานให้น้อยลง ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือให้เพียงพอกับผู้เรียนและมีความทันสมัย ควรเปิดสาขาวิชาชีพให้หลากหลาย และควรปรับปรุงและจัดหาสถานที่ให้เหมาะสม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง 239 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดร้อยละ 100.00 ตอบว่า ได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งได้นำความคิดเห็นเสนอในตาราง 9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด	209	87.45	30	12.55	239	100.00
1. ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม						
1) ทำให้รู้ถึงหลักธรรมคำสอนของศาสนาเพื่อนำมาขัดเกลาจิตใจและนิสัย	114	47.69	28	11.72	142	59.41
2) ได้รับการพัฒนาจิตใจและเกิดสุข	68	28.45	2	0.84	70	29.29
3) ได้ข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นคนดีของสังคม	27	11.30	-	-	27	11.30
2. ข้อเสนอแนะ						
1) ควรจัดหาพระภิกษุที่มีชื่อเสียงและมีความสามารถมาบรรยาย	109	45.61	22	9.20	131	54.81
2) ควรจัดหาวิทยากรภายนอกที่มีความสามารถมาบรรยาย	36	15.06	-	-	36	15.06
3) ต้องการให้จัดกิจกรรมนี้ต่อไปและจัดในสภาพนี้ดีแล้ว	31	12.97	8	3.35	39	16.32
4) ควรลดระยะเวลาการจัดกิจกรรมเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง	27	11.30	-	-	27	11.30
5) ควรจัดหาสถานที่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสม	4	1.67	-	-	4	1.67
6) ควรถามความต้องการผู้ต้องขังว่าต้องการให้ฝึกอบรมในเรื่องใด	2	0.84	-	-	2	0.84

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมที่ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดให้ ดังแสดงในตาราง 7 สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมมี 3 คำตอบ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้คือ ผู้ต้องขังร้อยละ 59.41 ตอบว่า ทำให้รู้ถึงหลักธรรมคำสอนของศาสนาเพื่อนำมาขัดเกลาจิตใจและนิสัย ร้อยละ 29.29

ตอบว่า ได้รับการพัฒนาจิตใจและเกิดสุข และร้อยละ 11.30 ตอบว่า ได้ข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อเป็นคนดีของสังคม

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม เรียงตามลำดับคือ ร้อยละ 54.81 เห็นว่าควรจัดหาพระภิกษุที่มีชื่อเสียงและมีความสามารถบรรยาย ร้อยละ 15.06 เห็นว่าควรจัดหาวิทยากรภายนอกที่มีความสามารถบรรยาย ร้อยละ 11.30 ตอบว่า ควรลดระยะเวลาการจัดกิจกรรมเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 16.32 ต้องการให้จัดกิจกรรมนี้ต่อไปและจัดในสภานี้ดีแล้ว ร้อยละ 1.67 เห็นว่าควรจัดหาสถานที่บรรยายให้เหมาะสม และ ร้อยละ 0.84 เห็นว่า ควรถามความต้องการของผู้ต้องขังว่าต้องการให้ฝึกอบรมในเรื่องใด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษา

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ต้องขัง 239 คน เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้จำแนกเป็น 2 กิจกรรม คือ การบริการห้องสมุด และสนทนาการ ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลในตอนนี้จึงแยกเป็น 2 ตอนย่อย คือ 5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการห้องสมุด และ 5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสนทนาการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการห้องสมุด

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 239 คน มีผู้ต้องขังที่ไม่เข้าใช้บริการห้องสมุดจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 45.19 และมีผู้ใช้ห้องสมุดจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 54.81 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การนำเสนอข้อมูลในตอนนี้จึงแบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ 5.1.1 สาเหตุของการไม่เข้าใช้บริการของห้องสมุด และ 5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุด

5.1.1 สาเหตุของการไม่เข้าใช้บริการห้องสมุด

มีผู้ต้องขัง 108 คน ไม่ได้เข้าใช้บริการห้องสมุดด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 สาเหตุของการไม่เข้าใช้บริการของห้องสมุด

สาเหตุที่ไม่ใช้บริการ	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ไม่เข้าใช้บริการทั้งหมด	78	72.22	30	27.78	108	100.00
1) ไม่มีโอกาส ต้องทำงาน	55	50.92	-	-	55	50.92
2) ไม่มีห้องสมุดในแดนผู้ต้องขังหญิง	-	-	30	27.78	30	27.78
3) ห้องสมุดคับแคบและมีผู้ใช้บริการมาก	7	6.48	-	-	7	6.48
4) เป็นผู้ต้องขังใหม่ไม่รู้วิธีปฏิบัติในการเข้าใช้ห้องสมุด	5	4.63	-	-	5	4.63
5) อ่านหนังสือไม่ออก	4	3.70	-	-	4	3.70
6) ไม่ตอบ	7	6.48	-	-	7	6.48

จากตาราง 10 เกี่ยวกับสาเหตุของการไม่เข้าใช้ห้องสมุดของเรือนจำ ปรากฏว่าผู้ต้องขังหญิงทั้ง 30 คน ไม่ได้ใช้ห้องสมุด เนื่องจากไม่มีห้องสมุดในแดนผู้ต้องขังหญิง ส่วนสาเหตุที่ผู้ต้องขังชายไม่เข้าใช้ห้องสมุดลำดับความถี่ในการตอบ คือ ไม่มีโอกาสเนื่องจากต้องทำงาน ห้องสมุดคับแคบมีผู้ใช้บริการมาก เป็นผู้ต้องขังใหม่จึงไม่ทราบข้อปฏิบัติในการเข้าใช้บริการ และอ่านหนังสือไม่ออก มีผู้ต้องขังจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.48 ที่ไม่ตอบคำถามข้อนี้

5.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุด

มีผู้ต้องขังจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 54.81 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเพศชายทั้งหมด ได้เข้าใช้บริการห้องสมุด สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าใช้บริการของห้องสมุดในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำเสนอในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าใช้บริการของห้องสมุด

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้เข้าใช้ห้องสมุดทั้งหมด	131	100.00
1. ประโยชน์จากการเข้าใช้ห้องสมุด		
1) ทำให้จิตใจสบายและคลายเครียด	100	76.34
2) ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเพลิดเพลิน	13	9.92
3) ได้รับความรู้ใหม่ ๆ	10	7.53
4) มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียน	6	4.58
5) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	2	1.53
2. ความพึงพอใจจากการใช้บริการของห้องสมุด		
1) ความสะอาดเรียบร้อย	54	41.22
2) บริการดี	15	11.45
3) สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	15	11.45
4) มีหนังสือตรงกับความสนใจ	12	9.16
5) ไม่มีความคิดเห็น	35	26.72
3. ปัญหาในการเข้าใช้บริการห้องสมุด		
1) หนังสือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับผู้เข้าใช้บริการ	63	48.10
2) ระยะเวลาเปิดบริการน้อยเกินไป	44	33.58
3) สถานที่คับแคบ	15	11.45
4) ไม่ค่อยมีโอกาสเข้าใช้เพราะต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด	9	6.87
4. ความคิดเห็นเพิ่มเติม		
1) ควรจัดหาหนังสือให้มีหลาย ๆ อย่าง เป็นหนังสือใหม่ และมีจำนวนเพียงพอ	79	40.59
2) จัดหาสถานที่สำหรับใช้เป็นห้องสมุดให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้	79	33.05
3) ควรเพิ่มเวลาทำการให้มากขึ้นโดยเฉพาะในวันหยุดราชการ	16	12.21
4) ควรจัดหาหนังสือพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับกฎหมาย และหนังสือแนะนำอาชีพ	8	6.11

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าใช้บริการของห้องสมุดที่ทางเรือนจำจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์จัดให้ ดังแสดงในตาราง 9 สรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์จากการใช้ห้องสมุด ผู้ต้องขังได้ให้ความคิดเห็นเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ทำให้จิตใจสบายและคลายเครียด ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ใหม่ ๆ มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. ความพึงพอใจจากการใช้บริการห้องสมุด เรียงตามลำดับดังนี้คือ ความสะอาด และเรียบร้อย บริการดี สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีหนังสือตรงกับความสนใจ มีผู้ตอบ 35 คน หรือร้อยละ 26.72 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

3. ปัญหาในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ หนังสือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการระยะเวลาเปิดบริการน้อยเกินไป สถานที่คับแคบ และไม่ค่อยมีโอกาสใช้เพราะต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด

4. ความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้ต้องขังได้ให้ข้อเสนอแนะ เรียงตามลำดับดังนี้คือ ควรจัดหาหนังสือให้มีหลาย ๆ อย่างเป็นหนังสือใหม่และมีจำนวนเพียงพอ จัดหาสถานที่สำหรับใช้เป็นห้องสมุดให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้ ควรเพิ่มเวลาทำการให้มากขึ้นโดยเฉพาะในวันหยุดราชการ และควรจัดหาหนังสือพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับกฎหมาย และหนังสือแนะนำอาชีพ

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสันทนาการ

กิจกรรมสันทนาการที่ได้สอบถามผู้ต้องขังในครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมกีฬา บริการเสียงตามสาย และการดูโทรทัศน์ ความคิดเห็นในกิจกรรมดังกล่าวได้นำเสนอในตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมสันตินาการ

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด	209	87.45	30	12.55	239	100.00
1. กิจกรรมกีฬา						
1.1 การเข้าร่วมกิจกรรม						
1) จำนวนผู้เข้าร่วม	42	17.57	-	-	42	17.57
กิจกรรมกีฬา						
- ตะกร้อ	(14)	5.86	-	-	(14)	5.86
- ปิงปอง	(13)	5.44	-	-	(13)	5.44
- ฟุตบอล	(11)	4.60	-	-	(11)	4.60
- แบดมินตัน	(4)	1.67	-	-	(4)	1.67
2) จำนวนผู้ไม่เข้าร่วม	197	82.43	-	-	197	82.43
เพราะ						
- ไม่มีอุปกรณ์กีฬา	(119)	49.79	-	-	(119)	49.79
- ปัญหาด้านสุขภาพทาง						
ร่างกายและสภาพจิตใจ	(36)	15.06	-	-	(36)	15.06
- ไม่มีสถานที่	(18)	7.53	-	-	(18)	7.53
- ไม่ชอบเล่นกีฬา	(14)	5.86	-	-	(14)	5.86
- ต้องทำงาน	(7)	2.93	-	-	(7)	2.93
- ไม่ตอบ	(3)	1.26	-	-	(3)	1.26
1.2 ประโยชน์จากการเข้าร่วม						
กิจกรรมกีฬา						
(ถามเฉพาะผู้เข้าร่วม 42 คน)						
1) ทำให้สุขภาพทางร่างกาย						
แข็งแรงและจิตใจดี	31	73.81	-	-	31	73.81
2) ทำให้คลายเครียดและ						
ไม่วิตกกังวล	7	16.67	-	-	7	16.67
3) ได้รับความเพลิดเพลิน	4	6.52	-	-	4	6.52

ตาราง 12 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1.3 ปัญหาในการเข้าร่วม กิจกรรมกีฬา (ถามเฉพาะ ผู้เข้าร่วม 42 คน)						
1) มีผู้ตอบว่ามีปัญหา	40	95.24	-	-	40	95.24
เพราะ						
- มีผู้ตอบว่าอุปกรณ์ไม่ เพียงพอ	28	66.67	-	-	28	66.67
- มีผู้ตอบว่ามีเวลาน้อย	12	28.57	-	-	12	28.57
2) มีผู้ตอบว่าไม่มีปัญหา	2	4.76	-	-	2	4.76
1.4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม (ถามเฉพาะผู้เข้าร่วม 42 คน)						
1) ต้องการให้จัดหาอุปกรณ์ ทางกีฬาให้เพียงพอ	26	61.90	-	-	26	61.90
2) ควรจัดให้ได้มีเวลาและ โอกาสเข้าร่วมกิจกรรม กีฬาให้มากขึ้น	16	38.10	-	-	16	38.10
2. บริการเสียงตามสาย						
2.1 ความสนใจ						
1) สนใจรับฟัง	198	82.85	30	12.55	228	95.40
2) ไม่สนใจรับฟัง	11	4.60	-	-	11	4.60
2.2 ประโยชน์จากการรับฟัง						
1) ได้รับความรู้ข่าวสารและ ความเพลิดเพลิน	192	80.34	30	12.55	222	92.89
2) ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติ ตนในเรือนจำ	6	2.51	-	-	6	2.51
3) ไม่มีประโยชน์	11	4.60	-	-	11	4.60

ตาราง 10 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ผู้ต้องขังชาย		ผู้ต้องขังหญิง		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
2.3 ปัญหาเกี่ยวกับเสียงตามสาย						
1) เสียงไม่ชัด	16	6.70	-	-	16	6.70
2) กำหนดเวลาบริการ ไม่ต่อเนื่อง	7	2.93	9	3.77	16	6.70
3) มีระยะเวลาเปิดบริการ ต่อวันสั้น ๆ	10	4.18	7	2.93	17	7.11
4) ไม่มีปัญหา	176	73.64	14	5.85	190	79.49
2.4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม						
1) ควรจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่อง และเป็นประจำ	30	12.55	3	1.25	33	13.81
2) ไม่มีความคิดเห็น	179	74.90	27	11.29	206	86.19
3. บริการด้านโทรศัพท์						
3.1 การดูโทรศัพท์						
1) ดูโทรศัพท์	187	78.24	30	12.55	217	90.80
2) ไม่ดูโทรศัพท์	22	9.20	-	-	22	9.20
3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการ ด้านโทรศัพท์						
1) ควรเพิ่มระยะเวลาการให้ บริการ	74	30.96	17	7.11	91	38.08
2) ควรปรับปรุงและเปลี่ยน เครื่องรับโทรศัพท์	80	33.47	-	-	80	33.47
3) ควรจัดเครื่องรับโทรศัพท์ ประจำทุกเรือนนอน	10	4.18	-	-	10	4.18
4) ควรมีบริการวิดีโอด้วย	3	1.26	-	-	3	1.26
5) ไม่มีความคิดเห็น	42	17.57	13	5.44	55	23.01

ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมสันทนาการที่ทางเรือนจำจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ จัดให้ ดังแสดงในตาราง 12 มีดังนี้

1. กิจกรรมกีฬา

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 239 คน เป็นผู้ต้องขังเพศชายจำนวน 209 คน หรือร้อยละ 87.45 และผู้ต้องขังเพศหญิงจำนวน 30 คน หรือร้อยละ 12.55 ปรากฏว่า ในแดนขังหญิงไม่มีการจัดกิจกรรมกีฬา มีเฉพาะในแดนชาย มีผู้ถูกสัมภาษณ์เพียง 42 คน หรือ ร้อยละ 17.57 ตอบว่า ได้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่เข้าร่วมได้แก่ ตะกร้อ ฟุตบอล บิงปอ และ แบดมินตัน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 82.43 ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา สาเหตุได้แก่ ไม่มี อุปกรณ์กีฬา ปัญหาด้านสุขภาพทางร่างกายและสภาพจิตใจ ไม่มีสถานที่ ไม่ชอบเล่นกีฬา และต้อง ทำงาน มีผู้ต้องขัง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.52 ไม่ตอบคำถามข้อนี้

ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา คำตอบเรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้คือ ทำให้ สุขภาพทางร่างกายแข็งแรงและจิตใจดี ทำให้คลายเครียดและไม่วิตกกังวล และได้รับความ เพลิดเพลิน

ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมการกีฬา ได้แก่ อุปกรณ์กีฬาไม่เพียงพอ และมีเวลา น้อย ผู้ต้องขังจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 4.76 ตอบว่าไม่มีปัญหา

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการกีฬา คือ ต้องการให้จัดหา อุปกรณ์การกีฬาให้เพียงพอ และควรจัดให้ผู้ต้องขังได้มีเวลาและโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการ กีฬาให้มากขึ้น

2. บริการเสียงตามสาย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ต้องขัง 239 คน มีผู้ต้องขังจำนวน 228 คน หรือร้อยละ 95.40 ตอบว่า สนใจฟังเสียงตามสาย และที่เหลือน้อยจำนวน 11 คน หรือร้อยละ 4.60 ตอบว่าไม่สนใจฟัง

เกี่ยวกับประโยชน์จากการรับฟังเสียงตามสาย ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.89 ตอบว่า ได้รับความรู้ข่าวสารและความเพลิดเพลิน ร้อยละ 2.51 ตอบว่า ทำให้ทราบถึง การปฏิบัติตนในเรือนจำ และมีผู้ต้องขังจำนวน 11 คน หรือร้อยละ 4.60 เห็นว่าไม่มีประโยชน์

ปัญหาเกี่ยวกับเสียงตามสาย ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.49 ตอบว่า ไม่มีปัญหา สำหรับ ปัญหาเกี่ยวกับบริการเสียงตามสาย ได้แก่ เสียงไม่ชัดเจน กำหนดเวลาบริการไม่ต่อเนื่อง และ มีระยะเวลาเปิดเสียงตามสายต่อวันเพียงระยะเวลาสั้น ๆ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการเสียงตามสาย ได้แก่ ควรจัดบริการให้ต่อเนื่องและ เป็นประจำ ซึ่งมีผู้ตอบจำนวน 33 คน หรือร้อยละ 13.81 ที่เหลือส่วนใหญ่จำนวน 206 คน หรือร้อยละ 86.19 ไม่แสดงความคิดเห็นในข้อนี้

3. บริการด้านโทรศัพท์

เกี่ยวกับการดูโทรศัพท์ที่เปิดบริการในเรือนจำ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 90.80 ตอบว่า ดูโทรศัพท์ มีเพียงร้อยละ 9.20 เท่านั้นที่ตอบว่าไม่ได้ดู

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการด้านโทรศัพท์ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้คือ ควรเพิ่มระยะเวลาในการให้บริการ ควรปรับปรุงและเปลี่ยนเครื่องรับโทรศัพท์ ควรจัดให้มีเครื่องรับโทรศัพท์ประจำทุกเรือนนอน และควรมีการบริการวิดีโอด้วย มีผู้ต้องขังจำนวน 55 คน หรือร้อยละ 23.01 ไม่แสดงความคิดเห็นในประเด็นคำถามนี้

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เรือนจำเป็นหน่วยงานสังกัดกรมราชทัณฑ์ มีภารกิจหลัก 2 ประการแรก ได้แก่ การลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดการเช็ดทลาย ส่วนภารกิจประการที่ 2 การอบรมฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ ความสามารถ มีความประพฤติดี และเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขภายหลังการพ้นโทษแล้ว

ภารกิจประการที่สองนี้จัดเป็นภารกิจด้านการศึกษาซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกโรงเรียน มีการให้การศึกษาทั้งด้านวิชาสามัญ ด้านอาชีพ การอบรม เพื่อการเป็นพลเมืองดี และการอบรมในรูปแบบอื่น ๆ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษากิจกรรมการศึกษาที่ทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้เห็นความหลากหลายของกิจกรรมและให้ทราบความคิดเห็นของผู้ต้องขังซึ่งเป็นผู้รับบริการการศึกษานี้โดยตรง เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

- 1.1 การจัดการศึกษาสายสามัญ
- 1.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ
- 1.3 การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม
- 1.4 กิจกรรมเสริมการศึกษาค้นคว้า อื่น ๆ ได้แก่ การจัดห้องสมุด กิจกรรมกีฬาและ

สันทนาการ

2. เพื่อศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว วุฒิทางการศึกษา ข้อมูลด้านครอบครัว กรณีทำผิด และระยะเวลาที่ต้องโทษ

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้เจาะจงศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อเป็นกรณีศึกษา โดยทำการศึกษาใน 3 เรื่อง คือ บริการการศึกษานอกโรงเรียนที่เรือนจำจัดให้แก่ผู้ต้องขัง ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขังทั้งหมด และความคิดเห็นของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถือสถิติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540 มีผู้ต้องขังรวมทั้งสิ้น 717 คน แยกเป็นชาย 627 คน และหญิง 90 คน

การศึกษาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ได้แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

2.1 การศึกษาภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง ใช้ข้อมูลจากทะเบียนของผู้ต้องขังทุกคน ณ วันที่ 31 มกราคม 2540

2.2 การสอบถามความคิดเห็น ใช้สอบถามผู้ต้องขัง 239 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของผู้ต้องขังทั้งหมด ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างมีระบบตามบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 โดยผู้ต้องขังชาย 209 คน และผู้ต้องขังหญิง 30 คน

3. เนื้อหาของการวิจัย แบ่งเป็น 3 เรื่องตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง แบ่งออกตามลักษณะของกิจกรรมเป็น 4 ประเภท คือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ การจัดบริการห้องสมุด กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

3.2 ภูมิหลังด้านการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว วุฒิทางการศึกษา ข้อมูลด้านครอบครัว กรณีการทำผิด ระยะเวลาที่ต้องโทษ และการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ

3.3 ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท ตามข้อ 3.1

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้มี 3 ชุด ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว แบบบันทึกนี้ใช้บันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังทุกคน ใช้ข้อมูลจากทะเบียนประวัติของเรือนจำ ประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ

2. แบบบันทึกกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการศึกษาที่มีในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งเป็น 4 กิจกรรมคือ (1) การจัดการศึกษาสายสามัญ (2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ (3) การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และ (4) กิจกรรมเสริมการศึกษาอื่นๆ แบบบันทึกนี้ใช้บันทึกกิจกรรมละ 1 ใบ แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในเรือนจำเป็นข้อความชนิดให้ตอบแบบสั้น ๆ โดยผู้ต้องขังเป็นผู้ตอบ ผู้วิจัยเป็นผู้เขียนคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว ความคิดเห็น

เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2540 ได้จำแนกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในทะเบียนประวัติของผู้ต้องขังทั้งหมดของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง

2. แบบบันทึกกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกออกเป็น 4 กิจกรรมคือ จัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากรายงานกิจการราชทัณฑ์ของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสนทนาซักถามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง คือ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เจ้าพนักงานเรือนจำและครูผู้สอน

3. แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ผู้วิจัยได้นำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีสุ่มอย่างมีระบบโดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อผู้ต้องขังมาในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 239 คน แยกเป็นชาย 209 คน หญิง 30 คน แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวผู้ต้องขังทุกคนของเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ทำการวิเคราะห์แจกแจงความถี่และแปลงเป็นค่าร้อยละ

2. ข้อมูลกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้นำเสนอในรูปแบบของการบรรยายประกอบสถิติที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดบริการให้กับผู้ต้องขัง ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และแปลงเป็นค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ซึ่งมีหน้าที่

วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ซึ่งมีหน้าที่วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังโดยจัดการศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรมศึกษา ตลอดจนจัดอบรมหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัดโสตทัศนูปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น การจัดบริการทางการศึกษาแยกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 การจัดการศึกษาสายสามัญ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ ชื่อ โรงเรียนผู้ใหญ่ประจวบคีรีขันธ์ ได้ร่วมมือกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีเรียนแบบชั้นเรียน เปิดให้ผู้ต้องขังสมัครเข้าเรียนได้ตามความสมัครใจโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ทางโรงเรียนเปิดสอนระหว่างเวลา 08.30-16.00 น. ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ เมื่อเรียนจบตามหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองวุฒิ ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่าการศึกษาในระบบโรงเรียนทุกประการ

1.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดฝึกอบรมด้านอาชีพให้กับผู้ต้องขังในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เมื่อพ้นโทษไปแล้ววิชาที่เปิดทำการฝึกอบรมนั้นขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยจัดใน 2 ลักษณะ คือ จัดตามปกติ โดยที่เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐบาล เข้ามาฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สาขาวิชาที่เปิดสอนคือ การเดินสายไฟภายในอาคาร การตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น และเมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านอาชีพในระดับหนึ่งแล้ว เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะประสานกับสถานประกอบการ เพื่อการประกอบอาชีพจริง โดยจะจัดนำผลิตภัณฑ์ในโรงงานอาชีพ ซึ่งผู้ต้องขังจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินปันผลจากการฝึกอาชีพนี้ด้วย วิชาชีพที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การเย็บเสื้อผ้าโหล การเย็บอวน การประดิษฐ์ไฟกระพริบ การผลิตเครื่องเรือนเพื่อการจำหน่าย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสถานประกอบการ

1.3 การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานได้รับการอบรม ศีลธรรม จรรยาและหน้าที่พลเมืองดี และจัดให้ฟังพระธรรมเทศนาตามลัทธิที่นับถือ และให้เรือนจำและทัณฑสถานให้ความสะดวกกับผู้ต้องขังได้ประกอบพิธีกรรมในวันพระและพิธีสำคัญในลัทธิที่ผู้ต้องขังนับถือ เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังได้โอกาสปรับสภาพจิตใจ รู้สำนึกผิด ตระหนักถึงความดีและความชั่ว และมีความประพฤติเป็นพลเมืองดี เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมให้กับผู้ต้องขังดังนี้

1) อบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ และการปฏิบัติตนในระหว่างถูกคุมขัง

2) อบรมทั่วไป ให้การอบรมเพื่อชี้แจง แนะนำ ดักเตือน การแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง รวมทั้งให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องกฎหมาย เรื่องโรคเอดส์ เป็นต้น

3) การอบรมเฉพาะฐานโทษหรือจำแนกตามประเภทคดี เพราะสืบเนื่องจากผู้ต้องขังมีโทษฐานต่างกันย่อมเกิดจากสถานการณ์หรือจิตใจต่างกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการฝึกอบรมในเรื่องที่แตกต่างกัน โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานอัยการจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมาให้ความรู้โดยจัดเดือนละ 1 ครั้ง

4) การอบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จะจัดอบรมให้กับผู้ต้องขังล่วงหน้า 10 วันก่อนถึงวันกำหนดปลดปล่อย โดยมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังมีความสำนึกผิด รู้สึกผิดชอบชั่วดี นอกจากนี้ยังให้ผู้ได้รับการปลดปล่อยท่องจำและเรียนรู้หลักธรรมะของศาสนาที่ตนนับถือ เช่น ศาสนาพุทธก็ให้ท่องศีล 5 ธรรม 5 ศาสนาคริสต์ให้ท่องบัญญัติ 10 ประการ และถ้านับถือศาสนาอิสลามก็ให้ท่องบัญญัติ 63 ข้อ ของพระมหะหมัด เป็นต้น

5) การจัดกิจกรรมทางศาสนา อนุศาสนาจารย์ของเรือนจำเป็นผู้ที่ดำเนินการ ได้แก่ จัดหาพระภิกษุหรือวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา และจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ระดับนักธรรมตรี โท และเอก

1.4 กิจกรรมเสริมการศึกษา เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดบริการเสริมความรู้ให้แก่ผู้ต้องขังดังนี้

1) ห้องสมุด เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ใช้ห้องเรียน 1 ห้อง จัดเป็นห้องสมุดสำหรับผู้ต้องขัง หนังสือส่วนใหญ่ได้รับการบริจาค เป็นหนังสือเก่า เรือนจำได้จัดเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ 1 คน เปิดให้บริการในวันราชการ เวลา 12.00-13.00 น. สามารถให้บริการเฉพาะผู้ต้องขังชายเท่านั้น ทางด้านผู้ต้องขังหญิงทางเรือนจำไม่ได้จัดบริการให้เนื่องจากไม่มีสถานที่และขาดเจ้าหน้าที่ในการดูแล

2) การกีฬา เรือนจำได้จัดอุปกรณ์การกีฬาไว้ให้ผู้ต้องขังได้ยืมเล่น ได้แก่ ปิงปอง ตระกร้อ แบดมินตัน และฟุตบอล ผู้ต้องขังสามารถยืมได้ในวันราชการเวลา 12.00-13.00 น. และในวันหยุดราชการ เวลา 8.00-15.30 น.

3) เสียงตามสาย เปิดบริการทุกวัน วันเวลา 7.00-8.00 น. ให้สาระทั้งด้านความรู้ ความบันเทิง ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ในเรือนจำ

4) โทรทัศน์ เรือนจำได้ติดตั้งโทรทัศน์ระบบวงจรปิดไว้ที่เรือนนอน โรงอาหาร และห้องเรียน เปิดบริการตามช่วงเวลาดังนี้ คือ 8.00 น.-16.00 น. เปิดบริการสำหรับห้องเรียนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลไทยคม เวลา 18.00-21.00 น. เปิดบริการสำหรับเรือนนอน ส่วนโรงอาหารนั้นเปิดบริการเฉพาะวันหยุดราชการ

2. ข้อมูลส่วนตัวและภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขังทุกคน

ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2540 มีจำนวนทั้งหมด 717 คน แยกเป็นชาย 627 คน คิดเป็นร้อยละ 87.45 คิดเป็นร้อยละ 12.55 และหญิง 90 คน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.75 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 33.05 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 12.41 อายุ 20 ปี และต่ำกว่า ร้อยละ 10.88 ระหว่าง 41-50 ปี และร้อยละ 3.91 อายุ 51 ปีขึ้นไป ด้านภูมิลำเนา พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 76.01 มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 22.32 มาจากจังหวัดอื่น และร้อยละ 1.6 เป็นพม่าและกะเหรี่ยง ด้านเชื้อชาติไทยและนับถือศาสนา พุทธมากที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 97.63 นอกนั้นเป็นไทย-อิสลาม พม่า-พุทธ และกะเหรี่ยง-พุทธ ด้านสถานภาพทางการสมรส พบว่า ร้อยละ 56.62 ยังเป็นโสด รองลงมาคือ ร้อยละ 37.94 ได้สมรสแล้ว ร้อยละ 4.18 หย่าร้าง และร้อยละ 1.2 เป็นหม้าย

เกี่ยวกับจำนวนครั้งของการต้องโทษฐานความผิด พบว่า ผู้ต้องขังทั้งหมดต้องโทษฐานความผิดเป็นครั้งแรก ด้านระยะเวลาที่ต้องโทษมีตั้งแต่ไม่เกิน 3 เดือน จนถึง 10 ปี ขึ้นไป ส่วนมากต้องโทษระหว่าง 1-5 ปี และเป็นผู้ต้องขังที่ยังอยู่ในระหว่างพิจารณาพิพากษา โทษคิดเป็นร้อยละ 50.77 เมื่อจำแนกตามประเภทของเรื่องลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาบ้า ความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก กฎหมายว่าด้วยสารระเหย และกฎหมายอันเกิดจากการใช้เชือก

เมื่อจำแนกตามระดับชั้นของผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.43 เป็นนักโทษชั้นกลาง รองลงมาคือร้อยละ 14.23 เป็นชั้นดี นอกนั้นจัดอยู่ในชั้นดีมาก ชั้นเยี่ยม ชั้นเลว และชั้นเลวมาก

สำหรับภูมิหลังทางการศึกษาเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ร้อยละ 36.16 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.95 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 12.83 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 5.90 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 3.25 ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 1.62 เรียนจบชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 0.30 จบชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และร้อยละ 0.30 เช่นกัน จบระดับปริญญาตรี ที่เหลือร้อยละ 1.77 เป็นชาวต่างประเทศ

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.62 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน มีผู้ต้องขังเพียงร้อยละ 19.38 ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม จำแนกได้ดังนี้คือ ร้อยละ 10.24 เข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 4.46 เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ และร้อยละ 4.18 ร่วมการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ

3. ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสายสามัญ

1) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 239 คน ผู้ต้องขัง 178 คน หรือร้อยละ 74.48 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ได้เข้าร่วมการศึกษาสายสามัญ ด้วยเหตุผลเรียงตามลำดับดังนี้ คือ อยู่ระหว่างการพิจารณาโทษ ไม่สมัครใจเรียน สุขภาพไม่สมบูรณ์ เรียนจบสูงกว่าที่เรือนจำจัดให้ ไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องทำงาน มีระยะเวลาต้องโทษน้อย สมัครเข้าร่วมกิจกรรมไม่ทัน เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพแล้ว และอายุมาก

2) ความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญ ซึ่งมี 61 คน คิดเป็นร้อยละ 25.52 ของผู้ให้การสัมภาษณ์ มีดังนี้คือ ระดับชั้นที่เข้าเรียน พบว่า ร้อยละ 50.82 เข้าเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 37.70 เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 11.48 เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ได้รับความรู้เพิ่มเติม ทำให้อ่านออกเขียนได้ และได้รับวุฒิทางการศึกษาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเมื่อพ้นโทษ ด้านผลของการเรียนการสอน ร้อยละ 27.87 ตอบว่าได้ผลดี คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังพ้นโทษ และทำให้อ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 65.57 ตอบว่าได้ผลปานกลาง คือ ทำให้อ่านออกเขียนได้ และทำให้มีความรู้มากกว่าเดิม ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 6.66 ตอบว่าได้ผลน้อยเนื่องจากความจำไม่ดี และมีเวลาเรียนน้อย เกี่ยวกับปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมเรียงลำดับดังนี้คือ มีเวลาเรียนน้อย มีอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ สถานที่เรียนคับแคบ สุขภาพไม่พร้อมที่จะเรียน คือ มีปัญหาทางสายตา และความจำไม่ดี ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ควรปรับปรุงการใช้แรงงานของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับเวลา การเข้าร่วมกิจกรรม ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านอาชีพ

1) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 239 คน มีผู้ต้องขัง 191 คน ร้อยละ 79.92 ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมด้านอาชีพ โดยมีเหตุผลดังนี้คือ ต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาสายสามัญแล้ว ไม่มีโอกาสสมัครเรียน สุขภาพทางร่างกายและจิตใจไม่ปกติ ยังไม่เป็นผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาด ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรมนี้ ไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม มีระยะเวลาต้องโทษน้อย และเป็นต่างด้าวไม่รู้ภาษาไทย

2) ร้อยละ 20.08 ของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด มีดังนี้ เกี่ยวกับสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ผู้ต้องขังหญิงทั้งหมดเข้าเรียนสาขาวิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ส่วนผู้ต้องขังชายได้เข้าเรียนสาขาวิชาเรียงตามลำดับคือ ช่างไม้เครื่องเรือน ช่างตัดผมชาย ช่างไฟฟ้า ช่างสี อาคาร ดนตรีสากล ช่างปูน ช่างปูกระเบื้อง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง และช่างก่ออิฐ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ต้องขังทุกคน ตอบว่า ได้รับความรู้ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ด้านผลของการฝึกอบรม ร้อยละ 43.75 ตอบว่าได้ผลดี มีอาชีพนำไปทำกินได้เมื่อพ้นโทษ ครุสอนดี และได้รับวุฒิมัธยมศึกษา ร้อยละ 50.00 ตอบว่าได้ผลปานกลาง คือ พอที่จะนำไปเป็นอาชีพได้ และพอปฏิบัติได้เพราะมีเวลาเรียนน้อย รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ฝึกไม่เพียงพอ ร้อยละ 25.00 ไม่ตอบคำถามข้อนี้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 6.25 ตอบว่าได้ผลน้อย เพราะมีเวลาเรียนน้อย มีอุปกรณ์ฝึกอบรมไม่ครบทุกคน และไม่แน่ใจว่าจะนำไปประกอบอาชีพได้ เกี่ยวกับปัญหาจากการเข้าร่วมกิจกรรม มีเวลาในการฝึกอบรมน้อย อุปกรณ์/เครื่องมือฝึกอบรมไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย สถานที่ฝึกอบรมคับแคบ ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง ได้แก่ ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรมและลดจำนวนเป้าหมายของงานให้น้อยลง ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือให้เพียงพอกับผู้เรียนและมีความทันสมัย ควรเปิดสาขาวิชาชีพให้หลากหลาย และควรปรับปรุงและจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

ผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม มีความคิดเห็นดังนี้ เกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้าร่วม ทำให้รู้ถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาเพื่อนำมาขัดเกลาจิตใจและนิสัย เห็นว่าได้รับการพัฒนาจิตใจและเกิดสุข และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและเป็นคนดีของสังคม สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมเรียงตามความถี่ของคำตอบคือ ควรจัดหาพระภิกษุที่มีชื่อเสียงและความสามารถมาบรรยาย ควรจัดหาวิทยากรภายนอกที่มีความสามารถมาบรรยาย ควรลดระยะเวลาการจัดกิจกรรมเป็นเดือนละ 1-2 ครั้ง ต้องการให้จัดกิจกรรมต่อไปโดยจัดในสภาพนี้ดีแล้ว ควรจัดหาสถานที่บรรยายให้เหมาะสม และควรถามตามความต้องการของผู้ต้องขังว่าต้องการให้ฝึกอบรมในเรื่องใด

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษา

3.4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการห้องสมุด

1) ผู้ต้องขังจำนวน 108 คน หรือร้อยละ 45.19 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดปรากฏว่าผู้ต้องขังหญิงไม่ได้ใช้ห้องสมุดเนื่องจากไม่มีห้องสมุดในแดนผู้ต้องขังหญิง ส่วนสาเหตุที่ผู้ต้องขังชายไม่เข้าใช้ห้องสมุด ได้แก่ ไม่มีโอกาสเนื่องจากต้องทำงาน ห้องสมุดคับแคบและมีผู้เข้าใช้บริการมาก เป็นผู้ต้องขังใหม่ไม่รู้วิธีขอปฏิบัติในการเข้าใช้และอ่านหนังสือไม่ออก

2) สำหรับผู้ต้องขังที่เข้าใช้บริการห้องสมุดมีจำนวน 131 คน หรือร้อยละ 54.81 ของผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ มีความคิดเห็นดังนี้ เกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ ทำให้จิตใจสบายและคลายเครียด ได้รับข้อมูลข่าวสารและความ

เพลิดเพลิน ได้รับความรู้ใหม่ ๆ มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ด้านความพึงพอใจจากการใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ ความสะอาดและเรียบร้อย บริการดี สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีหนังสือตรงกับความสนใจ เกี่ยวกับปัญหาในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ หนังสือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับผู้ให้บริการ ระยะเวลาเปิดบริการน้อยเกินไป สถานที่คับแคบ และไม่ค่อยมีโอกาสนั่งเพราะต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง ได้แก่ ความคิดเห็นเพิ่มเติมเรียงตามลำดับคือ ควรจัดหาหนังสือให้มีหลาย ๆ อย่าง เป็นหนังสือใหม่ และมีจำนวนเพียงพอ จัดหาสถานที่สำหรับใช้เป็นห้องสมุดใหม่ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้บริการ ควรเพิ่มเวลาทำการให้มากขึ้น โดยเฉพาะในวันหยุดราชการ และควรจัดหาหนังสือพิมพ์ หนังสือเกี่ยวกับกฎหมาย และหนังสือแนะนำอาชีพ

3.4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมสันทนาการ

1) กีฬา มีผู้ต้องขังเข้าร่วมจำนวน 42 คน หรือร้อยละ 17.57 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏว่าผู้ต้องขังหญิงไม่ได้เข้าร่วมกีฬาเนื่องจากไม่ได้จัดให้ ประเภทหรือชนิดของกีฬาที่ผู้ต้องขังชายเข้าร่วมคือ ตระกร้อ ฟุตบอล ปิงปอง และแบดมินตัน ส่วนผู้ต้องขังชายไม่เข้าร่วม ได้แก่ ไม่มีอุปกรณ์กีฬา มีปัญหาสุขภาพทางร่างกายและสภาพจิตใจ ไม่มีสถานที่ไม่ชอบเล่นกีฬา และต้องทำงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของผู้ต้องขังเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ทำให้สุขภาพทางร่างกายแข็งแรง และจิตใจดี ทำให้คลายเครียดและไม่วิตกกังวล และได้รับการเพลิดเพลิน สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง ได้แก่ ต้องการให้จัดหาอุปกรณ์ทางการกีฬาให้เพียงพอ ควรจัดให้ผู้ต้องขังได้มีเวลาและโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการกีฬาให้มากขึ้น

2) กิจกรรมเสียงตามสาย ผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ จำนวน 228 คน หรือร้อยละ 95.40 สนใจฟังเสียงตามสาย ตอบว่า ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ร้อยละ 12.55 มีประโยชน์จากการฟังเรียงตามลำดับ ดังนี้คือ ได้รับความรู้ข่าวสารและความเพลิดเพลิน ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตนในเรือนจำ และมีจำนวน 11 คน หรือร้อยละ 4.60 ตอบว่าไม่มีประโยชน์ ปัญหาในการใช้บริการเสียงตามสาย เรียงตามลำดับดังนี้คือ เสียงไม่ชัดเจน กำหนดเวลาให้บริการไม่ต่อเนื่อง มีระยะเวลาเปิดเสียงตามสายต่อวันเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือ ควรจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องและเป็นประจำ

3) การบริการด้านโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.80 ได้ใช้บริการดูโทรทัศน์ มีผู้ต้องขังร้อยละ 9.20 ที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์เนื่องจากโทรทัศน์ชำรุด ผู้ต้องขังที่ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ คือ ควรปรับปรุงและเปลี่ยนเครื่องรับโทรทัศน์ ควรเพิ่มระยะเวลาในการให้บริการ ควรจัดให้มีเครื่องรับโทรทัศน์ประจำทุกเรือนนอน

และควรมีบริการวิดีโอ และมีผู้ต้องขังจำนวน 55 คน หรือร้อยละ 23.01 ไม่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามนี้

อภิปรายผล

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง กรณีศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ข้อมูลส่วนตัวและภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง
3. ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

1. การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีหน้าที่วางแผนและดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง โดยจัดการศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ และธรรมศึกษา ตลอดจนจัดอบรมหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน การอบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริม ปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษา ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมอาชีวศึกษา เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขัง

เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขัง แบ่งตามลักษณะได้ 4 ประเภท ได้แก่ การจัดการศึกษาสายสามัญ การฝึกอบรมด้านอาชีพ การฝึกอบรมด้านศีลธรรม และจริยธรรม และกิจกรรมเสริมการศึกษา

การจัดการศึกษาสายสามัญ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้นำหลักสูตรกรมการศึกษานอกโรงเรียนใช้ การจัดการศึกษาสายสามัญ แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการจัดการเรียนการสอนทางเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้นชื่อ โรงเรียนผู้ใหญ่ประจวบคีรีขันธ์อยู่ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการเรียนการสอนใช้วิธีเรียนแบบชั้นเรียน เปิดให้ผู้ต้องขังสมัครเข้าเรียนได้ตามความสมัครใจ โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน โรงเรียนเปิดสอนระยะเวลา 08.30-16.00 น. ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ เมื่อเรียนจบตามหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตร ใบรับรองวุฒิ ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่าการศึกษาในระดับทุกประการ

การฝึกอบรมด้านอาชีพ โดยมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อพ้นโทษไปแล้ว จะได้ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การฝึกอบรมด้านอาชีพเรือนจำ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดำเนินการ 2 ลักษณะคือ ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตกจังหวัดราชบุรี และกรมอาชีวศึกษา การร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อฝึกอาชีพจริง โดยนำผลิตภัณฑ์จากสถานประกอบการมาฝึกอบรมด้านอาชีพ แล้วนำชิ้นงานที่ได้จากการฝึกอบรมจำหน่ายให้กับสถานประกอบการ แล้วผู้ต้องขังจะได้รับเงินรางวัลปันผลจากการฝึกนั้นด้วย สาขาวิชาที่ฝึกได้แก่ การเย็บผ้าโหล การประดิษฐ์ไฟฟ้ากระป๋อง เป็นต้น

การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม โดยมุ่งจัดอบรมเพื่อปรับสภาพจิตใจของผู้ต้องขังให้รู้สำนึกจนเป็นที่ตระหนักถึงความดีและความชั่ว เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังได้กลับความประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดี การฝึกอบรมใช้หลักธรรมทางศาสนา กิจกรรมการอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมที่จัดฝึกอบรม มีดังนี้ การอบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่ การอบรมทั่วไป การอบรมเฉพาะฐานโทษ การอบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ และการจัดอบรมทางศาสนา

กิจกรรมเสริมการศึกษา เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จัดกิจกรรมเสริมการศึกษารูปแบบไม่เป็นทางการ โดยมุ่งหวังช่วยให้ผู้ต้องขังสนใจกิจกรรมมีทัศนคติที่ดีต่อเรือนจำ และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจ เช่น ห้องสมุดและนันทนาการ ได้แก่ เสียงตามสาย โทรทัศน์

ปัจจุบันฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจมีผู้ปฏิบัติงานให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของเรือนจำจำนวน 15 คน วิทยากรภายนอก 24 คน

2. ข้อมูลส่วนตัวและภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง

จากการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในครั้งนี้ ปรากฏว่า ผู้ต้องขังร้อยละ 87.45 เป็นชาย ที่เหลือร้อยละ 12.55 เป็นหญิง เมื่อพิจารณาสัดส่วนร้อยละแล้วแสดงว่า แนวโน้มของผู้กระทำความผิด พบว่า เพศชายจะกระทำความผิดมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเกี่ยวกับความแตกต่างด้านเพศนี้ ได้สอดคล้องกับผลของการวิจัยของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และคนอื่น ๆ (2529) โดยได้ประมวลงานวิจัย เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศและสรุปถึงเหตุผลที่ทำให้เยาวชนเพศหญิงมีแนวโน้มกระทำความผิดน้อยกว่าเพศชายมีความสามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมได้มาก ตลอดจนคล้อยตามสังคมมากกว่า จึงทำให้เพศหญิงมีการพัฒนาทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย

สำหรับอายุของผู้ต้องขังนั้น จากการศึกษาค้นพบว่า ร้อยละ 39.75 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และร้อยละ 33.05 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ผลการศึกษานี้มีผลงานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนเรื่องนี้ ณรงค์ สงขลา (2525) ได้ศึกษาลักษณะทางประชากรและมูลเหตุการกระทำความผิดซ้ำของนักโทษประเภทเด็ดขาดเรือนจำกลางบางขวาง พบว่าเป็น ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่มีอายุ 20 - 29 ปี สำหรับการศึกษาของชาติ ไทยยิ่ง (2529) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุ

การกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม จากผู้ต้องขังในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน กรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 22 - 25 ปี นอกจากนี้ ศศิธร แสงพงศานนท์ (2520) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภูมิหลังของนักโทษหญิงในทัณฑสถานลาดยาวก็พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 25 ปี เช่นเดียวกัน

ด้านภูมิสำเนาของผู้ต้องขังนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.01 มีภูมิสำเนาอยู่ในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 22.32 อยู่จังหวัดอื่น และร้อยละ 1.67 อยู่ต่างประเทศ (พม่า-กะเหรี่ยง)

ด้านภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง พบว่า ร้อยละ 36.13 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.95 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 12.83 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 5.90 เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 5.44 ไม่เคยเรียนหนังสือ ร้อยละ 3.25 เรียนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 1.62 เรียนจบชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 0.30 เรียนจบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และร้อยละ 0.30 เช่นกันได้เรียนจบระดับปริญญาตรี ที่เหลือร้อยละ 1.77 เรียนจากต่างประเทศเนื่องจากเป็นชาวต่างประเทศ กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าพื้นฐานทางการศึกษาของผู้ต้องขังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันตำรวจเอกพิศาล มุขแจ้ง (2527) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ณรงค์ ส่งข่าว (2525) ได้ศึกษาถึงลักษณะประชากรและมูลเหตุการกระทำความผิดพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับ โชติ ไทยยั้ง (2529) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม โดยศึกษาจากผู้ต้องขังในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4

เมื่อศึกษาภูมิหลังทางการศึกษานอกโรงเรียนแล้ว พบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80.62 ไม่เคยเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน ในส่วนผู้เข้ารับการศึกษานอกโรงเรียน มีเพียงร้อยละ 19.38 ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 55.40 เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ร้อยละ 23.02 เข้าร่วมการศึกษาสายสามัญ และร้อยละ 21.58 เข้ารับการฝึกเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ

สำหรับสถานภาพของผู้ต้องขัง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.62 เป็นโสด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ณรงค์ ส่งข่าว (2525) ก็พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีปัญหาการสมรส คือ ยังไม่ได้สมรส

ด้านโทษฐานความผิดของผู้ต้องขัง พบว่า ร้อยละ 31.24 ต้องโทษฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 22.59 มีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาบ้า ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พันตำรวจตรีพิศาล มุขแจ้ง (2527) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ได้ศึกษาจากผู้ต้องขังที่กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ พบว่า สาเหตุกระทำความผิดส่วนใหญ่ต้องการเงินหรือทรัพย์สินของผู้อื่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชติ ไทยยิ่ง (2529) ที่ว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาหรือพยายามฆ่าและปล้นชิงทรัพย์

ระยะเวลากำหนดโทษฐาน ร้อยละ 19.81 มีระยะเวลาที่ต้องโทษกว่า 2-5 ปี ร้อยละ 11.85 มีระยะเวลาต้องโทษกว่า 1-2 ปี และผู้ต้องขังมีฐานความผิดเป็นครั้งแรก

3. ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 239 คน เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นในเรือนจำ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ ร้อยละ 38.92 มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี ร้อยละ 24.26 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 62.76 เป็นโสด ร้อยละ 32.63 ได้สมรสแล้ว ร้อยละ 69.87 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 28.87 อยู่จังหวัดอื่น และร้อยละ 1.26 อยู่ต่างประเทศ (พม่า-กะเหรี่ยง) ร้อยละ 26.52 มีระยะกำหนดโทษ 5 - 10 ปี ร้อยละ 25.00 อยู่ในช่วงกว่า 2 - 5 ปี ร้อยละ 41.63 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 33.03 เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านประสบการณ์การเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.50 ไม่เคยเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 20.50 เคยเข้ารับบริการการศึกษานอกโรงเรียน เรียงตามลำดับดังนี้ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน การศึกษาสายสามัญ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ผลการศึกษาได้สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายชิ้น อาทิ ผลการวิจัยของ พันตำรวจตรีพิศาล มุขแจ้ง (2537) ที่พบว่า ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญมีอายุไม่เกิน 25 ปี และมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดและสอดคล้องกับ เรณู เชาวเกษม (2508) ที่ได้ศึกษาสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดคดีอาญา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิธร แสงพวงคนนท์ (2520) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังของนักโทษหญิงในทัณฑสถานลาดยาว พบว่า ผู้ต้องขังมีอายุระหว่าง 20-25 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7

3.1 การจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะการให้บริการได้ 4 ลักษณะ คือ

1) การศึกษาสายสามัญ จากการศึกษา พบว่า มีเพียงร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่ว่าได้รับประโยชน์เรียงตามลำดับดังนี้ คือ เพื่อได้รับความรู้เพิ่มเติม ทำให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และได้รับวุฒิทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เมื่อพันโทฯ ร้อยละ 65.57 เห็นว่า ผลการเรียนรู้การสอนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดการจัดการศึกษาสายสามัญ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ มีเวลาเรียนน้อย อุปสรรคการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ และสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้เรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Smith, Roger D. (1996) ได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ของโปรแกรมผู้ไม่รู้หนังสือในเรือนจำกลางฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ที่พบว่า ความสามารถในการใช้สายตาและระบบการฟังมีผลต่อการศึกษาและอบรมและได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การให้การศึกษาแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ควรใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยสอน เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ เป็นต้น และประการสำคัญควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ ชาติพันธุ์ และจิตใจ

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมนี้ ผลการศึกษาคครั้งนี้ พบว่า ควรให้มีการปรับปรุงการใช้แรงงานของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับเวลาเข้ารับการศึกษ จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ และให้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษสายสามัญมากขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นพลเมืองดีต่อไปโดยใช้กระบวนการทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Andrews, Dowold Whitfield (1995) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงแบบทดสอบบุคลิกภาพของผู้ต้องขังในเรือนจำ South Carolina สหรัฐอเมริกา โดยในแบบทดสอบ GED พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดบุคลิกภาพของผู้ต้องขัง คือ อายุ ชาติพันธุ์ เพศ ระดับสติปัญญา ความสำเร็จในการศึกษา มูลเหตุของการกระทำความผิดและช่วงเวลากำหนดโทษ

2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ พบว่า ร้อยละ 33.33 ศึกษาสาขาวิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้า รองลงมาศึกษาสาขาวิชาช่างไม้-เครื่องเรือน โดยเห็นว่ามีประโยชน์ คือ ได้รับความรู้และสามารถนำไปเป็นอาชีพได้ ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 เห็นว่ามีผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดของการบริการนี้ คือ มีเวลาฝึกอบรมน้อย วัสดุอุปกรณ์ไม่ครบทุกคน และความรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะนำไปประกอบอาชีพได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยทวิ เสนาะวงศ์ (2521 : 159 - 163) ที่ได้ศึกษาการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอาชีพไม่ตรงกับความต้องการหรืออาชีพเดิม เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังพบว่า วิชาชีพที่ฝึกให้ผู้ต้องขังยังอยู่ในวงจำกัดไม่สอดคล้องกับสภาพการประกอบอาชีพ ทำให้วิชาชีพที่ฝึกแล้วบางอย่างไม่สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ ยิ่งกว่านั้นเจ้าหน้าที่ของเรือนจำเข้าใจว่า การฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำมีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของเรือนจำมากกว่าของผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับผลวิจัยของ รัตนา พลัฒลา (2523) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพของผู้ต้องขังใน

เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีภูมิหลังต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังยอมรับการฝึกอาชีพ แต่ไม่เลือกวิชาชีพที่จะฝึกเพราะจะต้องเรียนวิชาชีพที่เรือนจำจังหวัดจัดหาไว้ ซึ่งไม่ตรงกับพื้นฐานทางครอบครัว และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมราชทัณฑ์ควรทำการศึกษาความต้องการของบุคคลภายนอกต่อผลผลิตและฝึกอาชีพหลาย ๆ อย่าง ที่สามารถสร้างความพร้อมให้กับผู้ต้องขังในการฝึกอาชีพต่าง ๆ จะทำให้ผู้พ้นโทษออกไปจากเรือนจำมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ และไม่กลับมากระทำผิดอีก

สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมนั้น ได้เสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมลดการทำงาน ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือให้เพียงพอกับผู้เรียนและมีความทันสมัย ควรเปิดสาขาวิชาชีพให้มากกว่านี้ และปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสม จากผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของกรมวิชาการ (2523) ซึ่งได้ทำการประมวลผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่พบว่า โรงเรียนขาดแคลนห้องปฏิบัติการวิชาชีพ โรงฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์สำหรับฝึกการทำงานและอาชีพ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของหลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ จำเนียร จันทรวงาม (2536) ที่ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะลันในเรือนจำและทัณฑสถาน พบว่า ปัญหาการเรียนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอนต้องทำงานหลายหน้าที่นอกเหนือจากการสอน ไม่มีเวลาเตรียมข้อสอบ ไม่มีความรู้ความสามารถในการวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้และมีความแตกต่างกัน มีระดับอายุแตกต่างกันมาก ไม่มีความตั้งใจเรียน ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีปัญหาส่วนตัว วิตกกังวล ขาดอุปกรณ์การฝึกและล่าช้า และได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ให้เพิ่มสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน และปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐ จุลสุวรรณ (2537) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะลัน ที่พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาและหลักสูตรไม่ทันสมัยและล้าสมัยเกินไป เวลาฝึกภาคปฏิบัติมีน้อยและอุปกรณ์เครื่องมือเก่าไม่ทันสมัย และมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ครูผู้สอนควรเอาใจใส่ในการสอนภาคปฏิบัติให้มากขึ้น และให้เวลากับการฝึกภาคปฏิบัติให้มากขึ้น

3) การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหรือร้อยละ 100.00 เข้ารับบริการการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 8 เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขังที่กำหนดไว้ใน ข้อ 4 ผู้ต้องขังทุกคนจัดให้ได้รับการอบรมศีลธรรม จริยธรรม และหน้าที่ พลเมืองดี (กรมราชทัณฑ์. 2531) โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 59.41 เห็นว่ามีประโยชน์ในเรื่องทำให้รู้ถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาเพื่อนำมาพัฒนาขัดเกลาจิตใจและนิสัย รองลงมา คือ ร้อยละ 29.29 ได้รับการพัฒนาจิตใจและเกิดความสุข และร้อยละ 11.30 ได้ข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตเป็นคนดีของสังคม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวีรัตน์ นาคเนียม (2530) ได้

ศึกษาเรื่องการฝึกสมาธิที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังที่ได้ รับการฝึกสมาธิยอมรับว่า การฝึกสมาธิเป็นสิ่งดีมีประโยชน์ ทำให้จิตใจสงบและสนใจในการ ศึกษาธรรมะมากขึ้น ผลของการศึกษายังได้พบข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คือ ควรจัดหาพระภิกษุที่มี ชื่อเสียงและมีความสามารถมาบรรยาย ควรเพิ่มเวลาในการฝึกอบรม มีความต้องการให้จัด กิจกรรมนี้ต่อไป และจัดอยู่ในสภาพนี้ดีแล้ว ควรจัดหาสถานที่สภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้ เหมาะสม และในด้านเนื้อหาควรสอบถามความต้องการผู้ต้องขังว่า ต้องการรับความรู้ในเรื่อง ไใดเป็นระยะ ๆ ผลการศึกษานี้ได้สอดคล้องกับผลวิจัยของ พยาศศักดิ์ ธาณิรัตน์ (2533) ได้ ศึกษาถึงสภาพปัญหา การนำหลักจิตตภาวนาในพุทธศาสนาไปใช้ในการอบรม เพื่อพัฒนานิสัย ของผู้ต้องขัง ศึกษาเปรียบเทียบกรณีของเรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานหญิง กรุงเทพมหานคร พบว่า ในการกำหนดนโยบายและการบริการโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา พฤตินิสัยผู้ต้องขังได้ประสบผลสำเร็จ ผู้มีอำนาจควรเน้นการปฏิบัติหลักจิตตภาวนาใน พุทธศาสนาให้สอดคล้องกับการฝึกวิชาชีพและอำนวยความสะดวกทุกอย่างเท่าที่ทำได้ เพื่อให้ โครงการบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ อาทิตย โพนทอง (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ต้องขัง ตามแผนงานอบรมพฤติกรรมของ ผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ พบว่า มีปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามแผนการอบรมแก้ไขและ ฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขัง คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมอบรมก่อนปล่อยตัวจาก เรือนจำ สถานที่ของเรือนจำ สิ่งนี้ยังได้สอดคล้องกับ อาริลักษณ์ สินธพพันธ์ (2521) ที่ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามข้อมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ ประเทศไทย ผลของการวิจัยพบว่า ขาดแคลนงบประมาณและอาคารสถานที่ที่ไม่เหมาะสม

4) ห้องสมุด พบว่า ร้อยละ 54.81 ของกลุ่มตัวอย่างเข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งเห็นว่าประโยชน์ของการเข้าใช้บริการห้องสมุดมากที่สุด คือ ร้อยละ 76.34 ทำให้จิตใจ สบายและคลายเครียด ร้อยละ 9.92 ทำให้ได้รับข้อมูล ข่าวสารและความเพลิดเพลิน และ ร้อยละ 7.63 ทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ ผลการศึกษารั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดใจ เพชรศิริ (2523 : 1) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุด คือ เพื่อศึกษาค้นคว้าและพักผ่อน หย่อนใจ ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิศวิมล ชัยวีระไทย (2528) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่องความต้องการการใช้บริการห้องสมุดประชาชนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่เฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า มีวัตถุประสงค์ ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดเพื่อทำรายงานและหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลวิจัยของ รุ่งฤดี สุนันทร (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในด้านวัสดุของการอ่าน ของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินีที่พบว่า สาเหตุที่สำคัญที่เข้าใช้บริการห้องสมุด คือ ต้องการหนังสือและสิ่งพิมพ์ของห้องสมุด และเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม

ในส่วนของความพึงพอใจในการเข้ารับบริการของผู้ต้องขัง พบว่า ร้อยละ 41.22 มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความสะอาดและเรียบร้อยของห้องสมุด ร้อยละ 11.45 เกี่ยวกับการบริการที่ดี และร้อยละ 11.45 เช่นกัน สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ทั้งนี้ ในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ต้องประสบปัญหาในการเข้าใช้บริการ คือ หนังสือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าใช้บริการ เวลาเปิดทำการน้อยเกินไป สถานที่ภายในคับแคบ และไม่มีโอกาสเข้าใช้บริการเนื่องจากต้องทำงาน ซึ่งผลการศึกษานี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายชิ้น อาทิ ผลการวิจัยของ สรรค์ แก้วหลัก (2523) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์ในโรงเรียนฝึกหัดครู พบว่า มีปัญหาในด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ บุคลากร หนังสือและวัสดุ ครุภัณฑ์ ผู้รับบริการด้านบริการกิจกรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประไพศรี แววเที่ยงธรรม (2523) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการให้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหาด้านหนังสือและวัสดุ ซึ่งมีน้อยและไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน นอกนั้นมีปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลของการศึกษา และมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ ห้องสมุด คือ ให้จัดหาหนังสือให้ครบทุกหมวดหมู่เป็นหนังสือใหม่และมีจำนวนเพียงพอ จัดหาสถานที่สำหรับใช้เป็นห้องสมุด จัดทำห้องสมุดให้กับผู้ต้องขังหญิง ควรเพิ่มเวลาทำการให้มากขึ้นโดยเฉพาะวันหยุด และควรจัดหาหนังสือพิมพ์และหนังสือเกี่ยวกับกฎหมายและแนะแนวอาชีพ

5) การกีฬา พบว่า ร้อยละ 17.57 ได้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา ในเรื่อง ประโยชน์นั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.81 เห็นว่าทำให้สุขภาพทางร่างกายแข็งแรงมีจิตใจดีทำให้คลายเครียดและไม่วิตกกังวล และได้รับความเพลิดเพลิน ในการศึกษาครั้งนี้ได้พบปัญหาในการเข้ารับบริการ ได้แก่ อุปกรณ์กีฬามีจำนวนจำกัด และมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเนื่องจากต้องทำงาน โดยได้เสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คือ ควรจัดอุปกรณ์กีฬาให้เพียงพอและจัดเวลาหรือให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากขึ้น จากผลของการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับผลวิจัยหลายชิ้น กล่าวคือ จากผลการวิจัยของ วาสนา คุณาภิสิทธิ์ (2524) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนสนใจและทำมากที่สุด คือ กิจกรรมบันเทิง รองลงมาคือ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมอ่านหนังสือ

6) เสียตามสาย พบว่า ร้อยละ 95.40 ใช้บริการนี้ โดยเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ได้รับความรู้ข่าวสาร และเพลิดเพลิน ทำให้การปฏิบัติตนในเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีข้อคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องและเป็นประจำซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ รุ่งอรุณ อุดมศิลป์ (2535) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

ตามการรับรู้ของผู้ดำเนินงานและประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดรายการ เห็นว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรเปิดกระจายเสียงเฉพาะช่วงเช้า มีความต้องการรายการที่ให้ข่าวสารและรายการที่ให้ความรู้

7) การดูโทรทัศน์ พบว่า ร้อยละ 90.80 เข้ารับบริการนี้ ในเรื่องประโยชน์ของการบริการนี้ คือ ได้รับความรู้และความบันเทิง ทำให้ได้รับรู้ถึงข่าวสารภายนอกเรือนจำ และทำให้คลายเครียดและวิตกกังวลน้อยลง สำหรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ ให้เพิ่มเวลาเปิดบริการ เปลี่ยนเครื่องรับโทรทัศน์ จัดหาเครื่องรับโทรทัศน์ให้ครบทุกเรือนนอน และควรมีการบริการวิทยุทัศน์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1) การจัดการศึกษาสายสามัญ จากการศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางการศึกษาผู้ต้องขัง พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นควรพิจารณาจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.6) ให้ครบทุกคน นอกจากนี้ควรให้โอกาสผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ให้มากยิ่งขึ้น

2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า มีผู้เข้ารับบริการน้อย และมีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายประการ อาทิเช่น ด้านเวลาและอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะนำไปเป็นอาชีพได้ ควรพิจารณาถึงสาขาอาชีพที่ผู้ต้องขังจะสามารถนำไปเป็นอาชีพภายหลังจากพ้นโทษได้ และควรสร้างความมั่นใจในด้านการประกอบอาชีพ โดยเน้นการจัดกิจกรรมให้เห็นช่องทางการประกอบอาชีพให้มากขึ้น

3) การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม นับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ขัดเกลาและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังให้ดีขึ้น ทางเรือนจำควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ให้มาก ควรมีการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางด้านเจตคติหรือค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อทดสอบสภาวะจิตใจและจิตสำนึกว่ามีการพัฒนามากขึ้นเพียงใดด้วย แล้วจัดกิจกรรมส่งเสริมตามสมควร

4) กิจกรรมเสริมการศึกษา เรือนจำได้มีความพยายามในการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ แต่ยังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง ดังจากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังมีความสนใจและต้องการเข้าใช้บริการกิจกรรมเสริมการศึกษามาก โดยเฉพาะห้องสมุดจะเห็นว่าห้องสมุดคับแคบจนไม่มีที่อ่านหนังสือและเรียกร้องให้ขยายเวลาเปิดบริการ ดังนั้น กรมราชทัณฑ์และเรือนจำควรพิจารณาหาทางจัดกิจกรรมเสริมการศึกษาให้กับผู้ต้องขังให้มากขึ้น ตลอดจนจัดหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสได้รับการศึกษา

ตามต้องการเฉพาะบุคคลได้อย่างเต็มที่ และมีการศึกษาถึงรูปแบบการให้การศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำมาให้บริการแก่ผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขัง
สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้ต้องขัง

2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลของการจัดการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของผู้ต้องขัง เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
กับผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ประจวบเหมาะ, พันโท. นโยบายและแนวทางปฏิบัติงานราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2535. อัดสำเนา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. แนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538. อัดสำเนา.
- _____. นโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. การศึกษาชาวปัญญาของผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดคดีความผิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ในทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- จำเนียร จันทรงาม. การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพพระยะสั้นในเรือนจำและทัณฑสถาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ชัยทวี เสนาะวงศ์. การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- โชติ ไทยยิ่ง, ร้อยตำรวจเอก. “การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม,” ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 27(22) มิถุนายน 2529.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนันทานนท์. การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะสำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ณัฐ จุลสุวรรณ. ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาอาชีพพระยะสั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ณรงค์ ส่งข่าว, ร้อยตำรวจโท. การศึกษาลักษณะด้านประชากรและผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง ปี พ.ศ.2518-2519. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525. อัดสำเนา.
- ทวีรัตน์ นาคเนียม. ผลของการฝึกสมาธิที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ต้องขัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- นัทธี จิตสว่าง. “มือหนึ่งถือชอล์กมือหนึ่งถือกุญแจ,” วารสารราชทัณฑ์. 41(1-2) : กันยายน 2536.

- ประเทือง ชนิยผล. การใช้วิธีการบำบัดรักษาและอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ (แบบบังคับ) แทนการใช้เรือนจำต่อผู้กระทำผิดฐานยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530. อัดสำเนา.
- ประเสริฐ เมฆมณี. “การราชทัณฑ์ไทยในทศวรรษหน้า,” วารสารราชทัณฑ์. 40(1) : มกราคม-มีนาคม 2535.
- _____. ราชทัณฑ์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์, 2522.
- พเยาว์ศักดิ์ ธาณิรัตน์. สภาพปัญหาการนำหลักจิตตภาวนาในพุทธศาสนาไปใช้ในการอบรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีของเรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานหญิงกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533. อัดสำเนา.
- พิศาล มุขแจ้ง, พันตำรวจตรี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ และสะท้อนขวัญของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- รัตนา พลัฒลา. ทัศนคติที่มีต่ออาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีภูมิหลังต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ราชทัณฑ์, กรม. การถวายผ้ากฐินพระราชทานกรมราชทัณฑ์ ปี 2538. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์เรือนจำกลางคลองเปรม, 2538 ก.
- _____. “บทบาทของเรือนจำในการรีไซเคิลคน,” วารสารราชทัณฑ์. 42(1) : มกราคม 2537 ก.
- _____. ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์, 2525.
- _____. แผนปฏิบัติการประจำปี 2538 ของกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2538 ข. อัดสำเนา.
- _____. รายงานประจำปี 2532. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2534.
- _____. “สถิติในงานราชทัณฑ์,” วารสารราชทัณฑ์. 42(2-3) : 2537 ก.
- _____. สรุปประเมินผลการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางในการดำเนินงานการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2535. อัดสำเนา.
- _____. “13 ภารกิจเด่นในรอบ 10 เดือนของกรมราชทัณฑ์,” วารสารราชทัณฑ์. 41(1-2) : กันยายน 2536.
- _____. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาครูโรงเรียนผู้ใหญ่เรือนจำและทัณฑสถาน. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2537 ข.

- ราชทัณฑ์, กรม. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการ
ทัณฑสถาน และผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ.
กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2538.
- รุ่งฤดี สุนันกรบ. ความพึงพอใจในด้านวัสดุของการอ่านของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน
ส่วนลุมพินี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
อัดสำเนา.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. การใช้เวลาว่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วิเชียร เพ็ชรรัตน์. “ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังประกอบอาชีพอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขัง
ทัณฑสถานวัยหนุ่มบางเขน.” วารสารราชทัณฑ์. 39(1) : มกราคม-มีนาคม 2534.
- วีระชัย กรานคำยี่, ร้อยตำรวจตรี. การกระทำความผิดซ้ำ. วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526. อัดสำเนา.
- ศศิธร แสงพวงคานนท์. การศึกษากฎมิตหลังของนักโทษหญิงในทัณฑสถานลาวยาว พระนคร.
วิทยานิพนธ์ ศษ.บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520. อัดสำเนา.
- สวรรณค์ แก้วเหล็ก. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์
ในโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2512. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513.
- สุดใจ เพชรศิริ. ทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สมพิศ ไชยคำ. ความสำนึกในความผิดและความคาดหวังในอนาคตของนักโทษในเรือนจำ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัดสำเนา.
- อายุตม์ สินธพพันธุ์. การประเมินการบริหารงานของผู้บริหารงานเรือนจำและทัณฑสถาน.
วิทยานิพนธ์ สค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. อัดสำเนา.
- อาทิตย์ โพนทอง. การศึกษากิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้ต้องขังตามแผนงานอบรมฟื้นฟูผู้ต้องขัง
กรมราชทัณฑ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2535.
อัดสำเนา.
- อารียา ไชยานวงศ์ และคนอื่น ๆ. รายงานผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน
จัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญและสายอาชีพในเรือนจำและทัณฑสถาน.
กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์, 2535. อัดสำเนา.

Dowold Whitfield, Andrew S. The Relationships of GED Scores to Demographics and Offense Characteristics of Inmates in the South Carolina Department of Corrections. University of Southern Mississippi, 1995.

Smith, Roger D. An Analysis of the Dominant Learning Styles of Functionally Illiterate Adult Education Students in a Correctional Education Setting. University of South Florida, 1996.

ภาคผนวก

แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขัง

1. ชื่อผู้ต้องขัง
2. อายุ ปี
3. ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด
4. เชื้อชาติ-ศาสนา
 - ☐ ไทย-พุทธ
 - ☐ ไทย-อิสลาม
 - ☐ พม่า-พุทธ
 - ☐ กะเหรี่ยง-พุทธ
5. สถานภาพการสมรส
 - ☐ โสด
 - ☐ แต่งงาน
 - ☐ อื่น ๆ ระบุ
6. ครั้งที่ต้องโทษ
7. ระยะเวลาที่ต้องโทษ ปี เดือน
8. ประเภทของความผิด
9. การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน
 - ☐ เข้าเรียนการศึกษาสายสามัญ ระดับ
 - ☐ เข้าร่วมการศึกษาสายอาชีพ วิชา
 - ☐ อื่น ๆ (ถ้ามี)
10. ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ (ถ้ามี)

แบบบันทึกกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้น ในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ชื่อกิจกรรม/โครงการ ประเภท
2. ความมุ่งหมายของกิจกรรม
3. ลักษณะของการจัดกิจกรรม
4. สถิติผู้รับบริการ (ย้อนหลัง 5 ปี ถ้ามี)
5. คุณสมบัติของผู้รับบริการ
6. งบประมาณ บาท ค่าใช้จ่ายจริง บาท (ย้อนหลัง 5 ปี ถ้ามี)
7. จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คน
8. การประเมินผล
9. ปัญหาและอุปสรรค (สอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่)
10. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอนั้นอื่น ๆ.....

(สอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่)

แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง

1. ชื่อ-นามสกุล อายุ ปี
2. ภูมิลำเนาเดิมอำเภอ จังหวัด
3. สถานภาพสมรส
4. ระยะเวลาต้องโทษ ปี
5. วุฒิการศึกษาก่อนต้องโทษ
6. ประสบการณ์การศึกษานอกโรงเรียนก่อนต้องโทษ
 - 6.1 การศึกษาสายสามัญ ระดับ
 - 6.2 การศึกษาสายอาชีพ สาขาวิชา
 - 6.3 การฝึกอบรมอื่น ๆ
7. กิจกรรมการศึกษาสายสามัญ
 - 7.1 การเข้าร่วมกิจกรรม
 - ☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ
 - ☐ เข้าเรียนในระดับ
วิธีเรียน
 - ข้อ 7.2-7.5 ถามเฉพาะผู้ที่เข้าเรียน
 - 7.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน คือ
 - 7.3 การเรียนการสอนได้ผลดีเพียงไร
 - ☐ ดี คือ
 - ☐ พอปานกลาง คือ
 - ☐ ได้ผลน้อย คือ
 - 7.4 ปัญหาและอุปสรรค
 - 7.5 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

8. กิจกรรมการฝึกอบรมด้านอาชีพ

8.1 การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าเรียนสาขาวิชา

ข้อ 8.2-8.5 ถามเฉพาะผู้ที่เข้าเรียน

8.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน คือ

.....

8.3 การเรียนการสอนได้ผลดีเพียงไร

☐ ดี คือ

☐ พอปานกลาง คือ

☐ ได้ผลน้อย คือ

8.4 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

8.5 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

9. กิจกรรมการฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม

9.1 ประโยชน์ที่ได้รับ คือ

9.2 มีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมนี้

.....

10. กิจกรรมเสริมการศึกษาอื่น ๆ

10.1 ห้องสมุด

1) การเข้าใช้บริการห้องสมุด

☐ ไม่ได้เข้าใช้บริการ เพราะ

☐ เข้าใช้บริการ ระบุ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ

.....

3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการห้องสมุด คือ

.....

4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าใช้บริการห้องสมุด คือ

.....

5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ

.....

10.2 กิจกรรมกีฬาและสันทนาการ

1) การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและสันทนาการ คือ

.....

3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและ

สันทนาการ คือ

.....

4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและ

สันทนาการ คือ

.....

5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ

.....

10.3 กิจกรรมเสี่ยงตามสาย

1) การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ

.....

3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ

.....

4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมเสี่ยงตามสาย คือ

.....

5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ

.....

10.4 กิจกรรมการดูโทรทัศน์

1) การเข้าร่วมกิจกรรม

☐ ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ

☐ เข้าร่วมกิจกรรม คือ

2) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการดูโทรทัศน์ คือ.....

.....

3) ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมการดูโทรทัศน์ คือ

.....

4) ท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการดูโทรทัศน์ คือ

.....

5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ

.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ว่าที่ร้อยเอกรุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง
เกิดวันที่	1 เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2501
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 93 ถนนพิทักษ์ชาติ ตำบลประจวบ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000 โทร. 032 - 551088
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ส่วนส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาจิตใจ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย 11000 โทร. 9673559
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2520 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนประจวบวิทยาลัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2525 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกเกษตรศาสตร์ วิชาโทอุตสาหกรรมศิลป์ จากวิทยาลัยครูนครปฐม พ.ศ. 2530 ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต (สส.บ.) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ด้อยชั้น : กรณีศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ

ของ

ว่าที่ร้อยเอก รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2541

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบริการการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดให้แก่ผู้ต้องขัง โดยเลือกศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นกรณีศึกษา แบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 3 เรื่อง คือ (1) สสำรวจบริการการศึกษาที่เรือนจำจัดให้แก่ผู้ต้องขัง (2) ศึกษาภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขังทุกคน และ (3) สอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบริการการศึกษาที่เรือนจำจัดให้

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เรือนจำ จัดให้ผู้ต้องขัง แบ่งได้ 4 ประเภท คือ (1) การศึกษาสายสามัญจัดแบบชั้นเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) การฝึกอบรมด้านอาชีพ ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนจัดฝึกอบรมอาชีพสาขาต่าง ๆ (3) อบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม มีการฝึกอบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่ อบรมความรู้ทั่วไป อบรมเฉพาะกรณี และอบรมก่อนพ้นโทษ และ (4) กิจกรรมเสริมการศึกษา ได้แก่ บริการห้องสมุด กิจกรรมสนทนา การกิจกรรมกีฬา บริการเสียงตามสาย และบริการด้านโทรศัพท์

2. ภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ต้องขัง สสำรวจจากทะเบียนข้อมูลของผู้ต้องขังทุกคน ณ วันที่ 31 มกราคม 2540 มีผู้ต้องขังทั้งหมด 717 คน เป็นชาย 627 คน (87.84%) และหญิง 90 คน (12.55%) ช่วงอายุที่มีมากที่สุดอยู่ระหว่าง 21-30 ปี (39.75%) และ 31-40 ปี ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ร้อยละ 76.01 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 97.63 มีเชื้อชาติไทย และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 56.62 ยังเป็นโสด กรณีทำผิดที่มีมาก ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาบ้า ยาเสพติด ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดเกี่ยวกับเพศ ภูมิหลังทางการศึกษา พบว่า ร้อยละ 36.13 จบประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.95 จบประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 12.83 จบมัธยมศึกษา นอกนั้นจบชั้นสูงกว่า และร้อยละ 5.44 ไม่เคยเรียนหนังสือ ร้อยละ 19.38 เคยเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน ได้แก่ การอบรมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน การศึกษาสายสามัญ และการฝึกอบรมอาชีพ

3. ความคิดเห็นของผู้ต้องขังเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษา สอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 24.48 ของผู้ต้องขังทั้งหมด สรุปได้ดังนี้

3.1 การศึกษาสายสามัญ กลุ่มตัวอย่าง 178 คน หรือร้อยละ 74.48 ไม่ได้เข้าร่วมการศึกษาสายสามัญ ด้วยเหตุผลคือ อยู่ระหว่างการพิจารณาโทษ ไม่สมัครใจเรียน สุขภาพไม่สมบูรณ์ เรียนจบชั้นสูงกว่า และไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องทำงาน มีเพียงร้อยละ 25.52 หรือ 69 คน เข้าเรียนการศึกษาสายสามัญ แยกเป็นระดับประถมศึกษา 31 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 23 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 7 คน ประโยชน์ที่ได้รับ คือ ได้ความรู้ ทำให้อ่านออกเขียนได้ และได้รับวุฒิทางการศึกษาเพิ่ม ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ มีเวลาเรียนน้อย อุปกรณ์ไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ และสุขภาพไม่ดี ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง ได้แก่ ควรปรับปรุงการใช้แรงงานผู้ต้องขังกับเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ

3.2 การฝึกอบรมด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 79.92 ไม่ได้เข้าร่วม เพราะต้องทำงานตามที่เรือนจำกำหนด เข้าเรียนการศึกษาสายสามัญแล้ว ไม่ได้สมัคร และมีปัญหาด้านสุขภาพ มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 20.05 เข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพ ได้แก่ ช่างตัดเย็บเสื้อสตรี ช่างไม้เครื่องเรือน ช่างตัดผมชาย ช่างไฟฟ้า ช่างสีอาคาร ดนตรีสากล ช่างปูน ช่างปูกระเบื้อง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง และช่างก่ออิฐ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนตอบว่าสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ปัญหาการอบรมด้านอาชีพ ได้แก่ มีเวลาฝึกอบรมน้อย อุปกรณ์และเครื่องมือไม่เพียงพอ และสถานที่คับแคบ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือให้เพียงพอและทันสมัย จัดด้านอาชีพให้หลากหลาย และปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสม

3.3 การฝึกอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ได้รู้หลักธรรมคำสอนของศาสนา ได้รับการพัฒนาจิตใจ และได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดหาพระภิกษุและวิทยากรที่มีชื่อเสียง และมีความสามารถมาบรรยาย ต้องการให้จัดกิจกรรมนี้ต่อไปและจัดในสภานี้ดีแล้ว ควรจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสม และควรถามความต้องการผู้ต้องขังว่าต้องการให้ฝึกอบรมในเรื่องใด

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการศึกษา

4.1 บริการห้องสมุด มีเฉพาะในแดนผู้ต้องขังชาย ร้อยละ 45.19 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่ได้ใช้ห้องสมุดเพราะต้องทำงาน ร้อยละ 54.81 เข้าใช้ห้องสมุด ประโยชน์ที่ได้รับคือทำให้จิตใจสบายและคลายเครียด ได้รับข้อมูลข่าวสารและความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ใหม่ ๆ มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ปัญหา ได้แก่ หนังสือมีน้อย ระยะเวลาเปิดบริการน้อยเกินไป และสถานที่คับแคบ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดหาหนังสือให้มีย่อย ๆ อย่าง จัดหาสถานที่ให้เหมาะสม และควรเพิ่มเวลาทำการให้มากขึ้น

4.2 กิจกรรมกีฬา ร้อยละ 82.43 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะไม่มีอุปกรณ์กีฬา มีปัญหาด้านสุขภาพ ไม่มีสถานที่ ไม่ชอบเล่นกีฬา และต้องทำงาน ร้อยละ 17.57 เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา ได้แก่ ตะกร้อ บิงปอง ฟุตบอล และแบดมินตัน

4.3 เสี่ยงตามสาย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.40 ตอบว่าสนใจรับฟังและเห็นว่ามีประโยชน์ คือ ได้รับความรู้ข่าวสารและความเพลิดเพลิน และทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตนในเรือนจำ ปัญหาได้แก่ ระยะเวลาเปิดบริการต่อวันสั้นไป เสียงไม่ชัด และบริการไม่ต่อเนื่อง

4.4 บริการด้านโทรทัศน์ ร้อยละ 90.80 ดูรายการโทรทัศน์ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรเพิ่มระยะเวลาให้บริการ ควรจัดเครื่องรับโทรทัศน์ประจำทุกเรือนนอน และควรมีบริการวิดีโอด้วย

**NONFORMAL EDUCATION FOR THE PRISONERS : A CASE STUDY
OF THE PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCIAL PRISON**

AN ABBTRACT

BY

CAPT. ROONG-ROTE PHOTHONG

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
September 1998**

This study was about nonformal education services for prisoners, taking the Prachuap Khiri Khan Provincial Prison as a case study. The purposes were : (1) to survey educational services provided, (2) to examine educational background of the prisoners, and (3) to survey the prisoner's opinion about the services.

The results of the study were :

1. Nonformal education services provided were in 4 types : (1) Classroom General Education, organized in primary, lower secondary, and upper secondary level; (2) Vocational Training, cooperating with government and private organizations providing training in various fields; (3) Moral and Ethic Programs for new commers, for general services, for individual cases, and before releasing cases; and (4) other services, such as library, recreational activities, sports and games, in-home broadcasting and television.

2. Prisoners' educaital background. At 31 January, 1996, there were 717 prisoners with 627 males (87.48%) and 90 females (12.55%). Highest number of age range were 21-30 (39.75%) and 31-40 (33.05%) years (76.01%) of the prisoners were local dwellers, 97.63% were Thai Buddhist and 56.62% were single. Popular cases of conviction were property offensive, amphetamines, drugs, live offensive and sex offensive. For their educational background: 36.13% had a 4-year primary education, 34.95% had 6-year primary education, 12.85% had secondary education, while, 5.44% had no school educaiton. Only 19.38% had ever participated nonformal education services before, as village development training, general education program and vocational training.

3. Prisoner's opinions on educational services. A sample of 239 prisoners (24.48%) were interviewed.

3.1 General education : 178 prisoners (74.48%) did not participated because : on waiting of finalized penalty, did not want to, not in a good health, finished higher level, and had other assignment. There were only 69 prisoners (25.52%) attended the program, 31 in primary education, 33 in lower secondary and 7 in upper secondary education. Their gaining were : having more knowledge, being literated, and getting certificate. The problems were : short of time, equipment and classroom space, and health problem. Their suggestions were : providing more learning time and facilities.

3.2 Vocational Training. 79.92% of the samples did not participate the program with many reasons as having assigned work, attending general education class, being not applied, and having health problem. 20.05% of them attended the training as dress making, carpentry, haircutting, electrician, building paint, music, mason, tile-layer, welding, building, and brick laying. They all agreed of being used as a career later. The problems were: short of time, equipment, and training space. Their suggestions were: providing more tool and equipment, having wide range of career and improving training space.

3.3 Moral and Ethic Programs. This was compulsory to all the prisoners. The benefit gained were : to learn more about religious teaching, to have mind practice, and to gain some ideas for life. The suggestions were : to organize programs by famous monks and resource persons, to provide facilities, and to assess the prisoners' needs.

4. Other Educational Activities.

4.1 Library Service. The provision was in male section only. 45.19% of the sample never used the library because they had to do labour work, whereas 54.81% used. The benefit were : being relaxed, gaining knowledge, and fulfilling spare time. The problems were : too few books, short-time of service, and too small space. The suggestions were : to supply more books, appropriate reading space, and longer servicing time.

4.2 Sports and games. 82.43% never participated, because short of equipment, health problem, no place, dislike, and have to work. 17.57% of the sample participated in the activities such as takraw, table-tennis, football, and badminton.

4.3 In-House Broadcasting Services. 95.40% of the sample showed interesting to the services. The benefit gained were : having information, more relax, and knowing present movement. The problems were : servicing time was too short, not clear and no continuity.

4.4 Television Services. 90.80% viewed TV programs. the suggestions were : to provide more time, to supply more TV set, and to supply VTR players.